

3014-3
2600

ПРОЛЕТАРЫ ВСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙСЯ!

БОЛЬШЭВІК

БЕЛАРУСІ

№ 5

№ 5

46481
50 000

М Е Н С Н

Выдавецтва ЦККП(б)Б „ЗВЯЗДА“

1934

ПАМЫЛКА ДРУКУ

У № 5 час. „Большэвік Беларусі“ на стар. 5, абзац трэці ўкралася памылка: замест слоў:—„такі вывад павінен быць зроблен і ў рашэнні ЦК КП(б)Б“ трэба чытаць:—„такі вывад павінен быць зроблен і з рашэння ЦК КП(б)Б“.

85/15
ПРОЛЕТАРЫ! УСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ДВУХТЫДНЁВІК
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ VIII

№ 5

15-га С А К А В І К А 1934 г.

З М Е С Т:

	Стар.
Перадавы—Рашэнні XVII партэезда—у масы	2
Балцін—За разгортванне савецкага гандлю	6
Конік—Разгортванне тэваравароту—чарговая актуаль- нейшая задача (канец артыкула)	21
Элоткін—Аб перабудове партыйнай работы	24
Матар'ялы з месі аб перабудове	32
Н. Т. —Аб дагаворы МТС з калгасамі на 1934 год.	42
Насарэўскі—Чырвонаштандарны вагона-будаўнічы за- вод „Ланцуцкага“ у барацьбе за далейшыя пе- рамогі	49
Агурскі—Паалей-сіянізм як агентура буржуазіі і англій- скага імперыялізма (гістарычны нарыс)	57

К А Н С У Л Ь Т А Ц Ы

Другая пяцігодка і пабудова бяскласавага соцыяліс- тычнага грамадства	72
Тэрро—Патрэбен пастаянны догляд за трактарам	80
ПАСТАНОВЫ ЦК КП(б)Б	89

Адрэс рэдакцыі:

Менск, Чырвонаармейская вул.
ЦК КП(б)Б, пакой № 105.
Тэлефоны: 21044, па камутатару 12.

ПРОВЕРЕНО
1936 г.

30ч 3
2600
в.м.

НАУЧНО-ИССЛ. ИН-ТУТ
МАТЕРИАЛ. ВОД. 1934
МАТЕРИАЛ
И С С Л

Літоўскі
Беларускі
Ім. В. І.
Беларускі
Беларускі

Рашэнні XVII партз'езда—у масы

XVII з'езд партыі падняў пытанні ідэйна-палітычнай узброенасці членаў партыі на грамадную вышыню. І ў дакладзе т. Сталіна, і ў дакладзе т. Кагановіча, і ў статуте партыі пытаннем ідэйна-палітычнага росту членаў і кандыдатаў партыі ўдзяляецца выключна вялікая ўвага.

«Каб быць сапраўды перадавым атрадам,—гаворыць т. Сталін,—партыя павінна быць узброена рэвалюцыйнай тэорыяй, веданнем законаў руху, веданнем законаў рэвалюцыі. Без гэтага яна не ў сілах кіраваць барацьбой пролетарыята і весці за сабой пролетарыят».

Сусветна-гістарычныя перамогі, з якімі прышла наша партыя к XVII з'езду, былі абумоўлены іменна тым, што наша партыя працавала і змагалася пад вялікім і непераможным сцягам Маркса-Энгельса-Леніна-Сталіна.

XVII з'езд нашай партыі абагаціў тэарэтычную скарбніцу партыі новымі выключнымі ўкладамі. Доклад правадыра партыі т. Сталіна, рашэнне з'езда аб плане другой пяцігодкі і па арганізацыйных пытаннях з'яўляюцца той зброяй, авалодваўшы якой партыя даб'ецца поўнай перамогі ў пабудове бяскласавага соцыялістычнага грамадства ў другой пяцігодцы.

Прапаганда ленінізма, высунутая т. Сталіным, як задача першаступеннай важнасці, мае для нас зараз актуальнейшае значэнне. Гэты ўчастак павінен заняць у практыцы аператыўнай работы партыйных камітэтаў такое-ж месца, як любы ўчастак соцыялістычнага будаўніцтва.

Прапаганда марксізма-ленінізма, давадзенне да кожнага камуніста, рабочага, калгасніка гістарычных рашэнняў з'езда—важнейшы палітычны абавязак кожнай партыйнай арганізацыі.

Практычна гэта азначае—усталяваць такі парадак, такі стыль у рабоце партыйных арганізацый, пры якім кіраўнік партарганізацыі, сакратар гаррайкома, сакратар парткома, парторг асабіста праводзілі-б сістэматычны кантроль і праверку ідэйна-палітычнага ўзроўню членаў партыі.

За правільную арганізацыю і якасць марксісцка-ленінскай прапаганды гаррайкомы і іх бюро павінны несці поўную адказнасць, паставіць гэтую першаступеннай важнасці партыйную справу аператыўна.

Трэба так вывучыць і праводзіць рашэнні XVII з'езда,—гаварыў т. Кагановіч,—каб кожны большэвік зразумеў, што рашэнне з'езда непасрэдна адносіцца да мяне—дырэктара завода, трэста, соўгаса, старшыні савета, калгаса, сакратара райкома, парткома.

Шырока разгарнулася ва ўсёй краіне ўпорная работа па вывучэнню выдатных дакументаў XVII з'езда. У гэтай рабоце нараджаюцца новыя формы і метады (палітзалікі, прапрацоўка даклада т. Сталіна у рабочай і калгаснай сям'і, тэарэтычныя канферэнцыі і т. д.).

У радзе нашых арганізацый—Менск, Віцебск, Барысаў, Гомель—сталі практыкаваць грамадска-палітычныя залікі, палітбаі, палітэкзамены па радыё. У наяўнасці вялікі інтарэс да гэтых жывых, насычаных багатым зместам форм ідэйна-прапагандысцкай работы. Яны адкрываюць шырокі прастор для індывідуальнай і калектыўнай самадзейнасці, рухаюць уперад справу сацыялістычнага спаборніцтва, стымулююць імкненне глыбей, прунтоўней усвойць багацейшы змест партз'ездаўскіх матар'ялаў. Скрозь і ўсюды на прадпрыемствах, дзе разгорнута вялікая масавая работа вакол вывучэння рашэнняў з'езда, члены партыі, здаўшыя палітзалікі на «здавальняюча» і «добра», самі настойваюць на паўторных палітазаліках, каб здаць экзамен на «вельмі добра» (завод «Большэвік», друкарня імя Сталіна—Менск, «Пролетарская перамога»—Барысаў).

Выдатны вопыт прарабіў Менскі гарком, наладзіўшы спаборніцтва між буйнейшымі прадпрыемствамі Менска па здачы палітэкзаменаў непасрэдна ў мікрафона. Палітэкзаменам кіраваў сакратар гаркома тав. Рыскін. Палітзалік па радыё паказаў, як глыбока ўсвойлі партыйцы, і актыўны рашэнні з'езда.

Дасканалыя ўзоры паказваюць і палітаддзелы, арганізуючы вывучэнне рашэнняў з'езда партыі ў калгасных сем'ях (Рагачоўская МТС, Быхаўская, Слуцкая і т. д.). На жаль, гэтыя прыклады пакуль адзіначны. У асноўным, як адзначае ЦК партыі, гаркомы і райкомы па-большэвіцку не ўзначалілі справу прапрацоўкі рашэнняў з'езда. Цэлы рад фактаў з месц сведчыць аб фармальным, адарваным ад жыцця падыходзе, а часам і блытаніне, скажэннях у растлумачэнні рашэнняў з'езда.

ЦК КП(б) у сваёй пастанове «Аб ходзе прапрацоўкі рашэнняў XVII з'езда партыі» канстатуе, што партарганізацыі, райкомы, парткомы слаба разгарнулі работу па прапрацоўцы рашэнняў XVII з'езда ВКП(б). Паасобныя райкомы партыі (Лагойскі, Дзержынскі)ходам прапрацоўкі рашэнняў не кіруюць. Цэнтральны раённы друк, асабліва часопісы «Работніца і калгасніца», «Полымя рэвалюцыі» нездавальняюча вядуць прапаганду і зусім слаба асвятляюць ход прапрацоўкі і вывучэння рашэнняў з'езда; слаба разгарнула работу па асвятленню і прапагандзе рашэнняў з'езда і газета «Рабочий».

Гэта адбылося ў сілу таго, што райкомы і гаркомы па-сапраўднаму не ўзначалілі вялікую цягу партыйцаў да вучобы, не падхапілі шматлікіх высунутых знізу дасканалых узораў масавай агітацыі і прапаганды.

Вось чаму ЦК партыі прапанаваў усім гаркомам і райкомам партыі, начпалітаддзелам прыняць рашучыя меры, каб павысіць якасць прапрацоўкі і вывучэння рашэнняў з'езда, увязаўшы гэтую работу ў карэнным палепшаннем пастаноўкі ўсёй марксісцка-ленінскай вучобы.

Сакратары гаркомаў і райкомаў павінны асабліва і непасрэдна ўзяць пад нагляд гэты важнейшы і адказнейшы ўчастак, правяраць пастаноўку выкладання ў партыйных школах, масавую прапаганду ў клубах, калгасах, соўгасах, персанальна ведаць кожнага прапагандыста.

Партыйнае кіраўніцтва прапагандай павінна ў першую чаргу заастрэць увагу на павышэнні якасці і ідэйнага зместу прапаганды. Кіруючы прынцып у гэтай галіне—указанне т. Сталіна на тое, каб «не замазваць, а крытыкаваць смела адхіленні некаторых таварышоў ад марксізма-ленінізма; сістэматычна выкрываць ідэалогію і рэшткі ідэалогіі варожых ленінізму плыней».

Трэба няўхільна выганяць з нашай прапаганды якія-б там ні было сляды фармалізма, шкалярства, зуброўкі, худасочнага акадэмізма, скаластычных разважанняў. А такіх выпадкаў не мала.

Разгорнутая прапаганда рашэнняў XVII з'езда партыі павінна арганічна ўвязацца, як адзначаў сакавіковы пленум ЦК КП(б)Б, з злобадзенымі фактамі бягучага палітычнага жыцця, спалучацца з нашай дзелавой творчай работай. За большэвіцкую партыйнасць у вучобе, за спалучэнне вучобы з настойлівым выкананнем і рэалізацыяй у сваёй штодзённай рабоце рашэнняў з'езда, за ўважлівыя, удумчывыя адносіны да жывога чалавека—вось галоўнае ў разгортванні прапаганды рашэнняў з'езда.

Сутнасць перабудовы партыйных арганізацый заключаецца ў тым, каб у цэнтры ўвагі гаркома, райкома, парткома быў член партыі. «Яшчэ большае павышэнне яго ролі, як арганізатара, перадавога байца, агітатара,—галоўная мэта перабудовы» («Правда»). А для гэтага перш за ўсё член партыі павінен быць ідэйна ўзброены, ведаць рашэнні партыі, інакш ён не зможа быць актыўным правадніком іх у акружаючай масе рабочых і калгаснікаў.

Пастанова ЦК ВКП(б) аб ходзе прапаганды рашэнняў XVII з'езда партыі па партыйных арганізацыях ЦЧО і Іванаўскай прамысловай абласці, а таксама пастанова ЦК ВКП(б) па дакладу Свердлоўскага гаркома і Гусьхрустальнага райкома, прызнаючы іх работу па перабудове незадавальняючай, з усёй вострасцю ставяць перад усімі нашымі партыйнымі арганізацыямі задачу—удзяліць больш увагі партасвеце і перабудове.

Перабудавацца не формальна, не наспех, а перабудоўваць удумчыва, сур'ёзна, унікаючы ва ўсе дэталі сутнасці арганізацыйнай, партыйнай работы—гэтага патрабуюць рашэнні Цэнтральнага Камітэта. Толькі пры гэтых умовах можна ўзняць арганізацыйнае кіраўніцтва да ўзроўню палітычнага, а стала быць і забяспечыць выкананне палітычнай лініі.

«Член партыі павінен стаць у цэнтры работы партыйных арганізацый» (Кагановіч).

Асаблівае значэнне набывае прапаганда рашэнняў з'езда ў вёсцы, калгасе, соўгасе, сярод вясковых комуністаў. Іменна зараз, калі калгаснік выходзіць у поле, павінна быць ўзмоцнена прапаганда рашэнняў партыі. Не толькі на словах прапагандаваць лозунг зрабіць усе калгасы большэвіцкімі, а ўсіх калгаснікаў заможнымі, але на канкрэтных, жывых прыкладах, з алоўкам у руках падлічыць, што дае калгасу і калгасніку чэсная, добрасумленная работа ў полі, на калгаснай ферме. На гэтай аснове можна ўзняць на новую ступень шырока разгорнутае, спаборніцтва калгасных брыгад і дабіцца бліскучых поспехаў у веснавой сяўбе, масавага прыліву аднаасобнікаў у калгасы. Рашэнні з'езда павінны быць даведзены да кожнага аднаасобніка—бедняка і сярэдняка—заўтрашняга калгасніка.

Але, каб зрабіць дзейснай прапаганду лозунгаў партыі ў масах, вясковы комуніст павінен сам ідэйна падкавацца, сістэматычна чытаць газеты, ведаць усе рашэнні партыі. Для гэтага райкомы, пярвіч-

ныя арганізацыі павінны ўмець гібка выкарыстаць усю магчымаасць для выхаваўчай палітычнай работы з камуністамі, з калгасным актывам.

Выключна адказныя патрабаванні ў пастаноўцы прапаганды прад'яўляюцца к партыйнаму друку. Рашэнні ЦК ВКП(б) аб газетах «Молот» «Рабочий край» і «Коммуна», пастацова бюро ЦК КП(б)Б аб беларускім друку, у прыватнасці часопісах «Работница і калгасніца», «Полюмя рэволюцыі» і газеце «Рабочий», абавязваюць увесць наш друк паставіць справу прапаганды рашэнняў з'езда на зусім іншы ўзровень. ЦК правільна адзначае, што многія нашы газеты не здолелі паставіць рашэнні з'езда на сваіх старонках на належную вышыню. Тым самым друк не здолеў дапамагчы партыйным арганізацыям у іх перабудове, не здолеў дапамагчы нізавому друку своєчасова выкрыць скажэнні і ўскрыць факты фармальнага правядзення рашэнняў партыі ў жыццё.

Задача кожнай партарганізацыі, кожнай газеты дапамагчы партыйцу, рабочаму, калгасніку правільна ўясніць рашэнні з'езда, ўскрываючы пры гэтым няяснасць поглядаў, блытаніну, а то і простае адхіленне ад ленінізма.

Глыбей вывучаць і праводзіць рэальна ў жыццё рашэнні XVII з'езда партыі—такі вывад павінен быць зроблен і ў рашэнні ЦК КП(б)Б.

Партыйны кіраўнік, таворыць тав. Кагановіч, павінен быць не толькі арганізатарам, адміністратарам, але прапагандыстам, выхавальнікам мас.

Каб стаць на вышыню гэтых задач, кожны камуніст павінен павышаць свой ідэйна-палітычны ўзровень, больш працаваць над сабой, быць узброеным рашэннямі XVII з'езда партыі. Толькі тады ён здолее стаць сапраўды большэвіцкім арганізатарам мас, узначаліць барацьбу за выкананне гістарычных задач другой пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бяскласавага сацыялістычнага прамадства.

За разгортванне савецкага гандлю

XVII з'езд партыі пытаннем савецкага гандлю ўдзяліў вялікую ўвагу. Правадыр партыі т. Сталін у сваім гістарычным дакладзе з усёй сілай падкрэсліваў велізарнае значэнне, якое набывае савецкі гандаль у святле ажыццяўлення вялікіх задач другой пяцігодкі соцыялістычнага будаўніцтва. На з'ездзе партыі савецкі гандаль вуснамі правадыра ўзнят на вялікую прынцыповую вышыню.

Наша большэвіцкая партыя і пад яе кіраўніцтвам увесь рабочы клас нашай краіны прышлі к XVII з'езду партыі пераможцамі на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва.

Гэтыя гістарычныя дасягненні партыі і рабочага класа стварылі неабходную базу для таго, каб у 2-й пяцігодцы—пяцігодцы пабудовы бяскласавага грамадства—паставіць задачу рашучага палепшання матэрыяльна-бытавога становішча працоўных горада і вёскі.

У адпаведнасці з гэтым, у зацверджаным з'ездам пяцігадовым плане прадугледжан рост прадукцыі лёгкай, харчовай і іншых галін прамысловасці, прычым рост прадуктаў і прадметаў шырскажыву па тэмпах абганяе не толькі сярэдне-гадовы прырост гэтых галін прамысловасці ў першай пяцігодцы (18,5 проц. супроць 17 проц.), але і тэмпы сярэднегадовага росту выпрацоўкі сродкаў вытворчасці (18,5 проц. супроць 14,5).

Праз умацаванне калгасаў, укараненне ў сельскую гаспадарку новай машынай тэхнікі, правядзенне агра-тэхнічных мерапрыемстваў у другой пяцігодцы значна вырастае таксама прадукцыя сельскай гаспадаркі.

Усе гэтыя мерапрыемствы павінны за пяцігодку забяспечыць павышэнне ўзроўню спажывання працоўных у 2—3 разы.

У той-жа час колькасны рост пролетарыята, стварэнне новых буйных прамысловых цэнтраў і агульны рост культурнага ўзроўню шырокіх працоўных мас горада і вёскі стварае ўмовы для грамаднага росту патрэбнасцей на тавары асабістага спажывання і прадукты харчавання.

«Мы маем такім чынам,—канстатуе т. Сталін у сваім справаздачным дакладзе з'езду партыі:

а) рост прадукцыі прамысловасці, у тым ліку прадукцыі па шырскажыву;

б) рост прадукцыі сельскай гаспадаркі;

в) рост патрэбнасцей і попыту на прадукты і вырабы з боку працоўных мас горада і вёскі».

Далей тав. Сталін адзначае:

«Некаторыя таварышы думаюць, што даволі наяўнасці гэтых умоў, каб эканамічнае жыццё краіны забіла ключом. Гэта глыбокае заблуджэнне. Каб эканамічнае жыццё краіны магло забіць ключом, а прамысловасць і сельская гаспадарка мелі стымул к далейшаму росту сваёй прадукцыі, трэба мець яшчэ адну ўмову, а іменна—разгорнуты таваразварот паміж горадамі і вёскай, паміж раёнамі і абласцямі краіны, паміж рознымі галінамі народнай гаспадаркі».

«... разгортванне савецкага гандлю з'яўляецца той актуальнай задачай, без вырашэння якой немагчыма далей рухацца ўперад».

Як-жа абстаіць у нас справа з разгортваннем савецкага гандлю?

За час з XVII з'езда партыі ў галіне разгортвання савецкага гандлю мы маем бясспрэчныя дасягненні.

Таваразварот вырас з 18,9 млрд. руб. у 1930 г. да 49 млрд. у 1933 г., сець магазінаў і ларкоў за той-жа перыяд узрасла ў 1½ разы, у 330 гарадах арганізаван савецкі гандаль хлебам, створана сець ОРС'аў пры важнейшых прамысловых прадпрыемствах і на транспарце, праведзены першыя мерапрыемствы па стварэнню культурных умоў для гандлю, роля прыватнага капітала ў таваразвароце звядзена да мізернай велічыні і т. д.

Асабліва трэба адзначыць разгортванне калгаснага гандлю, што ўзмацніла прыток сельска-гаспадарчых прадуктаў на гарадскі рынак і стварыла ўмовы для зніжэння цен.

БССР у галіне гандлю таксама мае пэўныя дасягненні. Аднак, усе яны не адпавядаюць тым грамадзяным задачам, што пастаўлены перад нашымі гандлюючымі сістэмамі ў другой пяцігодцы. Больш таго, без самых радыкальных мер перабудовы ўсёй работы тавараправодзячых сістэм, і ў першую чаргу кааперацыі, гэта галіна народнай гаспадаркі стане адным з найбольш вузкіх месц.

Таваразварот

Як мы ўжо адзначылі вышэй, з часу XVII з'езда ВКП(б) па БССР значна вырас таваразварот, аб чым таксама сведчаць наступныя парэўнальныя даныя таварных зваротаў галоўных гандлюючых арганізацый БССР за 1933 г.:

	Гандлёвы зварот		У проц. 1933 г. да 1934 г.
	1932 г.	1933 г.	
Увесь таваразварот	826,8	927,5	112,2
У тым ліку:			
1. Спажывакааперацыя	442,2	494,6	111,8
2. Белгандаль	81,5	153,6	188,5
3. Орсы НК Леса	49,1	34,5	69,7
4. Орсы Белторфа	4,1	4,1	100,0
5. Дортранса	6,7	4,2	62,7
6. Прамкааперацыя	18,0	20,9	116,1
7. Кааперацыя інвалідаў	10,3	10,5	101,9

Такім чынам, таваразварот па БССР за 1933 г. павялічыўся на 12,2 проц.

Асабліва хутка павысіўся рост звароту па Белгандлю, што тлумачыцца арганізацыяй свабоднай прадажы хлеба і павелічэннем яе рознічнай сеткі.

У той-жа час неабходна адзначыць недавыкананне плана 1933 г. па таваразвароту на 9,9 проц., у тым ліку па дзяржгандлю на 13,4 проц. і па кааперацыі на 7,8 проц. Асабліва значна недавыкананне плана таваразвароту па ОРС'ах—12,6 проц., у тым ліку па ОРСах Наркамлеса—9,0 проц., Галоўдартранса—на 30,4 проц. і Белторфа—18,7 проц. Становішча пагаршаецца тым, што ОРС'ы некаторых сістэм значна знізілі ў 1933 г. гандлёвыя звароты—на 28,5 проц. супроць 1932 г., а гэта сведчыць аб тым, што ОРС'ы яшчэ не спраўляюцца са сваімі задачамі.

ОРС'ы не сталі яшчэ на шлях вышукання дадатковых рэсурсаў рабочага снабжэння шляхам самазагатоўкі прамтавараў і шырокай арганізацыі дэцэнтагаў, абмежаваўшыся галоўным чынам прадукцыяй з цэнтралізаваных фондаў і размеркаваннем яе па картках. Гэта таксама паказвае, што дырэктары трэстаў і прадпрыемстваў, а таксама кіраўнікі прамысловых наркаматаў і цэнтральных устаноў, пры прадпрыемствах якіх арганізаваны ОРС'ы, не ўсвядомілі сваёй адказнасці за прарывы ў іх рабоце.

Яшчэ горш справа з выкананнем плана таваразвароту прамысловай кааперацыяй. Белкааппромсаюз выканаў па сваёй сістэме план 1933 г. толькі на 38,7 проц., у тым ліку па вёсцы—на 30,2 проц., Белпромгандаль—на 77,1 проц., у тым ліку па вёсцы—на 66,4 проц. Відавочна, кіраўнікі прамысловай кааперацыі БССР упарта не хочуць выконваць дырэктыў партыі і ўрада аб развіцці савецкага гандлю.

Але цікава, як-жа гандлёвыя арганізацыі выконваюць свой план?

Перш за ўсё спынімся на планаванні завозу тавараў. Як правіла, планаванне завозу асноўнымі сістэмамі праводзілася бюракратычна, без уліку кан'юнктурага попыту. На планаванні часта сядзелі, ды сям-там яшчэ і цяпер сядзяць, чуждыя партыі і рабочаму класу элементы, зусім адарваныя ад практычнага жыцця.

Каб упэўніцца ў гэтым, варта ўспомніць, як было да самага апошняга часу пастаўлена планаванне ў Белкаапсаюзе.

Да 1930 г. на чале планавага аддзела Белкаапсаюза стаялі яўныя шкоднікі (Гармізе). Пасля выкрыцця шкодніцкай работы кіраваць гэтым важнейшым участкам даручылі нацдэму Белузе. Нарэшце, уся справа планавання завозу тавараў спажывацкім БССР давяраецца Дон-Кіхоту з партыйным білетам у кішэні Левіту,—быць можа і адданаму партыі і пролетарскай рэвалюцыі таварышу, але страціўшаму ўсякае ўяўленне аб рэальнай рэчаіснасці.

Тав. Левіт уявіў сабе справу планавання таваразвароту, як абстрактныя арыфметычныя практыкаванні. Рэальны тавар і рэальны спажывец для яго не існавалі. У сваім канцэлярыі захаванні т. Левіт дайшоў да таго, што планаваў, напрыклад, завоз у сельпо $\frac{1}{4}$ паліто або палавіны тіджака.

Функцыяналка, замацаваўшыся ў асноўных тавараправодзячых арганізацыях, прывяла да таго, што сапраўдныя гандлёвыя работнікі-тавараведы аказаліся ў баку ад прасоўвання тавараў. Прасоўваннем і размеркаваннем іх па раёнах заняліся канцэлярысты з універсальных

планавых аддзелаў, а гандлёвыя работнікі ператварыліся ў простых выканаўцаў.

І не дзіва, што пры такой сістэме планавання тавары тэніта асартымента завозіцца зімой, а зімовага— летам. Няма чаго таварыць аб такіх элементарных рэчах, як адзін політ спажываючых на асобных раёнах, прыстасаванне асартымента тавараў да патрабаванняў рынку і т. д.

У рэзультате: пры наяўнасці ў расе неабходных тавараў, у адным селіпо ці ЗРК—востры таваравадат, а ў другім загаварванне, парушэнне нармальнага таваразвароту, зрыў фізічнага.

Агромае значэнне для правільнай арганізацыі таварапрацоўвання мае работа сярэдзінных звяноў: таварных баз прамысловасці, кааператываў і дзяржгандлю.

Гэтыя базы ў сваёй большасці арганізаваны былі ў 1932 г., пасля чаго стварылася даволі стабільнае становішча, што відаць з наступных даных:

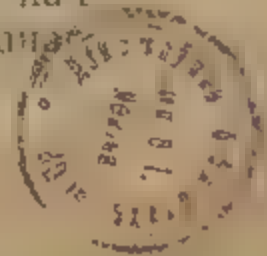
Колькасць баз			
	1932 г.	1933 г.	1934 г. (па плане)
Базы			
Гандлёвых арганізацый			
1) Белкаапсаюз	11	11	12
2) Белгандаль	11	7	10
Разам	22	18	22
Збытовых арганізацый			
Базы прамысловасці	14	18	19
Разам	36	36	41

Такім чынам, на 1934 г. намечана адкрыць 5 новых баз, у тым ліку 3 падбазы.

З адкрыццём гэтых баз задача забяспечання таваразвароту, арганізаванымі звянамі ў БССР у асноўным вырашаецца. Існуючыя базы пры правільнай іх рабоце упэўне могуць абслужыць розлічную сень.

Ад таварных баз патрабавання асобная аператывнасць і гібкасць у рабоце. Базы павінны вывучыць кожнага свайго кліента, шырока інфармаваць іх аб паступленні тавараў і т. д.

Асабліва дасканала павінна быць арганізавана тэхніка продажы тавараў (знешняе чаргі, забяспечанне адбору пакупіком тавараў у пачатку, права адмовіцца ад тавару, які не падыходзіць па якасці, асартыменту і т. д.). Базы павінны інфармаваць свае вышэйшыя арганізацыі аб кан'юнктуры, своечасова даваць заяўкі на тавар з патрабаваным указаннем асартымента і ёнча за арганізацыя заказаных тавараў.

гавару. Нарэшце, базы абавязаны паведамляць сваім цэнтрам аб усякіх выпадках няправільнага і памылковага планавання і патрабавань выпраўлення дапушчаных памылак.

Хоць базы, як правіла, працуюць лепш цэнтральных гандлюючых арганізацый, аднак далёка не стаяць яшчэ на вышнім сваім задач. Цэлы рад баз практыкуе горшыя метады размеркавання. Так, напрыклад, менская база Тэкстыльшыва абавязвае сваіх кліентаў забіраць адпушчаны ім па плане «рацыён», калі ён не асабліва вялікі, у адзін прыем, ва ўстаноўлены дзень. Пры такім метады водпуску тавараў пытанне асартыменту вырашаецца фактычна выпадкова. Ясна, што такія фармальна-бюракратычныя адносіны да водпуску тавараў, выходзячы выключна з тэхнічных выгад баз, не могуць быць цярпелымі ў практыцы савецкіх гандлюючых арганізацый. Уся гандлёвая практыка баз навінна была перабудавана ў найкарацейшы тэрмін у інтарэсах рашучага палепшання абслугоўвання нязавых гандлюючых арганізацый.

Тэмпы росту рознічнай гандлёвай сеткі ў часу XVII з'езда партыі рысуюцца ў наступным выглядзе:

	Колькасць гандлёвых адзінак				
	На I/I 1930 г.	На I/I 1931 г.	На I/I 1932 г.	На I/I 1933 г.	На I/I 1934 г.
Дзяржгандаль . . .	467	704	971		
Кааперацыя . . .	4.453	4.838	5.941		
Разам . .	4.920	5.542	6.912		

З гэтых выдань, што за апошнія 5 год рознічная гандлёвая сетка БССР няспынна развівалася, аднак, рост не трэба прызнаць недастатковым, не адпавядаючым узрослым запатрабаванням таваразвароту. Да гэтага трэба яшчэ дадаць, што рост рознічнай сеткі за гэты перыяд адбываўся ў значнай меры за лік ларкоў і пераважна дробных магазінаў. Асноўная прычына ў тым, што старыя гандлёвыя памяшканні ў гарадах БССР пачалі выкарыстоўвацца не па прызначэнню, а новых амаль не будавалі, мясцовыя партыйныя і савецкія арганізацыі недаўлічвалі значэння савецкага гандлю.

Горсоветы ў бліжэйшыя 2-3 месяцы павінны поўнасьцю аслабіць усе занятыя не па прызначэнню гандлёвыя памяшканні і перадаць іх гандлюючым арганізацыям.

Вялікае значэнне для пашырэння рознічнай гандлёвай сеткі і, перш за ўсё, сеткі культурных магазінаў, мае выданая па ініцыятыве т. Сталіна пастанова СНК СССР ад 4 снежня 1933 г. аб абавязковым адводзе першага паверха ва ўсіх дамах новай будовы, якія маюць больш двух паверхаў, і часткі першага паверха ў двухпаверховых дамах пад гандлёвыя памяшканні, пачынаючы з 1934 г. у гарадах і пасяленнях гарадскога тыпу.

Па прыблізных падліках гэта дасць у 1934-35 г. па БССР некалькі дзесяткаў новых культурных і ўпарадкаваных магазінаў. Зразумела, што і тут розныя «захудалыя дваране», не здольныя зразумець со-

савецкага гандлю, паспрабуюць абыйсці пастанову Соўнаркома. Таму мы павінны быць гатовы даць рашучы адпор не гледзячы на асобныя пры ўсякай спробе парушыць адно з важнейшых рашэнняў урада, выданае па ініцыятыве правадыра партыі.

На агульным фоне слабoga росту гандлёвай секі БССР асоба выдзяляецца хуткі рост дзяржрозніцы як за лік створаных па ўказанню т. Сталіна спецыяльных дзяржгандлёвых арганізацый (Белгандаль, ОРС'ы), так і за лік рознічнай секі прамысловасці (Саюзтабак, Бескмо і інш.). Стварэннем шырокай секі дзяржрозніцы жыта манаполізае становішча на рынку кааперацыі.

Магутная секц дзяржаўных магазінаў і ларкоў, створаная побач кааперацыйнай, сур'ёзна разгортванню спажывецтва паміж рознымі гандлюючымі арганізацыямі. Натягнута работа як гандлёвай секі ў цэлым, так і кааперацыйнай розніцы.

Аднак, не ўсе аднолькава зразумелі дырэктыву т. Сталіна аб ролі дзяржгандлю. Секц дзяржрозніцы створана была пры вялікім надзеі ЦК КП(б)Б і СНК. Не раз нагадваўся асабісты аперацыйны ўдзел т. Гікало для таго, каб дзяржгандлю вылучыць хоць-бы мінімум неабходных памяшканняў. Недаацэнка значэння дзяржгандлю мела месца і ў буйнейшых цэнтрах БССР, у тым ліку і ў Менску. Да гэтага часу з-за адсутнасці памяшканняў не адкрыт рознічны гандаль радзі саюжных і рэспубліканскіх збытавых арганізацый (Саюзшвейзбыт, Гумазбыт, Белдзяржстабзбыт і інш.), чым штучна скарачаецца тавараварот, бо спецыяльныя фонды дэфектных прамтавараў якія адпускаюцца гэтым арганізацыям на ўласную розніцу, не могуць быць рэалізаваны. Менскі горсавет праявіў поўную бяздзейнасць да гэтай справы і заняўся надшуканнем памяшканняў для розніцы галоўнейшых збытавых арганізацый толькі ў апошні час пасля катэгарычнай прапановы СНК. Але ўсе-ж пытанне з памяшканнямі да апошняга часу застаецца нявырашаным. Новаму старшыні горсавета т. Жуковічу неабходна змяніць адносіны да пытанняў савецкага гандлю.

Асобна трэба адзначыць арганізацыю ў Менску па распараджэнню т. Мікаеяна першага буйнага ўнівермага, які з'яўляецца першым трохпавярховым домом. Дзяржбанка. Гэты ўнівермаг будзе абсталяваны па сістэме найвышэйшых вялікіх ўнівермагаў сталічнага тыпу. Выключнае значэнне для развіцця савецкага гандлю і зручэння рыначных цэнтраў мае адкрыццё ў асноўных гарадах БССР спецыяльных магазінаў свабоднай пратэкцы хлеба па камерцыйных цэнах. Дынаміка росту спецыяльнай секі па прадажы хлеба выражаецца ў наступных лічбах:

	Колькасць гарадоў, дзе арганіз. дзярж. пра- дажа хлеба	Колькасць магазінаў
На ІХІІ-33 г.	1	29
„ ІІХ	5	111
„ ІІІ-34 г.	9	143

Па меры разгортвання прадажы хлеба сістэматычна падаюцца цэны на хлеб на вольным рынку. Так, калі адзін пуд жыта да пачатку

дзяржаўнай прадажы хлеба каштаваў 100—130 р., то к 1-му верасня цана на жыта знізілася да 40—45 р., а ж снежню—да 30 руб. Зніжэнне базарных цэн на хлеб у сваю чаргу дало магчымасць знізіць прадажную цану на хлеб дзяржаўнай розніцы. Прыведзеныя даныя цалкам пацвярджаюць прэвельнасць дзяржавы партыі аб развіцці камерцыйнага гандлю хлебам і іншымі прадуктамі і таварамі.

Барацьба за якасць і асартымент тавараў

Адным з найбольш слабых месц у рабоце нашых гандлёвых арганізацый з'яўляюцца пытанні асартыменту і барацьбы за якасць прадукцыі прамысловасці.

Капцэзёрска-бюракратычныя метады работы гандлёвых арганізацый, адсутнасць канкрэтнасці, аператыўнасці прыводзяць часта да жудым адных фактаў. Так, напрыклад, ва ўсёй сістэме спажывацкай перадачы Смалевіцкага раёна пельга знізілі чайных шклянак, а ў Чэрвеньскім райсаюзе ўжо 8-9 месяцаў ляжыць без руху запас звыш 10.000 шклянак. Шклянкі, як вядома, хадзячы, але зусім не дэфэктны тавар, і ўся справа ў тым, каб своєчасова, а неабходнай колькасці і асартыменце заказаць гэтыя шклянкі ў прамысловых баз і завезці на месца спажывання. Але такая здавалася-б лёгкай задача не палячу ніякай кааперацыі. Цяжэй больш дэталіна з азначэннямі затаварвання шклянкі ў Чэрвеньскім райсаюзе выявілася наступнае. Адзін з былых старшын райсаюза (а ў Чэрвені за 1933 г. іх змянілася чацвёра) даў мескай базе Шклофарфарзбыта гадзіную заяўку на некалькі дзесяткаў тысяч шклянак, размеркаваўшы іх адразу па кварталах. К моманту заказу райсаюз меў вялікі запас шклянак. На працягу года база Шклофарфарзбыта сістэматычна адгружала шклянкі на аснове разнарадкі. Чэрвеньскі райсаюз не прыняў ніякіх мер, каб адмовіцца ад часткі заказу і змяніць асартымент. З другога боку, пры наяўнасці грамадскіх пераходных запасаў, ён не здолеў нават забяспечыць шклянкі сваю ўласную нізку. Так, у момант найвялікшай затаваранасці, у Вольвянскім і радзе іншых сельно Чэрвеньскага раёна не аказалася ў крамах ні адной шклянкі.

Што датычыць Смалевіцкага райсаюза, то ён проста «забыўся» своєчасова даць заяўку базе Шклофарфарзбыта і не наклапаўся перамеркаваць праз гандлёвыя крамлішчы Бельдзінскага фіндшклянак у межах агульнай заяўкі спажывацкай сістэмы (хоць-бы за лік Чэрвеньскага райсаюза).

Падобных фактаў бюракратычнай работы кааперацыі не мала. Завоз тавараў без уліку попыту ў умоў кожнага раёна і горада ставіцца, на жаль, «па змаўчанню» з'ява ў нашай кааперацыйнай працы.

У некалькіх словах неабходна звярнуцца на другой з'яве, звязанай з асартыментам, гэта спрашчэнне надыход, спроба прывесці ў адпаведнасць індывідуальныя патрэбнасці чальцтва з агульнымі да аднастайных норм. Так Гікало ў сваёй выступленні не толькі паказваў на выключна нецярпімы адносіны да попыту спажывацтва ў галіне грамадскага харчавання. Некаторыя грамадскія сталовыя ўхітраюцца некалькіх месяцаў падраб карміць штодня адным і тымі-ж блюдамі, у дадатак—дрэннай якасці. На жаль, гэта ўказанне г-на Гікало яшчэ не прынялі пад увагу работнікі грамадскага харчавання. Гэта-ж хвароба кшталістэа, аднастайнасці асартыменту і якасця бічом і ў іншых галінах савецкага гандлю.

Умич горш справа з якасцю продаваемых таварау. Тут перажык размеркваных тэндэнцы асаб на моцны Гандлюючыя арганізацыі павінны прадстаўляць інтарэсы спажывцоў перад прамысловым і патрабаваць ад іх выпуску на рынак добра якасных таварау і прадуктаў. Гандлюючыя арганізацыі і перш за ўсё спажывкаператывы павінны моцна біцца за ажыццяўленне лозунга партыі «Совецкія тавары павінны быць лепшымі па якасці ў свеце». Аднак, сапраўднай барацьбы за якасць мы не бачым. Нельга-ж сур'ёзна назваць барацьбой за якасць прадукцыі фармальнае складанне актаў і пасылку іх «у адпаведныя інстанцыі».

Нярэдка кааператары і іншыя гандлёвыя работнікі не хочуць пазнацца адносна з работнікам прамысловасці і фактычна пакрываюць агідную работу пасрэдных прамысловых прадпрыемстваў, арцельскіх, баз і калі за апошні час выкацілі дырэктывы партыі аб якасці дало станоучыя, хоць дачека яшчэ недастатковыя вынікі, то ў гэтым роля кааператыву ніякая.

У радзе выпадкаў прадстаўнікі кааператыву яўна пакрываюць агідную работу прамысловасці. У апошні час наглядзецца масавая выдача прадстаўнікам кааператыву прамысловым арцелям дэдак-пасведчанняў аб высокай якасці закупленых у іх вырабаў, — свайго рода «індульгенцыі» на адпущэнне ў іх прамысловых «грахоў».

Лічылі нялішнім прывесці некалькі ўзораў такіх «індульгенцый»:

„Д а в а д к а“

Гэтым ЗРК «Ударнік» лацвярджае, што тавар, атрыманы ад арцелі «Чырвоны абутнік» на іраціну III-га квартала з'яўляецца ўпаўне добра якасным. (Падкрэслена ў арыгінале—А. Б.)

Старшыня праўлення ЗРК «Ударнік» — Кучынскі.

Мечск, 15 верасня 1933 г.

Які тавар, у якой колькасці, якой месна якасці, атрыманы ад арцелі — усе гэтыя пытанні тав. Кучынскага не цікавяць. Запытаць абсуджваемых ЗРК спажывцоў — рабочых завода «Ударнік» гэта дзіўна. Кучынскага лішняя справа. Хіба цяжка яму, старшын ЦРК, напісаць «усе тавары... ўпаўне добра якасныя». Ніякай адказнасці Кучынскі за гэта-ж не нясе, чаму не ўдружыць добраму чалавечку — старшын арцелі «Чырвоны абутнік». А тое, што рабочыя завода «Ударнік» ходзяць у фваных, дрэнна машытных бацінках — якая да ўсяго гэтага Кучынскаму справа.

А вось Барысаўскі ЦРК. Ён успомніў і пра спажывцоў, сведчаць, што прадукцыя барысаўскай арцелі швейнікаў «за апошнія два кварталы аднавыдата як запатрабаванням спажывцоў, так і якасці, што і сведчыцца (курорў наш — А. Б.)».

Іраўда, і тут не ўсе гладка. Барысаўскія кааператары чамусці тчаць, што спажывцы добрай якасцю швейных вырабаў не шкаляцца, бо ў «пасведчаннях» паняцце попыту спажывцоў проціпастаўлена патрабаванню якасці.

Нарэшце, цікава ведаць, ці сапраўды спажывцы ўпаўнаважаны барысаўскіх кааператараў скажаць дырэктыву партыі і ўрада аб барацьбе за якасць прадукцыі і шляхам ашуканства выгараджаць бракаробаў з барысаўскай арцелі швейнікаў?

А можа быць усе гэтыя даведкі-індульгенцыі выдаюцца кааператарамі ў рэзультате сапраўды дакладнай праверкі кожнай партыі прынятай прадукцыі?

Наколькі сур'езна падыходзяць некаторыя кааператары да выдачы даведак промарцелям аб якасці іх прадукцыі, відаць з наступнага «водзыва» Чэрвеньскага гарпо ад 21 кастрычніка 1933 г.

«Водзыў.

За час з 1932 г. і 1933 г. атрымліваемая прадукцыя Чэрвеньскім гарпо ад арцелі «Новы шлях» была добракаснай, што сведчыць, што за увесь гэты час ні аднаго акта на дрэнную якасць прадукцыі, а таксама на работу не было складзена»

Старшыня праўлення (подпіс).

Бухгалтар (подпіс)

Калі нават прамінуць зусім недарэчнае раздзяленне аднаго па-няцця на «якасць прадукцыі» і «работу арцелі», то ўсё-ж не скрыеш аслінныя вушы кааперацыйных чынуш—аўтараў водзыва. У нас, на жаль, няма пад рукамі прозвішчаў старшын і бухгалтара чэрвеньскага гарпо (подпісы не разборчывы), а варта было-б іх увекаве-чыць на старонках друку.

Гэтыя бюракраты ад кааперацыі не пасароміліся «пасведчыць» добраякаснасць вырабаў арцелі «Новы шлях» за 2 гады назад, пака-паўшыся ў рэштках не згрызеных яшчэ пацукамі архіваў.

Надобныя даведкі, пасведчанні, водзівы пачынаюцца дзесяткамі і сотнямі. Хіба можна пасля гэтага сцвярджаць, што кааперацыя сур'езна эмацаецца за абслугоўванне спажывца, за якасць тавараў?

Мы-б хацелі спытаць у работнікаў кааперацыі: калі яны думаюць нарэшце на-сапраўтнаму прыступіць да выканання дырэктывы парты і ўрада аб абслугоўванні спажывца і барацьбе за высокую якасць прадаваемых тавараў?

Самазакупкі промтавараў і дэцзагатоўкі гасп. прадуктаў

Адной з важнейшых задач кааперацыі і дзяржаўных гандлевых арганізацый з'яўляецца пашырэнне таваразвароту шляхам закупкі нецэнтралізаваных тавараў і самазагатоўак прадуктаў сельскай гаспа-даркі. План самазакупак промтавараў па сістэме спажывкааперацыі за 9 месяцаў 1933 г. выканан на 90,5 проц. За гэты час закуплена роз-ных тавараў на 53.892 тыс. руб., што складае 35 проц. агульнага та-варазвароту. Белгандаль і ОРС'ы не маюць правяраных звестак аб самазакупках аднак, аператыўныя даныя сведчаць, аб надта незда-вальняючым разгортванні самазакупак. Ні кааперацыя, ні дзяржаўныя гандлюючыя арганізацыі не зразумелі, выключылі значэння сама-закупак промтавараў, як дадаковай крыніцы павелічэння таваразвароту і асартымента тавараў. Асабліва дрэнна ў гэтых адносінах на-тацкая сувязь з мясцовай і самагужнай прамысловасцю. З пры-чыны няглыбкіх гандлюючых арганізацый, іх няўмення ўцягваць новыя таварныя масы ў розны зварот,—многія прадпрыемствы мясцовай і самагужнай прамысловасці не маюць неабходнага сты-мула да пашырэння вытворчасці.

Яшчэ горш справа з дэцзагатоўкамі сельска-гаспадарчых прадук-таў. На жаль, дрэнная пастаўка справаздачнасці не дае магчымасці зрабіць абатулены вывад па ўсіх сістэмах. Некаторыя аператыўныя даныя ўказваюць на эрыў заданняў па дэцзагатоўках амаль ва ўсіх арганізацыях.

Рашэннем урада і партыі спажывкааперацыі ў гэтым годзе пе-радана ўся работа па дзяржаўнай закупцы хлеба. На жаль, гэта да

вер'е і ўвагу наша кааперацыя пакуль што не апраўдала. Новае кіраўніцтва Белкаапсаюза павінна забяспечыць рашаючыя зрухі ў справе самазакупак.

Сама арганізацыя самазакупак і дэцэнтатовак патрабуе рашучага перагляду існуючай практыкі. Самазакупкі, як правіла, прадзійца рассылаемымі ў розныя месцы агентамі-закупшчыкамі, якія стымулююцца акрамя пэнсіі процантнымі адлічэннямі з сумы закупак. З прычыны дрэзнага падбору гэтых агентаў, труднасці правярэння работы, ёсць шмат якіх зложывання. Каб гаварыць аб «чужым нэпманскім духу», не зжытым яшчэ ў кааперацыйнай практыцы, то асабліва ён працвітае вакол самазакупак і дэцэнтатовак. Нярэдка кіраўнікі кааперацыйных арганізацый для работы агентамі па закупках наўмысля падбіраюць былых гандляроў і нэпманаў, мяркуючы, што яны, як людзі «бывалыя», пакажуць лепшыя ўзоры гібкасці і паваротлівасці. Пры гэтым не ўлічваецца, што ўсе «таленты» гэтых гэтак капіталістычнага гандлю нараваны голькі на дасягненне асабістых карысных мэт. У рэзультате, у пачатку за процантным адлічэннямі, яны закупляюць першы трыпшы пад руку гавар. Пытанні якасці, асартымента і цаны працоўных спажывацтва ніякага значэння для такіх агентаў не маюць. У рэзультате на базы і магазіны кааперацыі і дзяржгандлю трапляюць масы тавараў, зусім непрыгодных для рэалізацыі, ствараюцца затаварванне, а за ім фінансавы параліч, груба парываецца савецкая палітыка цэн. У далейшым неабходна, каб кіраўнікі кааперацыйных і дзяржгандлевых арганізацый самі заняліся арганізацыяй самазакупак непасрэдна правяраючы работу агентаў. Самы падбор агентаў павінен быць перагледжан. Гэту адказную работу трэба даручыць найбольш правешаным, талковым і ведаючым работнікам.

Роўным чынам сістэму самазакупак неабходна перабудавань на аснове заключэння доўгатэрміновых дагавораў непасрэдна з вытворчымі арганізацыямі: прадпрыемствамі мясцовага значэння, промарцелямі і т. д.

Фінансавая гаспадарка гандлюючых арганізацый

Хуткі рост тавараў і прадуктаў шырокага спажывання абумоўлівае неабходнасць такога-ж шпаркага развіцця гандлевай сеткі (баз, магазінаў, ларкоў) і рост зваротных сродкаў гандлюючых сістэм. У святле гэтых задач пытання фінансавай гаспадаркі і ў прыватнасці пытанне рэнтабельнасці работы кааперацыі і дзяржгандлю набывае выключнае значэнне. Тым часам якраз гэтая галіна работы гандлюючых арганізацый па-ранейшаму застаецца забытанай.

Паводле справаздачы праўлення Белкаапсаюза V з'езду спажывацкай кааперацыі БССР, спажывацкая за апошнія гады эрывае свае фінансавыя планы.

	У проц. да плана	
	1932 г.	1933 г.
Горад	89,3	106,6
Вёска	81,0	73,3
Разам	83,7	83,6

Справаздачнасць яўна змазвае сур'ёзнасць прарыву, характары-
зуючы становішча словам: «Сістэма не дабілася поўнага выканання
плана мабілізацыі, сродкаў». Перавыкананне плана на 16—17 проц.
нельга так характарызаваць, як зрыў. На асобных раёнах справа-
зачы горш. Асновацкі райсаюз план выканаў толькі на 40,4 проц.,
Тэрэховскі—на 37,5 проц., Клічаўскі на 41 проц., Нарыцкі на 34,6 проц.,
Аваравіцкі на 29,5 проц. і т. д. Выдаткі звароту хоць знізіліся
(у 1932 г.—11,63 проц. да звароту, у 1933 г.—11,42 проц.), аднак усё
яшчэ вышэй планавых (10,35 проц.). Трэба асвадчыцца, што выдаткі
1933 г. узяты па напярэдніх даных Белкаансаюза. Каб-ж улічыць
агульную тэндэнцыю справаздачы змазваць больш вострыя пала-
жэнні, то трэба думаць, што фактычныя выдаткі будуць больш ука-
занай нормы. Перавышэнне норм выдаткаў звароту і іншыя страты
па сістэме БКС за 1933 г. складаюць звыш 5 мільёнаў руб.

Сапраўдным бачам для фінансаў спажывецкай сістэмы з'яўляюцца ра-
страты. Паводле даных справаздачы БКС за 1932 г. і I квартал
1933 г. выяўлена растрат на 4.578 тыс. руб., прычым дынаміка іх
росту не дае поваду для якога-небудзь супакоення. Так, у I квартале
1933 г. растраты складалі 518 тыс. руб., у II—621 т. р. і ў III—823 т. р.
Такім чынам, фінансавая гаспадарка нашай кааперацыі працягвае
раз'ядацца зрыва растратчыкаў, заняўшыся ў кааперацыйнае ас-
роддзе. У выніку безгаспадарнасці, перавышэння норм выдаткаў
звароту і растрат, рэнтабельнасць работы кааперацыі застаецца
нездасягальнай. Паводле даных справаздачы БКС, гаспадарчы рэ-
зультат работы спажывацкай кааперацыі за 9 месяцаў 1933 г. выражаецца
ў наступных лічбах (у тыс. руб.).

	Прыбытак	Убытак
БКС і яго аб'яднанні .	3.705	162
Цэрабкопы	2.208	—
ЗРК	1.499	933
Райсаюзы	4.145	358
Сельпо	2.422	1.000
Разам . . .	13.979	2.453

Гэтыя даныя паказваюць на значнае адставанне рэнтабельнасці ад
планавых меркаванняў. Да таго-ж трэба мець на увазе, што справа-
здача БКС прыводзіць даныя на I/X, калі балансы сістэмы яшчэ не
ачышчаны ад усялякіх страт. Асабліва дрэнна з рэнтабельнасцю ЗРК
(сальдо рэзультатаў на I/X—566 тыс. руб. без ачысткі балансаў).
Гэта значыць, што амаль усе ЗРК у 1933 г. працавалі не толькі без
накаплення, але проста са стратамі. Гэты вывад напярэджаецца фак-
тычным становішчам у ЗРК. Амаль усе ЗРК адчуваюць вострыя фін-
ансавыя цяжасці, не гледзячы на фінансаванне іх прамысловасцю.
Так, толькі па легкай прамысловасці ЗРК атрымалі ад абслугоўвання
імі прадпрыемстваў звыш 1 міль. руб. і тым не менш іх становішча
і далей застаецца вельмі цяжкім.

Больш чым у нязручным фінансавым становішчы знаходзіцца якая катэрыя савецкага гандлю (савецкага), а таксама многія рэспублікі.

З прычыны парушэння фінансавані ў рэспубліцы, м. іншым, неабходнае неабходнае тавараў шырокага спажывання (Сібіры, Тэрэхоўскі і іншыя рэгіёны), дзе катэрыя не мае магчымасці выкупляць адпаведныя тавары, і план таваразвароту зрываецца.

Некаторыя ЗРК не маглі часам выкупіць кантралюваныя фонды для рабочага снабжэння з-за адсутнасці ордэраў.

Не лепш справа ў асноўнай дзяржаўнай гандлёвай сістэме—Белгандль. Гандоль у Беларусі падпарадкаваная дзяржаўнай гаспадарцы, і даць з таго факту, што заключны баланс на 1/1—34 г. быў складзены з ачэкаўцацельскі.

На балансе Белгандля лічылася існуючых прыбыткаў у 2 млн. руб., што складае каля 30 проц. усіх зваротных ордэраў. Кіраўнікі Белгандля, вядома, не асвоілі тэхнікі фінансавай гаспадаркі, бо пры гэтым у іх мала ведаў і ведаў, і таму іхні план іхні гаспадарцы не можа быць апраўданы. На балансе катэрыя не здала апраўдана гэтай яўнае ачэкаўцацельства. У выніку «нямылі» ўсё фінансаванне Белгандля на 1934 г. складзены быў няправільна, што прывяло ў выніку сакавіка гэтага года ў фінансавую паралізу і зрыву плана таваразвароту. Рашэннем СНК гэтая справа перададзена на разгляд органаў пракурорскага нагляду.

Мы не сумняваемся ў тым, што савецкія судовыя органы павінны канкрэтных вінаўнікаў зрыву работы Белгандля, але самыя рэальныя і найбольш ачэкаўцацельства (калі гэта толькі не тэорыя шкодніцтва) павінны прымусіць усіх работнікаў гандлёвых органаў як след заняцца ўпарадкаваннем фінансавай гаспадаркі сваіх сістэм.

Кадры гандлёвых арганізацый

З гэтага вядома, што ў гэтым рэспубліцы савецкага гандлю ў апошнія гады мы маем пэўны дасягненні: рост гандлёвай сеткі і звароту, арганізацыя ЗРК, ОРС'аў, свабодная прадажа хлеба і т. д. У той-жа час гэта галіна народнай гаспадаркі, пытанне аб якой у Статутах і дасягненні на XVII з'ездзе партыі патлумачылі ў прынцыповую вышнюю, мае буйнейшыя недахопы і прарывы.

Усе гэтыя дасягненні, а таксама недахопы і прарывы нельга аддзяляць ад аднаго і тэйсаго арміі гандлёвых работнікаў. Таму, калі мы маем дачыненне да гэтага, што катэрыя і армія камуністаў да гэтага часу захаваўся яшчэ погляд на савецкі гандаль, як на «другародную, нявартую справу, а на работнікаў гандлю—як кончаных людзей».

На-жэ, гэта вельмі асцярожныя, пагардлівыя адносіны да гандлю і гандлёвых работнікаў, не маючы нічога агульнага з большымі масамі сярод часткі членаў партыі значна пашыраны.

Тав. Мікаеян у выступленні на з'ездзе партыі зусім правільна ўказаў, што пагардлівыя адносіны да гандлёвых работнікаў з'яўляюцца заснаваны на няведанні жывых людзей гандлёвага апарата. Многія гаварылі да гэтага часу лічаць, што работнікі гандлёвых сістэм гэта пераважна былі гандлёвы, няманы і т. д. Такі погляд на работнікаў савецкага гандлю глыбока няправільны. На СССР, паводле даных т. Мікаеяна, 27,7 проц. работнікаў маюць стаж да 10 год.

г. эн. з'яўляюцца ўпайне савецкім пакаленнем перыяда мела 65 проц. у гарадах і 80 проц. у вёсцы маюць стаж да 3-х год, т. з. ступілі ў гандаль пастя XVI з'езда партыі у першыя заважжы першай пяцігодкі і ў першы год другой.

Прыкладна такі-ж малюнак у БССР.

Зусім ненармальная з'ява—вялікая цяжучасць гандлевых работнікаў, асабліва адказных кадраў.

Паводле даных Белкаапсаюза, цяжучасць кіруючых раённых кааперацыйных кадраў (старшынь і членаў праўленняў райсаюзаў) характарызуецца па 41 раёну наступнымі данымі:

	Колькі часу працуе				
	Да 3-х мес.	Ад 3-х да 6 м.	Ад 6-ці ад 12 м.	Ад 1 года да 2 год	Звыш 2-х год
Старшыня РСС . .	4	11	8	12	6
Члены праўленняў РСС	20	28	26	24	7
Разам . .	24	39	34	36	13

Такім чынам, старшынь райсаюзаў са стажам да 1 года больш паводы 56 проц., ад аднаго года да двух 29 проц. і звыш двух год—толькі 15 проц. Членаў праўлення па стажу да 1 года—74 проц., а звыш 2-х год—толькі 7 проц. Усіх кіруючых раённых кааперацыйных кадраў са стажам да 1 года—дзве трэці ўсяго складу 66,4 проц., да двух год адна чверць—24,6 проц. і звыш 2-х год 9 проц.

Гэтыя лічбы з усёй кур'ёзнасцю ставяць практычную задачу—замацаванне кадраў кааперацыі і іншых гандлюючых органаў і лічбавацыю цяжучасці.

З кожным годам гандлёвая работа становіцца складаней. Ад усіх работнікаў гандлю, пачынаючы ад прадаўца і канчаючы закупшчыкам, тавараведам, кіраўніком універмага, базы, райсаюза і т. д., патрабуецца добрае веданне сваёй работы. Тут патрэбны не толькі гэрэтычныя веды, але і практычны вопыт, набыты ў штодзённай рабоце. Вось чаму пытанне аб кадрах гандлевых работнікаў паўстае сёння перад намі з выключнай вострасцю і перш за ўсё пытанне аб новых кадрах.

Новыя кадры для гандлюючых арганізацый перш за ўсё павінны вербавацца з асяроддзя рабочых, а таксама лепшых калгаснікаў. Але, каб забяспечыць прыліў у гандлёвую арганізацыю работнікаў з рабочага і калгаснага асяроддзя, каб замацаваць гэтыя кадры, неабходна перш за ўсё ў жорані змяніць адносіны да работнікаў гандлю, прыраўняць іх у матэрыяльна-бытавым становішчы да рабочых на вытворчасці. Для гэтага неабходна стварыць матэрыяльную базу: арганізаваць прыгарадныя таспандаркі, паказаць ніды ў двальнымі гарадамі, арганізоўваць яслі, сталовыя і т. д.

А талоўнае рашуча пакончыць з барска-пагардлівымі адносінамі да работнікаў гандлю; не толькі патрабаваць ад іх добрай работы, а і пачынаць да адказу за прарывы і безгаспадарнасць, што неаб-

ходна рабіць у далейшым, але і дапамагаць наладзіць работу, аказваць канкрэтную штодзённую дапамогу.

У той-жа час неабходна правярць работу ўстаноў па падрыхтоўцы кадраў для катэрацыі і дэярэгантня. Існуючая сетка частковых навучальных устаноў працуе з вялікімі перабоямі і не можа падрыхтаваць ведаючых гандлёвых работнікаў.

У прыватнасці, Дзяржаўны і яго Інстытут Народнай Гаспадаркі не забяспечылі неабходных умоў для нармальнай работы катэрацыйнага факультэта.

Аб калгасных рынках

Пашырэнне савецкага гандлю, прасоўванне прамтавараў у веску, арганізацыя сеткі раймагазінаў з пашыраным асартыментам тавараў, — адзін з найбольш важных стымуляў уздыму і пашырэння калгаснага вытворчасці, стварэння свабоднага мануфактурнага патоку сельскагаспадарчых прадуктаў у нашы прамысловыя цэнтры.

У развіцці калгаснага гандлю віднае месца займаюць гарадскія рынкі. Задача гарадскіх партыйных, савецкіх і гандлюючых арганізацый — стваріць культурныя ўмовы рыначнага гандлю: аддзяліць у гарадах даволі абшарныя плошчы, абсталяваць іх, зрымаць у іх нечужбым парадку і чыстасце, арганізаваць пры рынках культурнае чыслення, чырвоныя куткі, чыталы, прадажу у раёне рынкаў прамтавараў сялянскага асартымента і т. д.

Не гледзячы на ясную дырэктыву партыі аб калгасным гандлі і рынках, у радзе гарадоў і мястэчак БССР пад выглядам барацьбы з культурай за апошнія гады праводзіцца яўна ляхацкая практыка.

У цэлым радзе мястэчак, а часам і ў гарадах, знішчаюцца рыначныя плошчы. У Лёжне ўжо 3 гады як рыначная плошча адгароджана пад бульвар, а рынак перанесен за межы мястэчка на тонкае, незамошчанае поле. Слуцкі райвыканком прадставіў у СНК заяўку на 5.000 руб. для знішчэння рыначнай плошчы. Нават у Менску не засталася ні адной больш-менш прыстасаванай плошчы, дзе-б маглі размясціцца калгаснікі для прадажы сваіх прадуктаў, і толькі на 1934 г. па бюджэту менскага горсавета ўключаны неабходныя сродкі для арганізацыі рыначнай плошчы. У Магілёве пад выглядам барацьбы з антысанітарыйнай перанеслі рынак на непрыстасаваную плошчу, але старая, хоць і адгароджаная, з'яўляецца і дагэтуль месцам свалкі ўсіх адходаў і нечыстот. Праўда, магілёўскі горсавет праектуе арганізаваць на ёй гарадскі бульвар, але гэта справа абмяркоўваецца ўжо тры гады. Такія адносіны да калгасных рынкаў і таварных заскокі, як не маючы нічога агульнага з палітыкай партыі, павінны быць безадкладна ліквідаваны.

* *

Пастаўленыя XVII з'ездам партыі задачы ў галіне развіцця савецкага гандлю рэалізуюцца ва ўмовах БССР недапушчальна марудна. Аб гэтым сведчаць вывады абстедавання памеснікам старшыні Камітэта таварных фондаў пры СНК СССР т. Кірынгам, аб гэтым-жа сведчаць шматлікія факты з месца і зменшаныя на старонках друку.

Згодна рашэнню ЦК нашай партыі, ўмацавана кіраванства бліжэйшай і важнейшай тавараправодзячай сістэмай — Белкаапсаюза. Праведзена разбуенненне Белгандля пры непасрэднай аператыўнай

та і там, дзе ЦК КП(б)Б і СНК БССР у Менску прыступілі да арганізацыі першага ў БССР буйнага ўніверсальнага сталічнага тылу.

Большасць савецкіх і партыйных арганізацый усё яшчэ не прыступіла да канкрэтных звестак і мераў кіравання перабудоваю гандлёвай і работ на месцах, а гэта значыць, што мы не гарантаваны ад новых прарываў і скажэнняў прынцыпаў савецкага гандлю.

Для рашучых поспехаў у галіне савецкага гандлю і абслугоўвання шырокіх слоў прашоўся масава, заахвочваць і арганізавана перабудова работ на месцах і катэгорыяў, неабходна, каб усе савецкія, партыйныя арганізацыі, без выключэння, уключылі ў сваю работу па кіраванні гандлем. Толькі тады мы зможам з упэўненнем сказаць, што дзяржаўны прадукт і прадукцыя і СНК і канкрэтыя ўказы і ўраўняў КП(б)Б і Гандлёвага V з'езда спажывааперацыі БССР—будуць выкананы.

Разгортванне таваразвароту—чарговая актуальнейшая задача

(Канец артыкула)¹)

Спакыўка аперация і ўсе гандлюючыя сістэмы павінны ў далейшым узмацніць планавую дысцыпліну ў выкарыстанні і выдаткаванні таварных фондаў. Не дзяляцца процістаўленне гаспадарчага разліку плану, а ператварэнне яго ў зордак выснавання урадзвы. Гэтаму дазваляе толькі, а так як адносіцца, вонка дзе і чаму, а ра-мощэнне таварнай масы зменша па гэтых, а не па іншых каналах снабжэння і гандлю.

Біч кааперацыі—расстраты набылі ў БССР дзясюныя намеры ў 5 млн. руб. Гэта бяспрэчна рэзультат зазначанага, таму класава варожымі элементамі і неразумення таго, што расстраты—адна форм барацьбы класавага ворага на участку снаб. і гандлю адзіна з метадаў падрыву грамадскай соцьялістычнай у

Ісмаілаў, паміж іншымі, прасіў даць ім дабраўладдзя для арганізацыі пракураторы. Актывізацыя работы арганізацыі пракураторы ўспрымаецца як перамога ў барацьбе з калоніальным панаваннем і пакладзе канец тэтай ганебай для славыўскай перацы ў гэтым горадзе.

Немалаважнае значэнне для спажывааперацыі маюць кадры. Аднак Белкаапсаюз з гэтай задачай спраўляецца таўсама з рук вон і з'яўляецца адзіным у Беларусі арганізмам, які спецыяльна займаецца падрыхтоўкай кадраў для спажывааперацыі. Так у чымся БКС і ягоныя аддзяленні і секцыі маюць свае кадры для сістэмы спажывааперацыі. Атрымалася ўсё-бога ўхаластую.

Аб тым, што з кадрамі ў сістэме спажывааперацыі ня добра, сведчыць шырокая хваля растрат, надзвычайная цяжучасць работ-
ства. Дзіва, што аднаго з тых, хто аддаў спажывааперацыі не па-
будова, а перадача фактаў. Частым растратам кааперацыйных работ-
ах запісана іх характарыстыкаў, асабліва за гэтае года, хворымі на каа-
аперацыю ў вышэйшай меры агідны. Ён сведчыць аб тым, што ў ас-
паперацыйных работнікаў яшчэ не мала чуждых і анты-
савецкіх элементаў і што прытуленне класавай лямбды ў паасоб-
ных жара, тых кааперацый дае магчымасць і праціваць падобным
савецкаму тэндэнцыям.

Застава бясспрэчна, што палепшанне работы спажываальцаў у праблему кадраў. Узмацненне ўвагі БКСаюза і асабліва мясцовых арганізацый да гэтага пытання—адна з асноўных прапасаў перабудовы работы спажываальцаў.

Захаватце старых, апрадаўных сабе на рабоце кадэаў, выростаніке і выхаватце новых, здольных ла-большэвскаму бадца за выкаланне партыйных дырэктару, аб савецкай гандлі, павінна прыказваць да сябе ўвну Беларускага і мясцовых партыйных арганізацый. Людзі рашаюць усе гэту ісціну павінен засвоіць усякі, хоць не на словах, а на справе хоча рэалізаваць дырэктыву партыі аб перабудове спажывакоў. Пры гэтым неабходна пакончыць з практыкай частага перакідвання кааперацыйных работнікаў, што пагубна адбываецца на рабоце. Неабходна стварыць такія умовы, пры якіх кіруючыя кааперацыйныя работнікі сядзелі-б на рабоце не менш двух год. Гэтага можна будзе дабіцца толькі палепшыўшы іх быт і выйя ўмовы, ліквідаваўшы ўраўнілаўку ў сістэме аплаты працы і г. д.

У галіне грамадскага харчавання мы маем рад бяспрэчных тэм. Спачатку: рост селянскіх і гарадскіх харчавання ў бюджэце рабочага. Але ўсе яны ў пэўнай меры абясцэньваюцца такім якасным узроўнем грамадскага харчавання. ЗРК і ЦРК усё яшчэ кормяць рабочых абестамі вельмі нізкай якасці, хоць і маюць дэвалі прадуктаў.

Рэзультат падзення, а не вельмі адмоўны, растрэня, вальне градуктаў, што пры дэфіцытнасці іх ёсць прамое злачынства, і азлабленне рабочых—гэта менавіта, калі не бальнае палітычнае злачынства. Кааператараў з ЗРК і ЦРК павінен добра ўсвідоміць сваю адказнасць перад рабочым за якасць грамадскага харчавання паданнага. Яшчэ да ўзроўню сваіх колькасных дасягненняў.

Разам з гэтым праблема павелічэння рэсурсаў, рабочага снабжэння і грамадскага харчавання стайць зараз за ўсю сваю шырыню. Вырашэння яе трэба шукаць на шляхах максімальнага разгортвання дэцэнтралізаваных загатоўак сельскагаспадарчых прадуктаў. Перш-на-перш трэба пакончыць з чэхардон пастаўляга перапынмаюся і рабочых кааператываў да раснаў дэцэнтралізацыі і змацываньня іх у гэтых раснах на бальш-менш доўгі перыяд не менш аднаго двух год. Па-другое, спыніць набыўшую шырокія размеры практыку дэцэнтраваных на прыгарадных рынках, ды яшчэ па немагчыма высоках дэцэнтраваных дырэктыві партыі аб канцэнтраванні ўсёй дэцэнтраванай, або ў гэтым пачатку, пакончыць доўга-тэрміновым данасам з кагасамі, аказаўшы ім арганізацыйна-гаспадарчую дапамогу і толькі ў фамонце сельскагаспадарчага інвентара, папраўцы і палепшэння выраткі, што практычна ў вельмі няжывучых размерох, але ў арганізаванай раду падсобных прадпрыемстваў, якія могуць наважыць таварысць кагасамі вгледжвацца; па-чацвертае, павесці рашучую барацьбу з практыкай наважэння канвентуальных цэн, якія не спрыяюць умацаванню нашата савецкага рубля і ліквідацыі разрыву паміж цэнамі, рынкам і дэцэнтраванымі цэнамі цэнтралізаваных загатоўак. Больш такая барацьба з дэарганізатарамі савецкай палітыкі канвентуальных цэн у галіне дэцэнтраваных стварыць усе ўмовы для няухільнага зніжэння цэн на прадукты для рабочага спажывання; па-пятае, якасна палепшыць кіраванне камітэта загатоўак і Беларускага дэцэнтраваных камі, уводзячы яго ў арганізацыйнае і планавае рэчышча.

Не трэба зноў-такі забываць, што разгортнуты савецкі гандаль азначае, перш за ўсё, ўзмацненне дэцэнтралізаваных загатоўак і снабжэння ненармаванага гандлю.

Наша краіна уступіла ў другую пяцігодку, калі вытворчасць тавараў шырэння ўзрасце ў тры разы. Таму перад гандлюючымі сістэмамі стаць выключна адказная задача з максімальнай хуткасцю

заводы і дзвесці «фэшную, таварную масу да спажыва ў парадку сапраўды культурнага савецкага гандлю, гэта, значыць—без чаргі, прымусовага асартымента і т. д., што цесна звязана з далейшым пашырэннем гандлёвай сеткі.

«Неабходна, каб краіна была пакрыта багатай сеткаю ба. магазінаў і крам. Неабходна, каб па каналах гэтых баз, магазінах, крам было шырока цыркулявалі тавары ад месца вытворчасці да спажыва» (з дакладу т. Сталіна на XVII з'ездзе партыі).

І ўрэшце не апошнія месца ў перабудове работы спажывааперацый займае змена метадаў кіравання апаратам БКСаюза, выкарчаванне элементаў функцыяналкі і канцэлярска-бюракратычных метадаў работы.

«Нашы задачы ў галіне арганізацыйнай работы:

1) Падняць і надалей нашу арганізацыйную работу да патрабаванняў палітычнай лініі партыі;

2) Падняць арганізацыйнае кіраванне да ўзроўню палітычнага кіравання;

3) Дабіцца таго, каб арганізацыйнае кіраванне поўнацэнна забяспечвала правядзенне і жыццё палітычных лозунгаў і рашэнняў партыі» (з дакладу т. Сталіна на XVII з'ездзе партыі).

У гэтым артыкуле мы канцэнтравалі ўвагу толькі на вузлавых задачах, якія стаяць перад спажывааперацыйнай на рэспубліку. Шляхі вырашэння ўсіх гэтых задач усёмі намі і канкрэтна намечаны ў дакладах т. Сталіна, Кагановіча, М. Сатава і Канюшова на XVII з'ездзе нашай партыі. Умовы і магчымасці для рэалізацыі ўсіх гэтых задач у нашай нацыі:

«Гэтыя труднасці з'яўляюцца труднасцямі нашай арганізацыйнай работы, труднасцямі нашата арганізацыйнага кіравання. Яны тыя ж, якія і нас саміх, у нашых кіруючых работніках» і т. д.

«Адказнасць за нашы прарывы і недахопы ў рабоце кладзецца ад гэтага часу на дзевяць дзесятых не на аб'ектыўныя ўмовы, а на нас саміх, і толькі на нас» (з дакладу т. Сталіна на XVII з'ездзе).

Толькі незадавальняючая работа кааперацыйнага апарата жыводзіць і павялічвае нашы труднасці. І таму задача ўсёй сістэмы спажывааперацыі, пачынаючы з БКСаюза і канчаючы сельпо, раінуха перабудаваць усю работу, і на аснове рашэнняў XVII з'езда партыі і указання т. Сталіна на большыцку ўзяцца за ліквідацыю ўсіх прарываў у рабоце спажывааперацыі.

Толькі на аснове рашэнняў XVII з'езда партыі, дырэктыў ЦК КЛ(б)Б і рэалізацыі рашэнняў беларускага з'езда спажывааперацыі, мы зможам перабудаваць работу, выкарчавалі элементы нэпманскага духа і механістычнага размеркавання тавараў, ператварыць кааперацыю ў перадавы ўчастак сацыялістычнага грамадства.

Аб перабудове партыйнай работы)

Партыйная работа перабудоўваецца ў залежнасці ад новых складаных задач, якія паўстаюць перад партыяй на кожным новым этапе соцыялістычнага будаўніцтва.

Мета даць палітычную праграму, палітычны лозунг, трэба ўменьшаць на іх ажыццяўленне мільёны працоўных.

Калі мы гаворым аб перабудове метадаў кіраўніцтва, то маем на ўвазе перабудову ў сувязі з новымі задачамі, якія стаяць перад партыяй у ходзе соцыялістычнага будаўніцтва.

Адна справа, кіраваць краінай, як гэта было да першай пяцігодкі, калі крыжкі вытворчасці знаёмы былі кожнаму нашаму рабочаму; іншая справа цяпер, калі за гэтыя пяць год стварылі мы буйнейшыя прадпрыемствы з перадавою тэхнікай, якой нашы рабочыя ніколі не бачылі. Гэта ўскладняе кіраўніцтва ўсёй гаспадаркай, кожным прадпрыемствам, арганізацыю вытворчасці на новых заводах, задачу аўладання яе працэсамі.

Прадпрыемствы, пабудаваныя на ўзроўні перадавой тэхнікі, выкараць новыя патрабаванні, а ў сувязі з гэтым ускладняецца кіраўніцтва партыі, савецкага апарата, профсаюзаў і т. д., і перад кожным рабочым у сваю чаргу паўстаюць новыя задачы.

Тэскавічы і сельскія гаспадары. Да першай пяцігодкі сельскае гаспадарства было арганізавана і кіравана перадаваема, а ў наш час гэта было нескладаным. Іншая справа, калі мы гэтыя аднаасобныя гаспадаркі аб'ядналі ў буйныя гаспадаркі калгасы. Тут ужо прыходзіць арганізоўваць колы, расстаўляць людзей на ўчастках, урэ падлічыць, распланаваць. Тут ужо іншая тэхніка апрацоўкі зямлі.

Уся наша гаспадарка настолькі змянілася, стала на такі высокі ўзровень, што кіраўніцтва, аўладанне гэтай гаспадаркай патрабуе ачужаючых намаганняў не толькі партыі, але кожнага ўдзельніка будаўніцтва, пачынаючы ад сакратара ЦК да радцова рабочага. Патрабуе вялікага напружання і сёлета перадзеі. Гэта складанае і задач дзёна пяцігодкі паставіла перад партыяй неабходнасць перабудовы ўсёй партыйнай, савецкай, гаспадарчай і профсаюзнай работы. Перабудова нашай работы зверху да ўзроста патрабуе і таму, што абвостраная класавая барацьба ў нашай краіне не спыняецца, формы яе мяняюцца. Класавы вораг дзейнічае больш хітра, замаскаванымі метадамі, і асабліва на ўчастках, якімі мы яшчэ не аўладалі. Зусім зразумела, што дабіць класавата ворага мы здолеем тады, калі адпа-

1) скарачаныя стэнаграма.

адным чынам перабудуем метады кіраўніцтва сацыялістычным будаўніцтвам.

У сувязі з пытаннем аб перабудове трэба ўказаць на бумоў, пастаўленых т. Сталіным на нарадзе гаспадарнікаў, бо яны забяспечваюць выкасланне намечанага партый і ўрадам плана. Вакол гэтых 6 умоў, буржуазным і меншавіцкім друку ўзняўся дэмагонізм, у прыватнасці ў сувязі з пытаннем пабудовы зароботнай платы, здэльтыны і ліквідацыі абязлічкі. Большасць буржуазных газет пыталіся: Ці для таго патрэбна было ўводзіць сацыялізм, каб плаціць рабочаму здэльтна. Гэта, моў, звярот да капіталістычных метадаў аплаты працы.

Не выпадкова кулак і буржуазны друк іменна ў гэты перыяд выступалі за роўнае размеркаванне па душах. Размяркоўваць усім пароўму, а працаваць як хто хоча—было лозунгам кулака.

Задача кожнай партыйнай арганізацыі на заводзе, у вёсцы, установе, раёне (ГК, РК, краявы камітэт і т. д.) так і гэта, з'явіць сістэму кіраўніцтва і працы ва ўсіх галінах сваёй гаспадаркі, каб яна істотна павялічыла матэрыяльную зацікаўленасць рабочага і сялянина, штурхала-б на аўладанне тэхнікай, каб сама сістэма ліквідавала абязлічку павялічыла агульную вытворчасць.

Што мы можам сказаць аб перабудове і што зараз з'явілася? Звычайна ў кожным цэху буйнага завода была група камуністаў, якая складала ячэйку; ячэйка абіралася са свайго складу бюро, скажам, з 5 чал. Прычым камуністы з усіх цэхаў складалі партыйны калектыў (у буйным бюро было 500 камуністаў). Сістэма кіраўніцтва заключалася ў тым, што бюро партыйнага камітэта на сваіх паседжаннях вырашала цэлыя пытанні, вырацоўвала планы. Такім чынам бюро партыйнай ячэйкі засядала, бюро партыйнага калектыва таксама засядала, і выходзіла, што заводскія партарганізацыі большасць часу трацілі на паседжанні, на калегіяльнае вырашэнне пытанняў. Гэта пасяджэнчая мітусня пераешкаджала камуністам хутка і аперацыя вырашання пытанняў на месцы.

Што прадугледжвае перабудова, згодна рашэнню XVII з'езда? Бюро ячэйкі ў цэхах ліквідуюцца, замест іх на пэўным працэсе створаюцца, у брыгадзе, камуністы складаюць партыйныя групы. У кожнай такой групе партыйнага кіраўніцтва ўсталявацца адзін член партыі—цэхпарторг. У сваёй брыгадзе ён бачыць жывых камуністаў, рабочых, непасрэдна самы працэс і тут-жа на месцы разам з партгрупай вырашае ўзнікшыя пытанні, а далей камуністы вядуць масавую работу сярод беспартыйных рабочых.

Раней у бюро цэх'ячэйкі быў культпроп, оргаддзельшчык, кіраўнік тэхвучобай, партасветай. Цэнтр цяжару быў у верхавінцы, не ўнізе. Час ішоў на паседжанні, не дасягаючы агульнай мэты. Вось чаму зараз мы стварылі толькі заводскі партыйны камітэт у складзе не больш 5—7 чал. Партком устанаўляе план на месяц, абмяркоўвае больш прынцыповыя пытанні. Усе яго члены разам з кіраўніком працуюць больш у цэху, у партгрупе правяраючы выкананне плана на кожны дзень. Разам з камуністамі яны на месцы выясняюць прычыны недавыканання плана, недаробак, і тут-жа наладжваюць справу. Гэта ўжо не проста правеска, выкананне, а праца, пачыная звышняя з арганізацыяй усёй справы. У выніку гэта вялікая аперацыянасьць, лепшая сувязь з нізавымі звянямі, набліжэнне да кожнага камуніста і рабочага. Усе функцыі, раней разлітыя

мж пазобіямі людзьмі, згрупаваны цяпер у аднолі асобе і накіраваны да аднае мэты.

Трэба сказаць, што пры перабудове мы сустракаем не мала цяжкасцей, не мала супраціўлення. Чалавеку, які хадзіў па цэхах і вёў прадзавініцкую работу, прапрацоўваў гэтую партыі або ленінізма, зараз цяжка перабудавацца так, каб і працэсы вытворчасці вывучыць і тэхнікай аглядаць, г. зн. стаць не толькі прапагандыстам, але і арганізатарам. І мы чуем ад гэтых таварышоў: «Я-ж прапагандыст, а не арганізатар, не спраўлюся з такой работай». Або грунпарт-орг ці сакратар гаворыць: «Не прапагандыст я, не вучоны, а арганізатар, як-жа спраўлюся з такой работай». Мы яму адказваем: «Які-я ты камуніст, які арганізатар, калі не здолееш вытлумачыць нігата рабочым. Ды і адным тлумачэннем абмежавацца нельга, гэта была-б пустая балбатня. Трэба вытлумачыць так, каб потым і арганізаваная пераробіць. Калі-ж ты будзеш толькі тлумачыць, а не перапрацоўваць грошчана твайму тлумачэнню».

Цэхнартг не прымае вірашань інтэлігентна перапрацаваць, ён умястоўвае іх у арганізм. «Я-ж пэчавы партарганізатар, а там ёсць і члены профсаюза, у іх свой профарганізатар, акрамя таго—начальнік цэха». І вось аб'явіў трыкутнік, сядзіць і ўвесь дзень гутарыць. А ў гутарцы забываюць, што начальнік цэха, як гаспадарчае лока ў гэтым трыкутніку, павінен заняцца ўстанавленнем ныведага плана распрацоўкаю ідэі, распрацоўкаю тэхнічных чарцяжоў, і т. д., што ён арганізуе, аказвае за гэту справу, што партгосмабілізуе камуністаў і ўсю рабочую масу на барацьбу за план, што профсаюзны кіравнік выходзіць беспартыйную масу.

Рашэнне Оргбюро ЦК ВКП(б) аб перабудове адзначыла, што цэлы рад гарадскіх і раённых камітэтаў партыі прапавалі падыйсці да перабудовы механічна. Дзе былі цэх'ячэйка і аддзяленне бюро, а сакратара перанумавалі ў цэхпартгосмабілізу ЦК указвае, што нельга так рабіць. Пытаецца не толькі ў тым, каб змяніць ныведа, а ў тым, каб перапрацаваць на сутнасць справы і, быць можа, пасадзіць ныведа а чалавека. Калі былі сакратар цэх'ячэйка можа апэратыўна перабудавацца добра, калі не даваў з брыгады, з нізоў такіх партыйных якіх прывыклі апэратыўна працаваць, няхай такі чалавек заняцца з справу з новымі ныведамі. Супроць такой механічнай перабудовы ЦК ВКП(б) папярэджвае зараз ўсе партыйныя арганізацыі. Вывучаць цэх за цэхам, завод за заводам, калгас за калгасам і ў кожным пазобіі намечаль катэгорыі мерыпрыемств на пачатку лютзе, структуры і зместу работы.

Прыклад прыклад. У Барысаве ёсць камб'нат, куды ўваходзяць азнакаваны фабрыка, торфазавод, электрастанцыя і яшчэ адзін завод. Раёны б'юрасускі камітэт зразумеў перабудову работы на гэтым камб'нате так, што трэба наблізіць кіраўніцтва да ныведа звычэй, і таму стварыў на камб'нате адзін партыйны камітэт з 7 чалавек, ныведа цэхаў і пазобіных брыгадах партгрупы з групна, торгаві і падпарадкаваў іх ныведа пар.кому. Як быццам ўсё добра, партыйны камітэт ныведа звязан з групай на вытворчасці. Глыбей прыгледзеўся актывіст, што такіх партгруп арганізавана 31. Здавалася-б, што яны ліквідавалі сярэдняе звязно і наблізілі партыйны камітэт да нізоў. Але па сутнасці выходзіць некаторае ўскладненне кіраўніцтва. І раёны, і гарадскі камітэты не наблізіліся да вытворчасці, а аддаліліся ад яе, ускладніўшы метады кіраўніцтва.

Другі прыклад. На адным з віцебскіх заводаў быў фабрычны ка-
лектыў і бюро, а ў кожным цэху—бюро цэх'ячэйкі. У кожнам цэху
мелі былі парторг і група на вытворчых працэсах. Зразумела, што
ад такой чатырохступеннай структуры работа кульгала. Не толькі
гарком быў воддаль ад вытворчасці, але і сам завод залішне пабег-
на стані. Як падшы, да справы гаспадарства. Стварылі парт-
тыны камітэт з 5 чал., потым цэхпарторгаў (у кожным цэху па 50—60
50—60 комуністаў). Паводле новага статута партыі, да 10 чал. парт-
у цэху маюць цэхпарторга, не аслабанага ад сваёй работы. Потым
пашылі ліквідацыю цэху як з'яўляецца адразу стварылі бонда. Парт-
орг кіраваў партгрупамі. Але як можна цэхавому парторгу які раўне
8 чал. на вытворчасці, дараўна партработу на працягу ўсёй 3-х
г. зн. крутлыя суткі, тым больш без зменнага арганізатара? Зразу-
мела, не быў. Тады цэхпарторг будзе адарваны ад завода і ад
Трэба стварыць фабрычны партком, зменны парторгавы з змен-
значыць з зменна парторгу а на вытворчых працэсах—парт-
Парторг, працуючы ў сваёй змене, можа і ад работы, і ў чал. аб'ек-
нага перапынку, і пачаў работу сапраўды на працягу ўсёй змены, а і
варыць і хутка правесці патрэбнае рашэнне і т. д.

Трэба памятаць, што рашэнне ЦК ВКП(б) мае адно значэнне не пача-
меха чыную перастаноўку людзей, а арганізацыйнае рашэнне кожнага
завода, усё гэтае склалі і структуры, выходзячы з асаблівых
принцыпаў сувязі, арганізацыі, канкрэтызацыі, пачаў не ко-
ната камуністаў да рабочага, кожнага ад кожнага члена асабным
дзячце партыі. Перабудаванне структуры партыі і арганізацыі на
кожным заводзе, падбіраючы такіх людзей, якія маглі-б і сами
і на іх у працягу і другіх пераходах у сэнсе навыку ў работе.

У гэтым перабудовы пярэняга сельскай партарганізацыі стано-
віцца больш складаным у пракласаванні. Прыклад скажам, да-
ных з вочнага перабудовы на Беларусі. Пры 55 прад. калектывізацыі
ў часе было 4500 калгасаў, гэта былі калгасы мелі ўсё 2000 ко-
муністаў, калі з'явілася рашэнне ЦК ВКП(б) аб стварэнні палітад-
зелаў.

Як пастаўлена была справа да гэтага рашэння ЦК? Тады мы па-
рохотзілі так. Скажам, маем тэрыторыю сельсовета, дзе працуюць
3—4—5 комуністаў,—ствараем сельскую ячэйку. Такім чынам гэтыя
комуністаў абслугоўваюць 40 калгасаў на тэрыторыі данага сель-
совета; дзе і пачаў камітэт мае 30 сельсоветаў, а значыць 30 ячэй-
і кожная ячэйка абслугоўвае 30—40 калгасаў. Пры гэтым мы выхо-
дзілі з наяўнасці комуністаў, арганізавані ячэйкі, кіраваў імі райком
Зразумела, што ад гэтага не маглі не пацярпець калгасы, бо партыя
ўплыў да кожнага з іх не мог дайсці. Кулакі скарысталі гэта для ба-
рацьбы з умяшчэннем калгасаў; адтываліся вельмі складаныя пра-
тэсты, ад якіх мы не маглі ўпываць, бо ранком быў адзін аспект, вяр-
ных пытанняў агульна для ўсёх калгасаў, а кожны меў сваё асаб-
нае.

Як ЦК ВКП(б) паставіў гэтае пытанне? Перш за ўсё пры МТС
створаны былі палітаддзелы з 5—6—7 моцных большэвікоў, мабілі за-
варых з цэнтральных гарадоў. Палітаддзелы пачалі былі пера-
орэдна упываць на ўсю работу ў кожным калгасе. ЦК ВКП(б) па-
ставіў пытанне аб стварэнні вытворчых ячэйак, каб у кожным калгасе
быў непасрэдна ўплыў райкома, непасрэдна ўплыў кожнага кому-
нэста.

новага кіраўніцтва і т. д. Вось асноўныя прынцыпы, формы і змест перабудовы.

Структура і метады кіраўніцтва для нас ясны. Мы маем ужо ўзоры ў метадах кіраўніцтва. Партыйны камітэт выпрацоўвае план на месяц, інструкцыя цэхпарторнаму, які разам з вытворчым групна-оргамі выпрацоўваюць план на кожны дзень і тут-жа, у эменце, і глядаюць, як ён праводзіцца ў жыццё, перарабляючы на месцы практыцы яго дэталі. Такі метады больш апэратыўны, камуністы знойдуць час і карыстаюцца на рабоце рацыянальна.

Камуніст павінен быць шчыра не толькі палітычна пісьменным, але мець і высокую вытворчую кваліфікацыю, як перадавы рабочы ў сваім цэху, каб паказаць узоры працы беспартыйным рабочым. Кваліфікацыя не даецца адной толькі асяродам. Каб аўладаць тэхнікай станка, трэба ўпарта працаваць над сабой, умець правільна вызначаць тэхнічныя нормы, вырашаць на сваёй вытворчасці цэлы рад тэхнічных пытанняў. Гэта мае значэнне не толькі з пункту гледжання тэхнікі, але і палітыкі. Калі ты ўстанавіш меншую норму — гэта будзе тэорыяй стыхіі, тэорыяй самацёку, калі-ж перавылічыш норму — выклічаш незадаволенасць сваім лаяважым перагібам. Значыць, трэба ўмець устанавіць дакладную тэхнічную норму, якая-б была для ўсіх рабочых аднолькава, каб іх не было нізкіх і нізкіх.

Тав. Кагановіч у сваім дакладзе аб змесце работы таварыў, што іменна на такіх пытаннях трэба выхоўваць партыянаў, вучыць іх быць палітычнымі і вытворчымі ваякамі, арганізатарамі і прапагандыстамі. На штодзённай практычнай рабоце мы выхоўваем камуністаў. Не выпадкова тав. Кагановіч сказаў, што камуністы выхоўваюцца не толькі на школьнай лаўцы, а ў штодзённай арганізацыйнай рабоце, — гэта лепшая школа ў працэсе вытворчасці, у працэсе класовай барацьбы.

У перабудове партыйнай работы сур'ёзнае значэнне набывае вопыт Ленінграда. Дзе буйныя заводскія партарганізацыі Ленінграда здолелі стварыць так званыя тэхпромфінплан, г. зн. план тэхнічных, вытворчых і фінансавых умоў, ахапляючы сыравіну, гаручае, абсталяванне, нормы працы, рабочую сілу, час, каштоўнасць усяго гэтага. Гэты прамфінплан даводзіцца да кожнага станка.

Атрымаўшы такі тэхпромфінплан, рабочы мае магчымасць бачыць, як ён у матэрыяльным выражэнні — у сыравіне, у часе і інтэнсіўнасці працы, у якасці і каштоўнасці яе — разлічваецца з рабочым класам выявіць свае адносіны да ўсяго класа, да ўсяго завода ці прапрадзвіжніку адносіцца ён да інтарэсаў класа, ці разам з ім працуе над палепшаннем вытворчасці, павелічэннем тых сродкаў накаплення, якія даюць магчымасць індустрыялізаваць краіну. Такім чынам, у штодзённай працы рабочы выхоўваецца і падмаецца да ўсведамлення сваіх адносін да ўсяго класа і ўсяго завода. Тады тэхпромфінплан дае новы змест у тым, што ён дазваляе рабочым гаварыць з адным адным. Вядома, гэта можна выхоўваць масы і адразу перабудоўваць структуру кіраўніцтва.

Перабудова першых партарганізацый усё-ж праходзіць слаба галоўным чынам з-за фармальнага падыходу да партарганізацый.

Асноўны і галоўны недахоп перабудовы ў тым, што партарганізацыі не падыходзяць да асноўнага і галоўнага партыйнага, каб кожнага на тым ці іншым участку тэарэтычна ўзброіць, уцягнуць у

істыннае партыйнае жыццё, падняць дзельную кваліфікацыю, тэхнічную пісьменнасць, зрабіць кожнага з іх сапраўдным вытворчым і ініцыятыўным кіраўніком на канкрэтным участку сацыялістычнага будаўніцтва.

Многія партработнікі, на жаль, дэялі яшчэ ведаюць перавагі партарганізацыі, ідэйны стан яе работы, змест сходаў, гутарак і іншых партыйных мераў. І быда ўся ў тым, што новы змест партработы ў цэху, групе, камітэце, на прадпрыемстве не забяспечвае, што трэба даваць у лепшым выпадку, толькі структура партарганізацыі (падбор парткомаў, цэхпартторгаў, брыгадных групоргаў), што члены і кандыдаты партыі недастаткова яшчэ выходзяць на штодзённую сваю партыйную работу.

Інструктары райкомаў і райкомаў, абавязваючы групы пераважных партарганізацый на тэрытарыяльнаму выхаванню прыкладна, сусветна з масамі павяржэннямі гаспадарчых і бытавых пытанняў, вельмі важных і сур'ёзных для кожнага прадпрыемства, і перш за ўсё сваёй работы займаюцца выключна імі.

Падрыхтоўка партыйных сходаў, партвыхаваўчая работа сярод пераважных партарганізацый, ідэйнае ўзбраенне членаў партыі тэорыяй Маркса-Леніна, аўладанне тэхнікай вытворчасці—усім гэтым рашаючым фактарам інструктарская работа не ўдзяляецца належнай увагі. Толькі пачынаючы партарганізацыі (Менск, Віцебск) прыступілі да наладжвання сістэматычнай вучобы сакратароў парткомаў і кіраўнікоў пераважных партарганізацый.

Задача інструктароў райкомаў не толькі ў тым, каб наладзіць партработу ў пераважных арганізацыях, дапамагчы штодзённа іх кіраўнікам, але і самому прыняць жывы ўдзел у вучобе сакратароў парткомаў і пераважных партарганізацый.

Трэба наладзіць абмен вопытам работы сакратароў пераважнай партарганізацыі і інструктароў райкома; не менш раз у дэкаду склікаць нарады інструктараў райкомаў, каб сакратар райкома, абавязваючы іх вопыт, мог ускрыць становячыя і адмоўныя бакі работы.

Задача сакратароў райкомаў і іх намеснікаў—навучыць інструктараў і кіраўнікоў пазважных партарганізацый лепш працаваць. Для гэтага не трэба выдумляць ніякіх асобых інструкцый і палажэнняў, а выкарыстаць канкрэтныя становячыя і адмоўныя факты з практыкі работы інструктараў і партарганізацый свайго рэгіёна.

Значны ўплыў на тое, што інструктары райкома захваліліся гаспадарчай работай на ўшчэрб партыйнай, мае значнае адстаўанне перабудовы гаспадарчых, савецкіх і профсаюзных арганізацый ад партыйных. Таму неабходна шырока разгарнуць прапаганду рашэнняў XVII з'езда партыі, каб на іх аснове ўся партарганізацыя і кожны камуніст паасобку, шырокія рабочыя і калгасныя масы актыўна ўключыліся ў карэктную перабудову сістэмы і метадаў кіраўніцтва партыйных, прафесійных, гаспадарчых і савецкіх органаў.

У сваім дакладзе на XVII з'ездзе партыі т. Кагановіч падкрэслівае, што барацьба за арганізацыйныя пытанні ёсць барацьба за генеральную лінію партыі. Неабходна падняць шырокія масы камуністаў і беспартыйных на ліквідацыю функцыяналкі і абязлічкі, рашуча перайсці на новыя метады работы, перабудаваць сістэму кіраўніцтва ў адпаведнасці з чоткімі ўказаннямі XVII з'езда партыі, ускрываючы прычыны слабой перабудовы на кожным канкрэтным участку, забяспеч

заючи практичні засоби для справдан перабудови
роботи усіх наших партійних, совєтських профсюзних і гаспар-
них організації не тільки на формі, але і на сутіасці.

[illegible]

Кожная партарганізація здолася виконати існуючі задачі, тільки
якщо, крім набоїлнзціку перабудує своє раду, правильно расставіть
силы і каренным пинам зменіць метады кіраўніцтва раішаючым ўчаст-
кам соцыялістычнай будоўлі.

Матар'ялы з месц аб перабудове

Сакратар парткома
завода „Варашылава“
ДЭЙЧ

Перабудову партработы на нашым заводзе мы пачалі з таго, каб кожны член партыі ўсвойў новы статут і ведаў свае абавязкі.

Распрацоўваючы гэта пытанне на спецнарадах, кожны член партыі ўсведамляе, што на рабоце ён павінен даваць станоучыя прыклады, ускрываць адмоўныя бакі работы паасобных камуністаў.

Да перабудовы на заводзе было 8 цэхавых парт'ячэек і 33 партгрупы. Зараз мы маем 12 цэхпартторгаў і 37 брыгадных арганізатараў. Замест ячэйкі пры канторы мы стварылі 2 партгрупы—адну пры канторы і адну пры ЗРК.

Такарны цэх працуе ў 3 змены. Парт'ячэйка не магла даць адпаведнага кіраўніцтва ісправаўшым там 3 партгрупам. Пры перабудове мы арганізавалі толькі партгрупы (зменныя), якія маюць цяпер больш самастойнасці. Кіраўніцтва парткома таксама значна наблізілася да партгруп.

У цэху шырспажыву было двое камуністаў, якія састаялі ў ячэйцы рамонтнага цэха. Мы іх адтуль адмацавалі, перакінулі яшчэ аднаго члена партыі і стварылі партгрупы ў цэху шырспажыву, бо гэты цэх мае спецыфічныя задачы (праца на адкідах, малады склад рабочых). Такім чынам мы забяспечылі парт'ядро, якое можа самастойна не толькі ўзняць пытанне, але і вырашыць яго, а галоўнае — кожная група будзе займацца сваёй справай. Мы маем ужо рад прыкладаў самастойнай работы партторга. Калі, бывала, камуністы не наведвалі партзаняткаў, то гэта пытанне ставілі на бюро ячэйкі. Цяпер сам партторг збірае іх, або з кожным паасобку выясняе прычыны пропуску і прымушае вучыцца без разбору на бюро (кацельны цэх партторг Ячнік, такарны—партторг Генкін).

Зусім зразумела, што правільная расстаноўка партыйных сіл вырашае поспех справы. Гэта добра зразумелі і ўжо самастойна ажыццяўляюць паасобныя партторгі.

Так, партторг ілясарна-эборацкага цэха т. Ланеўскі, улічваючы, што ў даны момант выпуск торфмашын, асабліва багераў, значна важней і тэрміновей выпуску іншых машын, самастойна, узгадніўшы пытанне з начальнікам цэха, пераставіў камуніста т. Батвініка з брыгады 25 м/м. свідравальных варштатаў у брыгаду па зборцы торфмашын, камуніста т. Пуцеева ў брыгаду па зборцы багераў. Такіх прыкладаў нямала. Яны гавораць аб важнейшай ролі партторгаў, аб апэратыўнасці ў рабоце, аб ліквідацыі пасяджэнчай мітусні, доўгіх пратаколаў і рэзалюцый, на што ішло шмат часу і сіл.

Сектары у парткоме ліквідаваны. Як нагрузка, пакінута работа на кіраўніцтву добраахвотнымі грамадскімі арганізацыямі і прымацаванне да комсамола. Мы сустрэліся з фактам, што паасобныя камуністы не маюць ніякай пэўнай нагрузки і рашылі правесці ў тэхнічным і рамонтных цэхах адпаведныя мерапрыемствы. У гэтых цэхах галоўным чынам індывідуальная здзелшчына. Мы прымацавалі да кожнага члена партыі 6—7 чэл. беспартыйных рабочых, і ён вядзе з імі ўсю палітвыхавальную работу. Такім чынам кожны камуніст, пачынаючы ад пытанняў вытворчасці, партвучобы, масаван работы і канчаючы наведваннем разам з беспартыйнымі сходаў, здолее сябе праявіць як сярод беспартыйных, так і ў самой партгрупе. Гэта, безумоўна, імае дасць для ўздыму ўсёй партыйна-масавай работы на заводзе.

Для нагрузки членаў парткома мы арганізавалі начныя дзяжурствы на заводзе. Гэтым самым мы дабіліся, што кожны член парткома ўдзельнічае ва ўсёй рабоце і жыцці завода. Так, тав. Базарынаў правёў уночы на 3 змене гутарку аб падзеях у Аўстрыі, другі член парткома т. Сямёнаў, пачуўшы ноччу па радыё паведамленне аб прыездзе тт. Дзімітрава, Папова і Талева, а гэтаму арганізаваў мітынг рабочых.

Наведжанні парткома скараціліся да мінімуму і прыводзіцца на прымыццёвых пытаннях, штодзённыя-ж пытанні вырашаю сам, як сакратар парткома.

Як я сам працую? Прышоўшы на завод, наведваю спачатку больш рашаючыя цэхі, да 10—11 гадзін, дзе выясняю ўсе пытанні як сярод кіраўнікоў цэхамі, так і паасобных рабочых. Што магчыма вырашаю на месцы, а рэшту пытанняў прыкмячаю і рэгулюю потым. У час абеды заўсёды бываю ў парткоме, бо якраз тады прыходзіцца праводзіць або кароценькую нараду, або даваць тым ці іншым ўказанні і парады парторгам, членам партыі. Днём пасля абеду да гадзіны 4-ай спраўляюся ў горадзе—гаркоме і інш. Потым іду на завод, і працую там да 8—9 гадзіны, калі гарком нічога не склікае ўвечары, а калі склікае, то ўходжу раней. Бывае, трэба што-небудзь вырашыць,—выклікаю адпаведных таварышў, але не заўсёды, і не так як раней—толькі сакратара ячэйкі.

Парторг рамонтцэха з-да «Варашылава» ЗАЛАТАРЭВІЧ

Тав. Сталін на XVII партз'ездзе ВКП(б) вельмі правільна ахарактарызаваў работу старых бюро ячэек, якія скрозь і ўсюды займаліся вынясеннем рэзалюцыі, а праверкай выканання цікавіліся мала, часта забываючы аб гэтым. Калі трэба было разабраць тое ці іншае дробязнае пытанне, то прыходзілася склікаць бюро ячэйкі, што зацягвала справу. Да таго-ж паасобныя члены партыі лічыліся партыйнымі толькі па білету у кэшэні, а ў штодзённай рабоце удзелу не бралі.

Я працую ўжо месяц парторгам рамонтнага цэха завода «Варашылава». Работа прыводзіцца па новаму метадзе, указанаму нашым правадыром т. Сталіным. Члены і кандыдаты партыі разбіты па асобных вытворчых участках, дзе вядуць работу з прымацаванымі да кожнага з іх 5—6 беспартыйнымі рабочымі, даводзячы да іх ўсё рашэнні партыі.

Арганізацыі цэха ўзялі на сябе рад абавязацельстваў па пра-
працоўцы даклада т. Сталіна. Для правэркі выканання гэтых абавя-
зацельстваў кожнаму члену партыі дасца заданне з указаннем тэр-
міну. Рэзультаты правэркі асвятляюцца ў нашай цэхаван шгодзецы.
Намячаюцца мерапрыемствы па замацаванню узятых абавязацельств
у шгодзецнай рабоце, каб яны не наслі кампанейскага харак-
тару. Напрыклад, цэхком узяў на сябе абавязацельства палепшыць
бытавыя умовы рабочых. Пры правэрцы аказалася, што яно насіла
характар кампанейскі: абстаўлялі некалькіх рабочых і на гэтым
справа скончылася. Цэхкому даручана было абраць пярэчку, якая-б
змяшчалася выключна бытавымі пытаннямі рабочых цэха, дзводзячы
лічкую справу да канца, адчытваючыся аб сваёй рабоце праз
сценгазету.

Усе дырэкцыі партыі праводзяцца зараз у цэху апэратыўным,
жывым парадкам. Кожнаму члену і кандыдату партыі дасца пэўнае
заданне і такім чынам усе ўцягваюцца ў работу.

Парторг канторы заводаніраўніцтва „Варашылава“ КРАЙКО Н.

Да ранення XVII партз'езда аб перабудове партработы я праца-
ваў сакратаром ячэйкі канторы заводаніраўніцтва. Маючы ў наву-
насці бюро ячэйкі, я не адчуваў сабой пана і аказнасці, бо
ў выпадку няправільнага вырашэння таго ці іншага пытання, спасы-
лаўся на бюро. Калі мне выклікаў сакратар парткома, я звычайна
тлумачыў, што я не вінаваты, бо данае пытанне вырашана боль-
шасцю бюро, а я працаваў згодна статута—большасцю вырашанае
пытанне. Гэтым самым я, як сакратар ячэйкі, укрываўся за спіной
бюро, не адчуваючы ўласнай адказнасці.

Партыя цяпер парторган, я адразу адчуў змену ў партработе.
а галоўнае—у адказнасці, якая за правядзенне работы ў цэху поў-
насцю кладзецца толькі на мяне. Пачаў я адразу з вывучэння складу
членаў партыі сваёй групы, каб быць у курсе справы, апазіцыі здо-
расці кожнага і правільна выкарыстаць на рабоце, паклаціцца аб
далейшым павышэнні яго кваліфікацыі.

З дня ў дзень уважліва стаў вывучаць задачы партарганізацыі
завода для правільнага апэратыўнага кіравніцтва членамі партгрупы
ў выкананні промфінплана.

Пастаянныя нагрузкі членам партыі мною адменены. Кожнаму
комуністу даюцца пэўныя даручэнні, выкананне якіх правяраецца
па указанні тэрмін. Шгодзецна я аказваю жывую апазіцыю дапа-
могу кожнаму комуністу, паказваючы, як трэба працаваць. Гэтым са-
мым я зусім упэўнен, што даручаная мною работа будзе выканана
акуратна і ў тэрмін.

Рэдактар шматтыражна завода „Большэвік“ МІНКІН

Зав. «Большэвік»—адно з буйнейшых прадпрыемстваў—увес-
час ідзе перадачым у выкананні промфінплана. Зарад ужо
3 гады трымае пераходны стан для ЦСІКБ. Гэта ускладае на партыю

ганізацыю завода абавязак паказаць прыклад у перабудове партработы, накіраванай на яшчэ большае павышэнне тэмпаў.

Партком пачаў перабудову са скарачэння колькасці сваіх членаў: з 13 членаў і 3 кандыдатаў абралі 9 чал. Скарачэн штат платных работнікаў. Напр., намеснік сакратара парткома т. Шырай перакінут партарган затарам у калітас. Замест 5 цэхавых ячэек, 2 ячэек у калітасе і ЗРК, прызначаны 3 цэхавыя партарганы: 1 у хромавым, 2 у хромавым і механічным. І гэты цэх маюць болей 15 членаў парт. і ЗРК, кустарным, калітасе і складзе сінтэтыкі замест бюро і чэек абралі аднаго парт. а., які кіруе ўсёй партработай і нясе адказнасць перад парткомам. Акрамя гэта парторгі прызначаны на самых важных участках работы: у ахове завода, тэрмаўмійцы і лабараторыі. Раней яны былі прымацаваны да буйных цэхав, і фактычна там ніякай партработы не было. Пакінута на заводзе 3-х звенная сістэма: партком, партарган, цэх, парторг участка.

Што далі першыя крокі перабудовы? Возьмем палітвучобу. Раней заўважым адказваў культпроп цэха. Парторгі брыгады і сам сакратар цэхавай парт'ячэйкі лічылі гэта выключна яго справай і фактычна да зрыўшчыкаў і зрыўшчыкаў не прымаліся ніякія меры—усё адкладвалі да аднаўлення бюро, чакуючы пакуль у календарыку вызначыць дзень. Цяпер за вучобу адказвае непасрэдна партарганізатар цэха і парторг брыгады. У рэзультате ўсе члены партыі ахоплены вучобай. Акрамя гэта ў прапрацоўку рашэнняў XVII з'езда ўключана 80 чал. беспартыйных, з іх 14 чал. здаць ужо палітэкзамен на «вельмі добра» і на «добра». 85 беспартыйных хочуць здаваць палітэкзамен праз каментарыі. На вывучэнню матар'ялаў XVII з'езда прапушчана каля 20 чал. членаў партыі. Здалі палітэкзамен на «вельмі добра» і «добра» 39 чал., а на «здавальняюча» толькі 3. Гэта паказвае, што партарганізацыя завода па-большэвіцку вывучае рашэнні з'езда.

Або возьмем работу паасобных партарганізатараў і парторгаў. Парторг Бенімовіч абслугоўвае 3 брыгады лапатніччыкаў, шпінцовіччыкаў і сартыроўшчыкаў. З першых-жа дзён пасля з'езда ён узяўся за перабудову ўсёй работы. Адразу пачаў вывучаць склад партыі і беспартыйных, з якімі яму трэба працаваць; завесці дзёнік улік членаў брыгады, хто дзе працуе, як выконвае промфінплан, напружку, вучобу. Колькаму ўказаў тэрмін і сам праграмае выкананне. На ўсіх важных участках пастаўлены члены партыі. Рэзультаты: план за 15 дзён сакавіка па футамеру і сартыроўцы выканан на 135 проц. Эканомі, за люты—291 р. Партгрупа выпускае сваю газету.

Партарганізатар механічнага цэха т. Гефен, які мае 21 члена і 3 кандыдатаў, здолеў усіх іх уключыць у вучобу. Партарганізатар 1-га хромавага цэха т. Мілікоўскі штодзеньна да пачатку работы, у абед і пасля работы гутарыць з партаргані ўчастку, дае заданні і штодзеньна іх правярае. 430 чал. ахоплены тэхнічнай вучобай. 55 здалі на «добра», 80 на «здавальняюча». Члены парткома прымацаваны да цэхаў і дапамагаюць партарганізатару ў рабоце. Тав. Кантаровіч праводзіць у жалезнічным цэху прапрацоўку рашэнняў з'езда і т. д.

Перабудова партыйнай работы цесна звязана з перабудовай гаспадарчай. Калі ТНБ было раней толькі агульна-заводскім і кіравала цыркулярамі з канцэлярыі, то зараз работнікі ТНБ перакінуты ў цэхі. Рабочыя сталі менш скардзіцца на ўстанаўленне нормы «на

глазок». Інжынеры-спецыялісты Арэшкаў, Бурдзенеў, Астроўскі перакінуты ў 1 хромавы і хромавыя цэхі.

Бюро рацыяналізацыі цяпер ліквідавана, рацыяналізатараў у цэхах няма, майстра нясе поўную адказнасць за выкананне рабочых прапановаў. 2 паставікі—Браўман і Таўман—перакінуты таксама ў цэх. Калі раней брыгада дзведвалася аб рэзультатах сваёй работы толькі к канцу другога месяца, то цяпер яна ведае аб гэтым у першыя-ж дні. На з'емцы шэрагі ўведзены новыя працэсы, як нахлестка фанеры, што павялічвае плошчу скур, павялічэнне шугунага твару на бракаваныя скур (абтагарожванне). Гэта павялічвае якасць прадукцыі.

Зараз пачаўся праверка штату служачых з мэтай скарачэння на 15 проц., спрошчана справаздачнасць, бо раней было так, што адну і тую-ж справаздачнасць вёў і аддзел снабжэння і бухгалтэрыя.

Для павышэння тэхнічных ведаў кіруючага складу завода арганізуецца гурток з'ягачыкаў цэхаў і работнікам аддзелаў, тэхнічны гурток для майстроў і бракёраў-практыкантаў, гурток па праходжанню тэхнімуму для трыкутніка завода і аслабленых работнікаў парткома і заўкома.

Першы вынік перабудовы партыі і гаспадарчай работы гэта выкараненне промфінансавання ў лютым на 105 проц і ў каштоўным выражэнні на 104,63 проц.

Недахопаў усё яшчэ шмат. Комсамольская арганізацыя працуе на-старыцы. Партарганізатар 2-га хромамага цэха т. Запольскі не сціль, што кіруе наогул, не правярае канкрэтных заданняў, у цэху прарыву па зніжэнню сабкошту за адзін месяц неадана 9 тыс. руб., шпальт-машына і красільная даюць брак. Грамадскія арганізацыі ОЗЕТ, МОПР працуюць дрэнна.

Зроблены толькі першыя крокі. Партком павінен замацаваць першыя дасягненні перабудовы і падцягнуць адстаючыя ўчасткі.

Парторг завода „Большэвік“ ПЕУЗНЕР

Парт'ячэнка склада сыравіны пасля пастаноў XVII з'езда аб перабудове парт'ячэнай работы ўзялася за канкрэтнае ажыццяўленне ўказанняў тав. Кагановіча.

Да перабудовы мы мелі бюро ячэйкі, якое часта засядала, выносіла рэзалюцыі, але не ўсе камуністы ведалі аб гэтых рашэннях і таму не заўсёды іх выконвалі. Зараз у нас замест бюро парт'ячэйкі-партарганізатар. Менш часу знімаецца паседжаннімі, а больш канкрэтнай работай у цэху. Кожнаму камуністу даюцца канкрэтныя заданні. У мяне заведзен дзёнік, куды кожны дзень запісваю, якое заданне даў таму ці іншаму члену партыі і потым правіраю, як ён сваё заданне выканаў.

Да перабудовы мы мелі так х жомуістаў, як, напрыклад т. Каган, які выконваў план на 95 проц. Я выклікаў яго і паставіў пытанне канкрэтна, што не можа быць такога становішча, каб член партыі не аўладаў тэхнікай сваёй работы. Тэв. Каган узяўся за работу і выконвае план на 110 проц. Раней у нас былі сектары, якія нічога не рабілі. Напрыклад, калі культпроп т. Фурман ведаў вучобаі, не ўсе камуністы займаліся. Зараз я сам ўзяўся за гэты ўчастак работы.

Выклікаў Барсукова і паставіў пытанне аб тым, што ён павінен займацца. Тав. Барсукоў здаў цяпер палітэкзамен на «добра».

Першыя дні перабудовы паказалі таксама, што не ўсе камуністы выконваюць статут партыі, не зразумелі яго значэння. Напрыклад, калі т. Міхліну даручана было ўзначаліць дэлегацыю на з'езд Мопра, задання ён не выканаў, бо не адчуваў той адказнасці, якая ўскладзецца новым статутам на кожнага члена партыі. Я з ім добра пагавараў, растлумачыў яго ўчынак, і ён абяцаў больш не паўтараць гэтага. Больш моцных партыйнаў мы прымацавалі да беспартыйных, каб яны прапрацавалі з імі даклад т. Сталіна і падрыхтавалі да палітэкзамена.

З 9-ці камуністаў палітэкзамен здалі 7 чал., з іх 5 на «вельмі добра» і два на «добра». Мы выклікалі партгрупы класварыяга цэху і з лепшых ахоп беспартыйных рабочых палітэкзаменам.

Недахопаў яшчэ, безумоўна, не мала: не наладжана як след праверка выканання даручэнняў, слаба працуюць грамадскія арганізацыі. Як арганізатар, я пільгуецца працую над тым, каб ліквідаваць недахопы, якія перашкаджаюць у нашай рабоце.

Санратар парткома
ф-кі „Окцябр“
КАНОПІК

Тав. Кагановіч у сваім дакладзе на XVII партыйным з'ездзе даў разгорнутую крытыку адставання арганізацыйнай практычнай работы ад запатрабаванняў палітычнай лініі партыі, намясціўшы канкрэтныя практычныя мерапрыемствы па перабудове партыйнай работы адпаведна з тымі грандыёзнымі задачамі, якія паставісны партыяй у другой пяцігодцы.

На аснове дакладаў тт. Сталіна і Кагановіча і рашэнняў XVII з'езда партыі—партыйная арганізацыя нашай фабрыкі прыступіла да перабудовы сваёй работы.

Замест існаваўшых 9-ці цэхавых партыйных ячэек створаны 8 цэхавых парторгаў і ўмацаваны 22 партгрупы замест раненых 30. Гэтыя партгрупы павінны быць, як падкрэслівае т. Кагановіч у сваім дакладзе, групамі бязвога характару. Яны менш за ўсё павінны займацца паседжанымі, пісаннем рэзалюцыі, а парторг павінен быць баявым прадстаўніком партыі ў цэху. Не перушаючы адзначэння, парторг павінен выконваць усе задачы, якія статут партыі ставіць перад партарганізацыяй, весці барацьбу з расхлябанасцю, дабіцца на справе жалезнай пролетарскай дысцыпліны.

Я хачу падзяліцца вопытам нашых цэхпарторгаў, як перабудовалі яны сваю работу ў адпаведнасці з рашэннем XVII з'езда нашай партыі.

Калі раней для рэагавання на паасобныя з'явы ў цэхах патрэбна было рашэнне бюро партыйнай ячэйкі і агульнага партхода, то зараз парторг вырашае самастойна ўсе пытанні і неадкладна рэагуе на ненармальнасці ў цэху.

Тав. Капілевіч—парторг 2-га цэха—мае ў сваёй 1-ай змене 37 камуністаў і 318 рабочых. Калі ў 21-м фасоне быў вялікі прарыв у выкананні промфінплана і якасці прадукцыі па віне майстроў гэтага фасона, парторг неадкладна на гэта рэагаваў, што забяспечыло

выкаманне прэмфінплана. Тав. Капілевіч сурова сочыць за наведваннем камуністамі партвучобы.

Парторг 1-га цэха 2-й змены т. Фрыд сваёй аператыўнай работай рэдагуе на факты выпуск унізкай якасці прадукцыі ў 145 фасонах. Падобнае пытанне раней ставілася на бюро цэхаван партыі на ячэйкі і на цэхавым партсходзе. Тав. Фрыд аператыўна ўскрыла ўсе гэтыя недахопы і выявіла, што віноўнікам выпуску прадукцыі дрэннай якасці з'яўляецца член партыі Вінік і некалькіх беспартыйных рабочых. Аб іх зараз-жа было пастаўлена пытанне на партыіным сходзе і прыняты меры такасама на лініі цэхкома.

Парторг 1-га цэха т. Лукчын рэагаваў на антысавецкую вылазку прымальніка Энштэйна, узяўшы гэтым класавую пыльнасць і нечэрмырэмасць партаргавога цэха і ўсіх рабочых-ударнікаў да хатства ворага.

Мы зараз увялі першы вопыт перабудовы работы партыйных груп у 20, 21, 7 і 5 фасонах цэха 2-й змены, дзе партаргам з'яўляецца т. Грыншпан: пасадзіў камуністы прымацаваць да беспартыйных рабочых (1 камуніст да 10 рабочых).

Раней партыйны камітэт складаўся з 13 членаў і 4 кандыдатаў, цяпер у складзе парткома 7 членаў і 2 кандыдаты. Замест чатырох разоў у месяц, пасаджаны парткома праводзяцца адзін раз, што дае партыйнаму камітэту магчымасць аператыўна ініцыяваць кіраваць ініцыятыўнымі звышнімі і цэнтр цяжару пераносіць на цэх. Сектары ў партыйным камітэце і пастаянныя нагрузкі паасобных камуністаў павялічаны, практыкуюцца толькі на прызва і грамадскіх арганізацый і прымацаваны камуністаў да камсамолу. Кожны член партыі атрымлівае ад партыйнага камітэта пэўнае даручэнне, якое ён павінен выканаць. Прыкладна, тав. Ліпковіч 5/III даручана было правесці становішча шэфства над сов. апаратам, тэрмін выканання — 15/III. Тав. Ліпковіч 15/III далажыла, што яна яшчэ не поўнасправадзіла з заданнем і праз некалькі дзён канчаткова будзе далажыць парткому. Праходзячы па цэхах, я заўважыў, што не працуюць светлафоры, і прапанаваў партаргам тт. Капілевіч, Лукчыну, Грыншпану і Бадзяліку ў пяцідзённы тэрмін забяспечыць работу светлафораў і да 23/III далажыць аб выкананні гэтай дырэктывы парткому.

На агульна-фабрычным сходзе партыйнай арганізацыі было выяўлена, што 40 проц. партарганізацыі не асвоіла статута партыі. Мною вырашана было правесці прапрацоўку статута на 16-ці кварталах рабочых-камуністаў, ахапіўшы 205 чал. Гэта мерапрыемства 15/III даручана было члену партыі т. Нараўлянскай, якая павінна была падрыхтаваць усё гэта к 17/III.

Для аператыўнага кіраўніцтва партаргамі абодвух змен мною вызначан час — з 2-й да 4-ай гадзіны, — калі парторгі цэхав маюць права далажыць парткому аб сваёй рабоце, аб настроях у цэхах, аб выкананні плана і якасці прадукцыі. Партком устанавіў тэжарэсцы членаў камітэта з 8 гадзін ранку да 11 вечара для асабістага змен. У гэты час кожны парторг і рабочы мае магчымасць высніць усе наспелыя пытанні. Вінік дзяжурства далажыцца да ведама парткома.

Раней у парткоме план работы складаўся на цэлы квартал, зараз выпрацаван 15-дзённы план.

У выніку мерапрыемстваў па арганізацыйнай перабудове партаргавога аснове рашэнняў XVII партз'езда павысілася адказнасць кожнага камуніста, парторга цэха за даручаную яму справу, павысіўся палітычны і тэхнічны ўзровень камуніста.

З вялікім энтузіязмам рабочыя сустрэлі даклад г. Сталіна і рашэнні XVII з'езда нашай партыі. Арганізавалі калектыўную распрацоўку рашэнняў з'езда на 43 рабочых а'б'ектах. Удзельнічала 603 чал., з іх 230 камуністаў, 300 рабочых-ударнікаў і 75 комсамольцаў. Рабочыя-ударнікі высулілі рад канкрэтных мерапрыемстваў па палепшэнню работы вытворчасці, якасці прадукцыі, павышэнню прадукцыйнасці працы і эканоміі.

Вялікая работа праведзена парткамам вакол падрыхтоўкі да грамадскага налітэкзамена па асабліва рашэнняў XVII партз'езда. Партвучобай ахоплены 225 чал. з агульнай колькасці камуністаў у 235 чал., комсамольцаў—180 чал. з агульнай колькасці 190. Па-баявому рыхтвенца партарганізацыя да гэтага экзамена. У выніку масава-налітчынай работы і прапаганды рашэнняў з'езда і арганізацыйнай перабудовы партработы мы маем н. вы. уздым вытворчай актыўнасці, сацыялістычнага і ударніцтва па выкананне промфінплана і палепшэнне якасці прадукцыі.

Промфінплан за студзень выканан на 112 проц. у каштоўным выражэнні і на 104 проц. у фізічным. Пераробак 0,19 проц. замест планавых 0,5; браку 0,19 проц. замест 0,7 проц. Лютаўскі план выканан на 103,8 проц. у каштоўным выражэнні і на 102,5 у фізічным; пераробак—0,20 замест планавых 0,5; браку—0,42 проц. замест 0,7.

Першыя крокі па шляху перабудовы работы нашай партыйнай арганізацыі мы павінны замацаваць і не пакладаючы рук працаваць далей на выкананне рашэнняў XVII з'езда нашай партыі.

Сакратар парткома лямцавай ф-кі МАНЕВІЧ

Да прапрацоўкі рашэнняў і матар'ялаў XVII партыйнага з'езда і рэалізацыі іх партыйнай арганізацыя лямцавай фабрыкі мела адзін партыйны калектыў, узначалены бюро з 7 членаў і 2 кандыдатаў, 3 цэхавыя партгрупы на чале з партаргам. Кожны член бюро парткалектыва меў сваю асноўную нагрузку і кіраваў усімі цэхамі. Культпроп парткалектыва ў сваю чаргу меў цэхавага арганізатара па сваёй-жа асноўнай нагрузцы, г. зн. культпропа цэха, а таксама рэдактара цэхавай газеты у кожным цэху, і т. д. Бюро партыйнага калектыва займаўся сістэматычнымі зацэпнымі паседжаннямі, вынясеннем агульных, ні да чаго не абавязваючых рэзалюцый, якія не забяспечваліся праверкай выканання, а таму часта не ўсе рашэнні бюро парткалектыва праводзіліся ў жыццё.

Цэхавыя партгрупы мелі рознародны склад пераважна з прымацаваных членаў партыі, якія не мелі вытворчых адносін да таго ці іншага цэха. Зразумела, што такія партгрупы не маглі даць правільнага партыйнага кіраўніцтва ў адносінах промфінплана, сацыялістычнага і ударніцтва, бо не ведалі спецыфічнага характару работы цэха, не здолелі па-большэвіцку паставіць там работу. Бюро парткалектыва, займаючыся вынясеннем кабінетных рэзалюцый, не забяспечыла камуністамі-спецыялістамі асноўныя цэхі фабрыкі як, напрыклад, рамонтную манстэрню, ад якой у вытворчых адносінах залежаць астатнія цэхі фабрыкі. Прадвышчэнні адсутнічалі, цяжучасць работы была агромнай, брак ласіў масавы характар, не было спецыялістаў.

рабочыя не мелі тэхнінізму вадау. На працягу 3—4 год хранічна не давыконваўся промфінплан.

Трыкутнік на працаваў у адным напрамку, бо не было ўвязкі, адзіназначна. І толькі рашэнні XVII партз'езда ўскалыхнулі ўсю грамадскасць фабрыкі. У першую чаргу партарганізацыя перашла непасрэдна да арганізацыі перабудовы. Замест парткалектыва створан партком з 5 чал. Усе важнейшыя участкі фабрыкі ахоплены партгрупамі з цэхавымі парторгамі на чале, прычым галоўныя цэхі, як ботаваляльны, воілачны і вяровачны, насычаны членамі партыі, якія ведаюць гэтыя галіны работы і непасрэдна працуюць у цэхах.

У парткома няма ўжо тэндэнцыі разбіраць справы па 7—8 гадзін ён перашоў на апэратыўны метад работы. У сакратара парткома штодзённыя рабочыя планы, па якому ён арыентуецца на цэлы дзень. Большую частку часу ён праводзіць у цэхах і непасрэдна на месцы вырашае ўсе пытанні, якія паўстаюць у парторгаў і якія ён можа вырашаць без членаў парткома, інструктара парторгаў і правярае даныя ім заданні.

Стаючыя паказчыкі ўжо ёсць. У рамонтнай майстэрні, дзе праца гал. прагулы, дзе адсутнічала здымная праца, а аб соцпаборніцтве не было і гутаркі, у сувязі з утварэннем партгрупны справа пайшла на лепшанне: перайшлі на здымную працу, паскорыўся рамонт і палепшылася яго якасць, ўжо ёсць ударнікі, прэміяваныя адміністрацыяй фабрыкі. У воілачным цэху вучоба не прывівалася, парторг т. Міругко здолеў стварыць вакол сябе моцны актыв, і цэх, які раней меў рагожны сцяг, зараз вышаў на адно з першых месца па здачы тэхнінізму. Парторгі самастойна арганізуюць прапрацоўку статута ВКП(б), наладзілі сістэматычнае вывучэнне XVII партз'езда, арганізавалі кандыдацкую п'яколу, занятыя якой ідуць бесперапынна па ўсіх цэхах. У дні партвучобы парторгі па зменах наладзілі сярод рабочых фабрыкі прапрацоўку XVII партз'езда. Кожны парторг завёў дзешнік, куды заносіць паказчыкі праробленай работы, каб, параўноўваючы іх са сваім планам, ведаць, што не выканана, у які час і на які ўчастак работы звярнуць больш увагі.

У рэзультате шырокага разгортвання самакрытыкі на партседах, прысвечаных перабудове партработы, парткамітэт здолее выявіць масу недахопаў, якія безадкладна пачаў ліквідаваць, каб палепшыць стан фабрыкі. Ужо дабіліся умацавання нізавога звяна работнікамі спецыялістамі—начальнікамі і майстрамі цэхаў, адстараніўшы негодных. Арганізаван набір рабочай сілы пры дапамозе дагавароў з катгасамі. Для рабочых пабудован выгоды, гітэліна прыгедны інтэрнат. Праводзіцца рамонт абсталявання і ўстаноўка новых машын: саманасцільная машына па войлаку, самаабвоілачваючая пліта, ўстаноўка новых трохпавярховых ваганетаў, жалезных дзвирэй для захавання цеплыні ў камерах, ўстаноўленыя новыя большыя магутаасныя паравы кацёл і т. д.

Партарганізацыя разам з адміністрацыяй і фабкомам для палепшэння якасці прадукцыі і ліквідацыі прахыву ў выкананні промфінплана абвясціла конкурс на лепшы цэх, змену і брыгаду з 1-го красавіка па 1-е мая. Характэрна, што парторгі своечасова падхвалілі гэтае важнае для фабрыкі мерапрыемства, растлумачылі рабочым мэту і задачы конкурсу, давалі яго да свядомасці кожнага праз цэхавыя насьценныя газеты і ў вуснах гутарцы, узнялі энтузіязм вакол конкурсу

Як быццам усё добра, як быццам і ўсё прароблена. Але на справе ледзь не прашляпілі самага галоўнага: своечасова не давялі да **рабочых мас вытворчага плана гэтага конкурса. У гэтым памылка усяго трыкутніка фабрыкі, бо трэба перш за ўсё ведаць, за што змагацца. Партком праводзіць цяпер мерапрыемствы па ліквідацыі гэтага грубейшай памылкі.**

Партарганізацыя лямцавай фабрыкі на аснове рашэнняў XVII партз'езда пачала перабудову. У прымяненні новых метадаў работы ёсць ужо некаторыя зрухі. Неабходна яшчэ шмат **большэвіцкай унартацы, каб замацаваць дасягненні і не спыняюцца паўсці далей, улічваючы першапачатковыя памылкі.**

К. Т.

Аб дагаворы МТС з калгасамі на 1934 год

20 лютага 1934 г. у газеце «Правда» быў апублікован прыняты НКЗ і зацверджаны СНК Саюза ССР тэкст прыкладнага дагавора МТС з калгасамі на 1934 год.

Важнае значэнне мае той факт, што ў тэкст гэтага новага дагавора унесены рад буйных змен у параўнанні з дагаворам 1933 г. Змены гэтыя у першую чаргу датычаць спосабаў налічэння натуроплаты МТС за работы, якія яна выконвае ў калгасе. Як вядома, у мінулым годзе натуроплата налічвалася ў процантах ад ураджаю. Такі парадак у радзе выпадкаў выклікаў блытаніну, няпэўненасць у правільнасці разрахункаў і часта зацягваў і ўскладняў разлікі.

Новым прыкладным дагаворам прадугледжваецца больш просты парадак разрахункаў. Усе работы, праведзеныя МТС, калгас аплачвае натурай у цвёрдых нормах (стаўках), размер якіх залежыць ад таго, да якой групы па ураджайнасці аднесены той ці іншы калгас.

Для аднесення калгаса да пэўнай групы па размерах ураджайнасці, у кожным пасёбным выпадку ўтвараецца камісія ў складзе: старшыні РКК, фашыста ўпаўнаважанага камітэта па загатоўках пры СНК СССР, дырэктара адпаведнай МТС і старшыні праўлення зацэленага калгаса. Самае аднесенне павінна быць праведзена не пазней 12 дзён пасля пачатку ўборкі адпаведнай культуры.

Круючыся ранейшым гэтай камісіяй аб аднесенні калгаса да пэўнай групы і размерамі цвёрдых норм аплаты адпаведнай групы (нормы апублікаваны ў прыкладным дагаворы і заносіцца ў кожны канкрэты дагавор, дырэктар МТС сумесна з старшынёю калгаса падпісвае колькасць зярна або іншага вяду натуроплаты МТС за работы ў калгасе, праведзеныя ёю да пачатку ўборкі ўраджаю.

Пры гэтым важна адзначыць, што калгасы з павышанай ураджайнасцю атрымліваюць значную палёгку. Размеры натуроплаты для такіх калгасаў значна зніжаны ў параўнанні з прадугледжанымі ў мінулым годзе.

Продзігнае налічэнне натуроплаты захоўваецца толькі для такіх работ, як малацьба малаціарнямі і ўборка ўраджаю камбайнам. Асноўнае гэта праводзіцца ўжо ў залежнасці ад колькасці намалачанага малаціарнямі ці сабранага камбайнамі зярна, а не ад ураджайнасці калгаса, як гэта было раней. Гэта вельмі важна і для калгасаў і для МТС, бо ставіць агульныя памеры даходаў МТС у простую залежнасць ад якасці выконваемых ёю работ.

Важна адзначыць і тое, што ў выпадку (а гэта павінна быць прадугледжана ў дагаворы), калі МТС выканае ўвесь комплекс сельска-гаспадарчых работ ворыва, пасеву, ўборку і малацьбу—агульныя

Аб дагаворы МТС з калгасамі на 1934 год

цвёрдыя нормы натурплаты за ўвесь комплекс значна зніжаюцца параўнальна з арыфметычнай сумай цвёрдых норм па кожнай з гэтых работ паасобку. Так, напрыклад, пры ураджайнасці больш 9 ц і менш 11 цэнт. яравога зярна, мы будзем мець наступныя цвёрдыя нормы натурплаты па асобных работах з 1 га:

Веснавое ворыва—	100 кгр
пасеу	19 „
уборка (касьба)—	40 „
малацьба	80 „ (8 проц. ад прыблізнай колькасці намалочанага зярна)

Разам 239 кгр

За правядзенне-ж усяго комплексу веснавых работ у цэлым прадугледжваецца норма натурплаты у 120 кгр. з 1 га плюс за малацьбу, прыкладна, тая-ж 80 кгр., а разам толькі 200 кгр. Такім чынам выходзіць, што калгасам выдана заключаць дагаворы з МТС на ўвесь комплекс сельскагаспадарчых работ, а не на паасобныя віды іх гольмі ворыва, толькі ўборку, або малацьбу ці інш.

Апрача таго, новы прыкладны дагавор прадугледжвае магчымасць ворыва папару і зябліва ў парадку бяспроцантнай пазыкі з боку МТС для калгасаў з аплатай гэтых работ натурай з враткаю наступнага года.

Новы прыкладны дагавор патрабуе безумовнага ўключэння ў сябе поўнай праграмы (пераліку) усіх работ, прымаемых на сябе МТС, а таксама і усіх абавязацельстваў калгасаў.

У малым годзе, акрамя дагавора паміж калгасамі і МТС, заключаліся дадатковыя вытворчыя ўзгадненні, у якіх і павінны былі пералічвацца ўсе віды работ МТС. Трэба прызнаць, што многія дырэктары МТС глядзелі на гэтыя ўзгадненні «скрозь пальцы, раўнадушчаючы, што ўзгадненне—не дагавор, а таму яго можна часам і не выкарыстаць. Цяпер-жа пералік усіх работ павінен быць змешчаны ў самім дагаворы.

Урэшце, каб не далучаць недакладнага падліку выкананых МТС работ, а часам і прастых зложыванняў, з аднаго ці другога боку, што здаралася раней пры такіх падліках, новы прыкладны дагавор прадугледжвае новы парадак здачы-прыёмкі работ, праведзеных МТС.

«Па сканчэнні кожнай работы, праведзенай МТС для калгаса, МТС павінна здаць, а калгас прыняць гэту работу па акту, які падпісваецца з боку МТС трактарным брыгадзірам, а з боку калгаса праўленнем апошняга ў асобе яго старшыні ці спецыяльна на тое ўнаўчываўскага члена праўлення. У акце павінна быць ўказана колькасць праведзенай работы і яе якасць.

Па малацьбе акт з боку МТС падпісваецца дырэктарам МТС або старшым аграрыям (на яго даручэнне), а з боку праўлення калгаса старшынёю праўлення»—так сказана ў дагаворы.

Заклучаны паміж МТС і калгасам дагавор мае сілу закона і не можа быць беспакарана парушаны адным з падпісаўшых яго бакоў. Новы прыкладны дагавор прадугледжвае, што страгі, памешаныя калгасам ці МТС у выніку парушэння дагавора (дрэнная работа

выкананне абавязкаў, узятых на сябе адным з бакоў і т. д.), паводзяцца ўнаважым бокам грашым у паўтаракратным размеры. Апраім таго, у выпадку парушэння дагавора з боку МТС, дырэктар яе прыцягваецца да судовай або адміністрацыйнай адказнасці. З калгасаў які чаму-небудзь негэдаў або зусім не здаў патураплаты, што з яго прычынаецца, яна спаганяецца ў бесспрэчным парадку і акрамя таго накладваецца штраф грашым у размеры паловы кошту негэдаўнага прадукцыі па дзяржаўных цэнах.

Наогул увесь прыкладны дагавор МТС з калгасамі на 1934 і складзены так, каб дапамагчы калгасу найбольш прэяхова прывесці 1934 гаспадарчы год і яшчэ больш зацікавіць МТС і калгасы ў павышэнні ўраджанняў шляхам лепшай апрацоўкі зямлі і лепшага выкарыстання трактароў і машын, якія разам з агульным кіраўніцтвам МТС дапамагаюць калгасам стаць сапраўды большэвіцкімі, а калгаснікам—заможнымі. Гэта павінна добра ўсвядоміць усе калгаснікі: усе работнікі МТС.

21 лютага газета «Правда» у перадавіцы піша: «Дагаворная кампанія паміж МТС і калгасамі—саставная частка работы ўсіх партыйных арганізацый і партаддзелаў па падрыхтоўцы да сяжбы. Прыкладны дагавор МТС з калгасамі—гэта дакумент, які павінны ведаць усе без выключэння калгаснікі. Не марудзячы, прыступіць да заключэння дагавароў, шырока разгорнуць масавую работу, забяспечыць удзел у абгаворванні дагавароў павышэння мас калгаснікаў пераейшата задача партыйных арганізацый».

Што-ж робіцца для гэтага ў нас, у БССР, як мабілізваліся работнікі НКЗ і МТС і уся прамадэкаець, каб хутчэй закончыць кампанію заключэння дагавароў МТС з калгасамі? Аб гэтым гавораць лепш за ўсё наступныя факты: НКЗБ разаслаў надрукаваныя ім на беларускай мове бланкі прыкладнага дагавора па МТС толькі 10 сакіўка і к таму-ж у вельмі абмежаванай колькасці. Адначасова з бланкамі НКЗБ ўпершыню разаслаў форму праваздачнасці аб ходзе заключэння дагавароў. Першыя весткі аб ходзе гэтай кампаніі чакаюць НКЗБ толькі 20 сакіўка, а пакуль што ні ў НКЗБ, ні ў адным з трактарацэнтраў ніхто нічога не ведае ні аб ходзе заключэння дагавароў, ні аб прапрацоўцы тэкста новага прыкладнага дагавора.

У прыватных тутарках наасобныя дырэктары і прадстаўнікі МТС паведамляюць, што яны сее-тое робяць у гэтым напрамку. Так, Лезьненская МТС правяла спецыяльны інструктаж на раённых курсах старшын калгасаў і распуціла іх на 3 дні, даўшы заданне кожнаму старшыні прапрацаваць у калгасе тэкст новага дагавора. МТС мяркуюе, як вернуцца старшыні з калгасаў, у 1—2 дні і не пазней 25 сакіўка заключыць усе дагавары. Дырэктар Віцебскай МТС (Бульбатрактарацэнтр) паведамляе, што ён ужо заключыў у праўленнямі ўсіх калгасаў сваёй зоны дагавары, хоць і не меў магчымасці асабіста прысутнічаць пры прапрацоўцы тэкста на агульных сходках калгаснікам, аднак упэўнен, што ва ўсіх калгасах тэкст дагавора прапрацаваны, хоць і не тлумачыць, чым абгрунтавана гэтая яго упэўненасць.

Бульбатрактарацэнтр мае весткі, што Менская МТС заключыла 28 дагавароў, але невядома на якую плошчу. Невядома таксама, колькі ўсяго дагавароў яна павінна заключыць. Кажуць, што «трэба

пачакаць 20 сакавіка, калі паступяць весткі па форме, устаноўленай НКЗБ».

Дзержынская і Пушчынская МТС, па вестках таго-ж Трактарацэнтра, не заключылі на 19 сакавіка ні аднаго дагавора. Па астатніх 19 МТС Бульбінтрактарацэнтр наогул ніякіх вестак не мае.

Не чыні справа і ў Зярэнтрактарацэнтры, які мае з 21 МТС наступныя, з дазволу сказаць, весткі: Турэўская заключыла 11 дагавораў, Капыльская, Станіслаўская і Хойніцкая—ні аднаго, па астатніх 17—зусім няма вестак.

Што датычыць Ільінтрактарацэнтра, то ён паб'ў рэкорд ні па адной МТС такіх вестак не мае, хоць работнікі яго упэўнены, што дагаворы заключаны на 75 проц.

Характэрна, што нашы перадаўчыцы друк таксама чамусці не ўдзяляе увагі такому важнаму пытанню, як заключэнне дагавораў. Мі пратыедзем газеты «Звязда», «Рабочий», і «Калгаснік Беларусі» і крамя перадрукаванага дагавора (у газеце «Звязда») ні адна з іх не змяшчае ні звестак, ні паведамленняў, ні проста лозунга па гэту тэму.

10 сакавіка 1934 г. НКЗ СССР вынес пастанову, зацверджаную 11 сакавіка СНК Саюза ССР, аб плаце трактарных работ МТС і аб заключэнні дагавораў МТС з калгасамі. Згодна гэтай пастанове БССР павінна закончыць заключэнне дагавораў да 10 красавіка 1934 г. Адпаведная пастанова вынесена і сесія ЦВК БССР *).

Дырэктары МТС, НКЗ рэспублік і краёвыя (аblasныя) зямельныя краіныцтвы, згодна гэтай пастанове, павінны забяспечыць дагаворную кампанію неабходнай колькасцю бланкаў прыкладнага дагавора, выкарыставаць краёвыя, рэспубліканскія і пал'таўскія друкарні.

План веснавых трактарных работ па МТС усяго Саюза ў цэлым устаноўлен у 29 317 тыс. га ворыва і па МТС БССР—у 235,6 га. Такім чынам, удзельная вага БССР у выкананні плана веснавых трактарных работ МТС роўна 0,8 проц., у той час як трактарны парк МТС БССР па колькасці складае каля 1,5 проц. усяго парка СССР. Палётка для БССР—відавочна.

Гэтая-ж пастанова тлумачыць, што ў кола веснавых трактарных работ уваходзяць усе работы, якія толькі могуць выконваць трактары, уключаючы сюды і баранаванне, пасеў, ворыва папару, і што пры падлічэнні аб'ёму веснавых трактарных работ неабходна ўсе іх віды пераводзіць у ворыва, прыраўніваючы:

1 га баранавання	да 0,15 га ворыва
1 . дыскавання	0,3 . . .
1 . культиваны	0,3 . . .
1 . пасеву	0,15 . . .

З парадзежнем у жыццё гэтай пастановы, якая, здавалася б, уносіць канчатковую ядзяць у пытанне ўзаемаадносін і планаў работ МТС, справа абстаіць такоама не зусім добра.

Перш за ўсё НКЗ, размеркаваўшы вызначаны для БССР аб'ём веснавых трактарных работ толькі 16 сакавіка, даў наступнае заданне трактарацэнтрам:

Ільнатрактарацэнтру	91 800 га
Заріотрактарацэнтру	71 500 .
Бульбатрактарацэнтру	72 300 .

Разам 235 600 га ворыва

Трактаршніфы ў сваю чаргу, размеркаваўшы атрыманы лічбы паміж самаі МТС, рассылаюць ім планы-заданні. Атрымаўшы заданне, пачынае і МТС, ушчыравацца і Ідэбэжам, не гадань, што з імі рабіць дэжні. Справа ў тым, што дагавары яны пачынаюць часткова ўжо з'яўляцца, прычым колькасць га ўмоўнага ворыва веснавых трактарных работ усюды меншая, чым яна прадугледжваецца апошнім планам. Выходзіць, трэба перазаклучаць ужо заключаныя дагавары, шукаць новыя аб'екты працы, браць абслугоўванне дадатковых калгасаў. А тут і бланкаў дагавароў няма, іх ледзь-ледзь хапіла на праробленую ўжо працу. Людзі пачынаюць шукаць выхаду.

Перш за ўсё пачынаюцца гутаркі аб нерэальнасці плана і гэта не гледзячы на тое, што ўдзельная вага БССР у веснавых трактарных работах, як мы бачылі вышэй, значна меншая, чым забяспечанасць трактарам, што на адзін умоўны трактар ХТЗ 15-30 НР прыпадае веснавых работ 170—180 га, у той час, калі сярэдняя нагрузка па ўсёму СССР на той-жа трактар даходзіць да 230—235 га.

Прабуюць тлумачыць нерэальнасць плана тым, што ў зоне дэкапінасці МТС амаль зусім няма папару і таму трактары ўвесну калі яны яшчэ не могуць нармальна працаваць (буксуюць) будуць перагружаны, а ў папаравую кампанію прыблыта на працягу 18 працоўных дзён будуць стаяць з-за адсутнасці работ. Адноль няправільны вывад аб неабходнасці загрузіць трактары ў гэты перыяд дарожнымі работамі. А што адкажуць нашы «разумнікі» з МТС і Трактарацэнтра, калі ў іх занятаюць, чым яны на руцэ трактары ў перыяд так званага міжпар'я?

Больш таго, Бульбатрактарацэнтр спрабаве стаявіцца і на шлях простага ашуканства сябе і дзяржавы Ён, бачыце, удакладняе каэфіцыенты пераводу розных веснавых работ на ўмоўнае ворыва. Ён лічыць, што каэфіцыенты, даныя НКЗ СССР і зацверджаныя СІК СССР, датычыць толькі трактара СТЗ і то ў нейкіх пэўных, акрэсленых умовах, зусім не падобных да ўмоў БССР.

Пры гэтым зразумела, што ўсе каэфіцыенты ён толькі павялічвае. Напрыклад, ён лічыць, што, пераводзячы барагаванне ва ўмоўнае ворыва, трэба адрозніваць пры гэтым работу Фардзона-Пуццлаўца ад ХТЗ або Джон-Дзіра. Для першага 1 га барагавання ён прыроўнявае да 0,16 га ўмоўнага ворыва, для другога каэфіцыент барагавання ўжо ровен 0,19, для трэцяга—0,18 і т. д.

Пераводзячы пасеў на ўмоўнае ворыва, па даных Бульбатрактарацэнтра выходзіць, што работу Фардзона-Пуццлаўца трэба прыраў-

наць да 0,26 га ўмоўнага ворыва, а трактара ХТЗ нават да 0,35 *)

Акрамя таго, трактар будзе увесну араць зямлю як паднятую на зябліва, так і не паднятую. Таксама будзе падымаць папары, якія не ўзвораны з вясны 1933 г., а значыць, і тут трэба ўнесці дыферэнцыяцыю. І Бульбатрактарацэнтр яе ўносіць: ён лічыць 1 га ворыва за 1 га толькі тады, калі трактар будзе працаваць на полі, зямлі з вясні, калі-ж трактар будзе араць увесну поле, не паднятае на зябліва, то ўжо трэба 1 га ворыва лічыць за 1½. Тое-ж самае і з ворывам папару.

Цікава, ці падумалі работнікі Трактарацэнтра і МТС, як яны б, дучь разлічвацца з калгасамі і адчытвацца перад дзяржавай? Як яны ўважуць выкаланне сваіх плачаў з недавыкананнем збору хлеба за сваю работу? Інакш як дэмабілізуючымі МТС, шкоднымі, пакаранымі на зрыў плана веснавых работ і павышэння ўраджайнасці гэтай настроі і разлікі назваць нельга. Неабходна перакладзіць іх на кавадзі гэтай справы і адразу спыніць падзеі і працяг іх дзейнасці.

Заклучэнне дагавору паміж МТС і калгасамі, гэтае і сапраўднае выхаднае плана, данага МТС і Трактарацэнтру, павінна паўплываць мабілізацыяй мас на барацьбу за поспех веснавай работы, палепшэнне апрацоўкі зямлі і лепшае выкарыстанне трактароў і машын, мабілізацыяй мас на вырашэнне галоўнага задання гэтага сельскай таспадаркі ў 1934 г.—павышэнне ўраджайнасці, а не на дэмабілізацыю іх працоўнага энтузіязма, якая бяспрэчна з'явіцца ў выніку прапаганды падобных ідэй і адносінаў да працы.

Краіна напярэдадні пасеўнай кампаніі ў жыцці кожнага калгаса МТС адтрывае буйнейшую ролю. Кожнаму калгасніку хочацца ведаць, як будзе працаваць МТС, што патрабуецца ад калгаса для поспеху яе работы. «Зараз-жа, не адкладваючы ні на адзін дзень, трэба падумаць арганізацыю трактарнага парка, паклапаціцца аб дапамозе трактарам коньмі, рабочай сілай, вылучыць людзей у запамогу трактарным брыгадам, распрацаваць планы найбольш рацыянальнага размяшчэння машын на калгасных палях. Усе пытанні, аж да падвозкі вады к трактарам, трэба вырашыць зараз-жа. У першыя дні, калі ўжо можна будзе пачынаць вярнуць трактары з ларк павячэн выйсці на поле арганізавана і працаваць прадукцыйна, без перабояў»²⁾.

Вось чаму дырэктары і начальнікі палтадзелаў МТС павінны памятаць, што заключэнне дагавора МТС з калгасам ёсць адно з буйнейшых пытанняў усёй пасеўнай кампаніі. Яны—жэраўнікі калгасаў, яны нясуць адказнасць за падрыхтаванасць калгасаў да сяўбы, яны павінны выкарыстаць момант заключэння дагавора з абслугоўваемым калгасам, каб яшчэ раз прайсці ў калгасную стайню, паглядзець, як выхадзе катэж коняў да сяўбы. Яны павінны разам з аграходам яшчэ раз правесці вытворчы план калгаса. Яны павінны яшчэ раз правесці і гатовнасць самой МТС, татуюнасць яе трактароў, якасць іх рамонту.

1) За дакладнасць паданых лічбаў не ручаемся, але тэндэнцыя і яе характар прыведзены дакладна.

2) «Правда» ад 21-ІІ-34 г.

Трактары—гэта дзяржаўныя сродкі вытворчасці, якія на дагаворных пачатках за пэўную плату нагураі прадастаўляюцца калгаснаму сялянству. У сілу гэтага і калгаснікі і дзяржава у роўнай меры зацікаўлены ў лепшым выкарыстанні трактара, у такой арганізацыі працы, пры якой трактар будзе прыцаваны найбольш прадукцыйна.

Кулацкія, інквізіцыйныя і контррэвалюцыйныя элементы, як паказвае жыццё, добра разумеюць ролю трактароў і МТС, яны ўсім мерамі і сіламі стараюцца настроіць калгаснікаў супроць МТС, яны гатовы са скуры вылезці, абы толькі пасварыць калгасы з МТС. Яны будуць імкнуцца сарваць ці прынамсі замарудзіць сканчэнне дагаворнай кампаніі паміж МТС і калгасамі.

Калгаснікі, як свядомыя будаўнікі сацыялізму, павінны з ўсёй сур'ёзнасцю аднесцца да заключэння дагавораў з МТС. Яны павінны са свайго боку ва што-б там ні стала забяспечыць бесперабойную работу трактароў, а для гэтага — зраз-жа добра прадумаць і абгаварыць усе пытанні, звязаныя з работай трактара і МТС у сваім калгасе. Яны павінны дапамагчы дырэктарам і палітаддзелам МТС наведзі ўзорны парадак у трактарнай гаспадарцы. бо «ўзорны парадак у трактарнай гаспадарцы з'яўляецца для нас неадкладнай і першачарговай не толькі гаспадарча-тэхнічнай, але і вялікай палітычнай задачай»¹⁾.

Не дарма пастанова IV сесіі ЦВК (студзень 1934 г.) патрабуе забяспечыць:

«папярэдняе абгаварэнне дагавора МТС з кожным калгасам на агульным сходзе яго членаў;

прапрацоўку дагавора з кожным калгасам паасобку асабіста дырэктарам і начальнікам палітаддзела МТС, з аднаго боку, і праўленнем калгаса, з другога».

А прапрацаваць ёсць што. Мы павінны канчаткова знішчыць такія выпадкі, калі і старшынні калгасаў і дырэктары МТС пад выглядам дагавора падпісвалі непрадуманую, неахайна складзеную панерку, у якой які-такі надрахунак зроблен быў адным рахункаводам, або аграіамам без праверкі дырэктарам МТС і начальнікам палітаддзела, калі ўся маса калгаснікаў амаль нічога не ведала аб такім дагаворы

1) „Правда“ ад 26/IX-33 г.

Чырвонаштандарны вагона-будаўнічы завод „Ланцуцкага“ у барацьбе за далейшыя перамогі

Завод «Ланцуцкага» — самы буйны ў БССР — мае 2.600 рабочых.

Простарына завода «Ланцуцкага» не адну стужную старонку ўпісваў пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі ў гісторыю барацьбы пролетарыята за пролетарскую рэвалюцыю як у час царызмы, так і кэраншчыны, з'яўляючыся асноўным касцюком сіл, правяшчых касцюмніцкі пераварот у Гомелі, і ўдзельнікам падаўлення савецкай рэвалюцыі ў Гомелі. Завод да сённяшняга дня ўдзельнічаў на чырвоным фронце грамадзянскай вайны, ён і зараз з'яўляецца парадавым змагаром на гаспадарчым фронце.

Завод імя Ланцуцкага выканаў вытворчую праграму 1932 г. на 113,22 проц., узяў прадукцыйнасць працы на 24,13 проц., заняў першае месца сярод прадпрыемстваў БССР, за што і атрымаў сцяг імя ЦК КП(б)Б.

Вытворчую праграму на 1933 г. завод даўдэрмінова выканану, даўшы звышпланавы прадукт на 213 тыс. руб. Прадукцыйнасць працы павялічылі на 8,5 проц. павышана на 11,7 проц. Брак па ліццё чыгуна дасягнуў да 4,1 проц. (норма 0,5 проц.). Брак па пакоўцы — да 0,2 проц. (норма — 0,25 проц.).

Для большай яснасці разгледзім лічбы:

	1928 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Промфінплан (у руб.)	2 775 000	3 229 000	3 988 000	8 662 000	10 961 976	13 485 280
Рабочая сіла	1563	1761	2176	2550	2639	2600

Як бачым, праграма павялічылася не за кошт росту рабочай сілы, а за кошт росту прадукцыйнасці працы.

Сярод дасягненняў завода за апошні месяц займае прыгарадная гаспадарка. Завод атрымаў у апошнім месяцы 1933 г. 120 га пустой зямлі. Калектыву завода вывез на гэтую зямлю 17 тыс. тон гною, які зборався ад ваенскіх частак, з розных звалачных месц, ад уласных кароў, свіней і інш. Паклалі 250 тон мінеральных угнаенняў, 7 тон воску, сабранага на заводзе, прынесенага рабочымі са сваіх кватэр, вучнямі школ. Сваімі сіламі рабочыя-ўдарнікі добра апрацавалі зямлю і дасталіся небывалага ўраджаю. Гадуець сваіх кароў, свіней, трусоў. Меся

гэта жыццё павялічваецца за кошт прыросту маладняка. Зразумела, што завод мае магчымасць палепшыць грамадскае харчаванне.

Партарганізацыя завода разгарнула партмасавую работу, мабілізаваўшы рабочых і інжынерна-тэхнічны персанал на выкананне ўсіх пастановаў партыі, укаранішы 6 умоў т. Сталіна, пастановы студзеньскага пленума ЦК і ЦКК КП(б)Б і ліпеньскага пленума ЦК і ЦКК КП(б)Б. Зараз у аснову работы пакладзены даклад т. Сталіна на XVII парт'ездзе. Парткалектыў праводзіў усе гэта ў жыццё не агульным разважаннем, не шуміхай і папяровай траскатнёй, а канкрэтнымі мерапрыемствамі, уникаючы ва ўсе дэталі работы завода, даводзячы кожную пачатковую справу да канца. Прынятыя рэзамоцыі не заставаўся на паперы. Яны праводзіліся ў жыццё шляхам сістэматычнай штодзённай праверкі, выпраўлення недахопаў на хадзе, разгортвання соцнаборшчыцтва і ўдаршчыцтва, ўзмацнення адказнасці парторга і кожнага камуніста за даручаную работу, складання умоў для працы майстра, брыгадзіра ў цэху, ўзмацнення адказнасці і адзінаначалля.

Партком завода галоўны ўпор у рабоце робіць на партгрупы. Партгрупа механічнага цэха (парторг Дворкмы) раней значна адставала, а з ёю адставала і вытворчасць механічнага цэха. Пад кіраванствам парткома партгрупа перабудавала зараз сваю работу і выходзіць у перадавыя.

Для павышэння ідэйна-палітычнага ўзроўню рабочых на партгрупнах прапрацоўваюцца пастановы партыі аб важнейшых гаспадарча-палітычных кампаніях. Партгрупы выпраўляюць на хадзе ўсякі недахоп у вытворчасці. Перад пачаткам работы ў брыгадах праводзяцца 5-хвілінныя вытворчыя нарады, дзе каратка інфармуецца аб недахопах учарайшага дня (калі такія былі), каб не паўтараць іх больш, робіцца расстаноўка сіл. Рабочы такім чынам ведае, што і як робіць, каб даць большую прадукцыйнасць. На партгрупнах абгаварваецца пытанне аб авангарднай ролі камуністаў на вытворчасці, вядзецца масава-выхавальная работа сярод беспартыйных рабочых. Партком кіруе парторгамі, прыцягваючы іх да непасрэднага ўдзелу ў сваёй рабоце, а таксама штодзённа ім дапамагаючы. Цэх уключыўся ў дэкаднік па вырабаву запчастак для чыгуначнага транспарта ў асенне-зімовыя перавозы. Партгрупы гэта пытанне добра прапрацавалі, канкрэтна размеркавалі абавязкі, і заданне было выканана ў тэрмін і добра якасна.

Соцдагавор з заводам Гомсельмаш сістэматычна правяраецца, і не наогул, а канкрэтна. Так, начальнікі двух буйнейшых ліцейных цэхаў Лапіцкі (з-д Ланцуцкага) і Агранат (Гомсельмаш) узялі на сябе абавязкі: знізіць брак да 3 проц., максімальна выкарыстаць абсталяванне і плошчу, ушчыльніць рабочы дзень і т. д. Лапіцкі дабіўся зніжэння браку да 2-3 проц., а ў Аграната брак усе яшчэ дасягае 7-8 проц. Лапіцкі ўшчыльніў рабочы дзень па асноўных працэсах фармоўкі і зліўкі. Вада, цыкі, шынкі і іншыя падсобныя матэрыялы падносяцца да рабочага месца загадзя. У Аграната шмат каштоўнага часу траціцца на адшуканне гэтых рэчаў.

Ліцейны цэх завода імя Ланцуцкага выканаў лівенскую праграму на 101 проц., за першую дэкаду верасня выпушчана 120 т. ліцейнага замест 13,3 тон, а ліцейны цэх Гомсельмаша надалі выконвае сваю праграму.

У чым справа?

У тым, што майстра і брыгадзіры ліцейнага цэха завода Ланцуцкага сталі гаспадарамі свайго ўчастка і адчуваюць поўную адказнасць за яго, чаго няма на Гомсельмашы. У тым, што партгруппа ліцейнага цэха завода імя Ланцуцкага ў асобе свайго парторга тав. Кульвіцкага разам з тав. Лапцкім уцягнулі ў соцспарніцтва рабочыя масы ў барацьбу за прашыства свайго цэха, а партгруппа ліцейнага цэха Гомсельмаш (парторг Берковіч) разам з Агранатам не перабудавалі метады кіраўніцтва, не здолелі згуртаваць рабочыя масы навакол соцспарніцтва, прышчэпіць кожнаму пачуццё адказнасці за заваеву перадавога месца ў соцспарніцтве.

Лапцкі праводзіць масавую работу ў цэху, удзельнічае ў рабоце брыгад, у абгаварэнні вынікаў работы дня з тым, каб пераняць лепшыя метады і не паўтараць недахопаў, дапамагае брыгадам у складанні графіка работ, загадзя планава размяркоўвае работу, а Агранат кіруе кабінетным парадкам.

Вось што гаворыць т. Лапцкі: «Месяцы 3—4 таму назад у нашым цэху таксама імат гаварылі аб прычынах браку, аб тым як яго знізіць. Аднак, усе гэта гаварылася наогул. Фармоўшчыкі спасылаліся на мадэльшчыкаў, ліцейшчыкі—на фармоўшчыкаў, а канкрэтна ўсталявіць прычыны было цяжка. Зараз за 10 минут да гудка кожная брыгада абмяркоўвае работу мінулага дня, выяўляе прычыны браку і бракаробаў. Штодзенна ў графік заносіцца колькасць і якасныя паказчыкі работы, вывешваюцца прозвішчы бракаробаў. Прыкладна, брыгада фармоўшчыкаў тормазных калодак абгаварвае ўчынак рабочага Іванова, які прыпісаў сабе лішнія 2 гадзіны. Гэты-ж Іванов пры норме 70 адзінак дае 44—46, з іх браку ад 4 да 6. Ён і рабочы Ляўцоў кідаюць работу за 15—20 минут да сьнедання. Рабочы Ліўшыц сьстэмліва робіць па 8—10 адзінак браку. Рабочы Мядведзеў пры выбіўцы ліцыя ніжніх частак букс дае імат бою. Многа браку дае фармоўшчык Гаўрылаў: ад 2 да 4 з 17—18 штук. Наглядаюцца выпадкі нерацыянальнага ўшчыльнення рабочага часу, асабліва па чорнарабочай групе (вынажка апок, бракаваная ліцыя, прасеиванне зямлі і г. д.). Усё гэта пытанні, якімі штодзенна займаецца брыгада.

Раней майстры цэхаў кравалі, сядзячы ў канторы. Большая палова часу шла на выписку ардэроў і чыік работы. Зараз выписванне ардэроў зведзена да нуля. Уведзен графік работы, загадзя вызначаюцца паграбнасць рабочай сілы і колькасць дэталяў на кожны дзень. Майстры фармоўнага і заліцнага цэхаў Драздоў і Федарчук увесць ча знаходзяцца ў цэху. Яны дабіліся значнага ўшчыльнення рабочай плошчы. Калі раней знімалі 6,5 тон ліцыя з аднаго квадратнага метра, то зараз знімаюць 7 тон. Раней за адну птаўку змены выходіла 14,8 тон, зараз 16 тон.

Рабочыя Кульвіцкі (парторг), Хухлянцоў, Сільвестраў, Пагостаў і многа іншых з'яўляюцца чыішымі ўдарнікамі як па якасных, так і колькасных паказчыках. На відным месцы вывешаны прозвішчы лепшых ударнікаў, асобна бракаробаў (Пяскоўскі, Ляўцоў, Іванов). У пасцёгназёце рэгулярна змяняюцца матар'ялы аб добрай і кепскай рабоце. Пытанні якасці стаяць у цэнтры ўвагі ўсяго рабочага калектыва. Пра брак і бракаробаў гавораць зараз-жа, прымаючы канкрэтныя меры.

Метад калектыва ліцейнага цэха завода імя Ланцуцкага заслугоўвае увагі ўсёх цэхаў і прадпрыемстваў. Там, дзе партком, партгруппа працуе канкрэтна, апэратыўна, дзе разгорнута партмасавая работа і

соцыялістычныя метады працы, мы маем поўнае выкананне і перавыкананне праграмы як па якасных, так і колькасных паказчыках

Брыгадзір—гаспадар даручанага яму ўчастка вытворчасці, ад пастаноўкі якога залежыць якасная і колькасная прадукцыйнасць. Возьмем брыгаду т. Сулівонскага (вагонны цэх). Брыгада штомесяц выконвае промфінплан на 120—130 проц. Тав. Сулівонскі ўмела паставіў перад сабой задачу кожнаму члену брыгады як і якія аперацыі выконваць, маладых рабочых навучыў запраўляць інструменты, растлумачае прычыны папсуцы інструменту і як з ім абыходзіцца, уважліва і чула адносіцца да кожнага члена брыгады, вывучае іх і штодзенна дапамагае ў рабоце. У брыгадзе праводзяцца гурткі па тэхналогіі дрэва і металу. Кожны член брыгады аўладаў тэхнікай сваёй справы. Устаноўлена свядомая строгая дысцыпліна, чыстата і парадак рабочага месца. Кожны член брыгады імкнецца з меншай стратай сілы і часу дасягнуць найвышэйшай прадукцыйнасці, эканоміі матэрыялаў. Брыгада штодзенна змагаецца за павышэнне якасці прадукцыі. Рабочыя займаюцца тэхнічнай самаадукацыяй, што прасоўвае і другія брыгады. Складаюцца ўрадавыя з удзелам спецыялістаў. Усе члены брыгады ахоплены сацыялізмам і калектывізмам. Разгледжана масавая палітыка-выхавальная работа. Вольны час скарыстоўваецца на чытку газет і гэх. адукацыю.

Добра працуючыя парткомы, партгрупы, мастровы, брыгадзіры на адзінакі. Сотні камуністаў завода адыгрываюць на справе перадаваючых ролю на вытворчасці, многа лепшых ударнікаў-актывістаў і сярод беспартыйных рабочых. Ясна, што пры такой пастаноўцы справы завод ідзе ў лідэру перадавых.

Вось прозвішчы толькі некаторых лепшых ударнікаў-камуністаў і беспартыйных рабочых.

Казлоўскі—герой працы, узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, працуе 34 гады. Сістэматычна перавыконвае план, актыўны грамадскі працавік, лідэр, выхавальца. На яго ініцыятыву, паставіўшыся пры чэшскім аддзеле была ўдзячна праведзена аўтагенная зварка іоннага катоднага апарата ў дызель, чым пазбяраджана была пастаноўка электрастанцыі завода на год, а зрабіць гэтую зварку не браўся ні адзін інжынер завода.

Мазураў—працуе 33 гады, выконвае план на 110 проц. Не мае браку, прымула, сціслення на рабоце. Актыўны ўдзельнік масавай работы, перадае свой багаты вопыт маладым рабочым, не шкадуе свайго вольнага часу.

Ларынаў—працуе 30 год, выконвае план на 120 проц, кіруе перадавым на заводзе брыгадам метады, актывіст на грамадскай працы, член цэхкома.

Кушнераў—мае 30 год рабочага стажу, зараз вылучан начальнікам электрычнага цэха. Свайм умелым кіраваннем праводзіць капітальны рамонт паравых машын за пяць месяцаў, замест аднаго года па плану. Работы меркаваў, што перасылка дынамамашыны магчыма толькі на спецыяльным заводзе, але дзякуючы ініцыятыве т. Кушнерава перасылку гэту робіць цэх.

Ізуставойтаў—працуе 22 гады, план выконвае на 112 проц. Прадукцыйна дасягнуў дэб'якаснута, німа сцісленняў, працулаў, прымае актыўны ўдзел у грамадскім жыцці.

Праскураў—працуе 34 гады, сістэматычна перавыконвае план, лідэр, выхавальца, на яго ініцыятыву дасягнута спрашчэнне ў матэры-

нанні вагонных сярожек да 3-х раз (раней напрана 6 раз), скобы награвалі 2 разы—цяпер 1 раз. За апошнія 4 месяцы навучыў чатырох маладых малатабойцаў спецыяльнасці каваля.

Ліхва—працуе 20 год, перавыконвае план без браку, вядзе культурна-масавую работу, прымае актыўны ўдзел у грамадскіх арганізацыях.

Несцеровіч—працуе 13 год, перавыконвае план актыўна ўдзельнічае ў штодзёнкі і шэфработы.

Шляпін—працуе 28 год, выконвае план на 106 проц., дабіўся максімальнага ўшчыльнення рабочага дня, актыўны грамадскі працаўнік, член таварыскага суда.

Петражыцкая—маладая работніца, перавыконвае план, актыўная грамадская працаўніца.

Паўлючкоў—працуе 8 год, сістэматычна перавыконвае план.

На дасягнутых заваёвах калектыву завода не супакойваецца, і ўсё з большым энтузіязмам ідзе да новых перамог на соцыялістычным фронце, злітаючы свае педы на Цэнтэкалектыву завода, даючы рашучы адпор прагультышкам, рвачам, гультаям, ныцкікам, згуртоўвае і вакол сябе лепшых беспартыйных актывістаў-ударнікаў на барацьбу за якасць прадукцыі, супроць браку, пайторнасці рамонту, выпуску нядобраякаснай прадукцыі. А факты нізкай якасці яшчэ не зжыты. Паравоз «ОВ» № 5 хадзіў 7 раз у абточку, № 73—тры разы. На выпадкі недаробак у паравозным цэху, несвоечасовага выпуску з рамонту, адцэпкі паштовых вагонаў ад цягнікоў на прычыне гарэння буксераў. Гэты калектыву зьяўляецца пераможцам, бо яшчэ перадавая і адкаменная справа, барацьба за якасць—важнейшы пункт праграмы другой пяцігодкі.

«У перыяд першай пяцігодкі мы здолелі перамагчы энтузіязм, пафас новага будаўніцтва і дабіліся рашаючых поспехаў. Гэта вельмі добра. Але-ж цяпер гэтага недастаткова. Цяпер гэту справу мы павінны дапоўніць энтузіязмам, пафасам асваення новых заводаў і новай тэхнікі, сур'ёзным павышэннем прадукцыйнасці працы, сур'ёзным скарачэннем сабекошту. У гэтым цяпер галоўнае. Бо толькі на гэтай базе мы можам дабіцца, скажам, да другога пятага другой пяцігодкі новага магутнага разбегу як у таліне будаўніцтва, так і ў таліне росту прамысловай прадукцыі». (Сталін з прамовы на студзеньскім пленуме ЦК і ЦКК ВКП(б)).

Справа ўшчыльнення рабочага дня патрабуе ад калектыва завода самага хутчэйшага ажыццяўлення. Толькі ў адзінай краіне СССР, на чале вольных поспехаў сацыялізму і палепшання матэрыяльных умоў рабочых і вядзенні смітліва працоўнага дня. Гэтыя 120 рабочых мінут трэба скарыстаць цалкам на прадукцыйную працу.

Кожная марна прапаўшая мінута дарага абыходзіцца ў нашым сацыялістычным будаўніцтве. Мы часта не прыкмячаем, колькі чыгу гора марна. Фатаграфія рабочага дня дае нам яркія прыклады таго, як непрадукцыйна траціцца да 20—25 проц. дарагога рабочага часу. Узяць хоць-бы фатаграфію працоўнага дня рабочага Брыкача:

- 8 г. 2 мін.—шукае інструмент
- 8 г. 5 м.—пашоў за дамкратам
- 8 г. 6 м.—працуе
- 8 г. 34 м.—пераносіць інструмент
- 9 г. 3 м.—пашоў за вядром

9 г. 9 м.—працуе
 9 г. 30 м.—выцірае рукі
 9 г. 32 м.—пашоў за інструментам
 10 г. 02 м.—працуе
 10 г. 10 м.—пашоў за інструментам
 10 г. 18 м.—працуе
 10 г. 39 м.—ходзіць
 10 г. 49 м.—працуе
 10 г. 50 м.—за 10 мінут да гудка ідзе сюды
 12 г. 00 м.—гудок, Брыкач пачынае працаваць з 12 г. 02 м.
 12 г. 17 м.—перарабляе папсаваную рэч
 12 г. 25 м.—шукае інструмент
 12 г. 30 м.—стаіць
 12 г. 35 м.—пашоў
 12 г. 40 м.—працуе
 12 г. 42 м.—пашоў за штабэлем
 12 г. 49 м.—працуе
 12 г. 51 м.—стаіць
 13 г. 00 м.—працуе
 13 г. 10 м.—адпачывае
 13 г. 11 м.—пашоў за інструментам

Гэдавочна, што 50 проц. рабочага часу у Брыкача прапаті дарэмна. Праўда, Брыкач фігуруе на заводзе як дрэнны рабочы, але калі уважліва прыгледзецца і да добрага, нават ударніка, то ўбачым, што і тут не мала часу ідзе дарэмна. Вось за гэту справу трэба ўзяцца і ўзяцца зараз-жа, па-большэвцку, каб 420 рабочых мінут скарыстоўваліся цалкам на прадукцыйную работу.

Чаму рабочы Брыкач не прыступіў адразу пасля гудка да работы, кудася работу да гудка, хочэш, стань без справы? Таму, што дысцыпліна не пастаўлена на належную вышыню, што падобныя факты застаюцца без рэагавання, не мабілізаваны рабочыя масы на барацьбу з гэтым вялікім злом.

Чаму рабочы Брыкач у час работы ходзіць за інструментам, вядом і іншымі падсобнымі рэчамі? Таму, што ўсё гэта загадзя не падрыхтована.

Чаму Брыкач перарабляе папсаваную ім рэч? Таму, што няўважліва адносіцца да сваёй работы, не авалодвае тэхнікай працы.

Такіх як Брыкач не мала на заводзе (Кузьмін, Казючкін, Грыкоў, Галусевіч). Нават у лепшых брыгадах г. Мironava, Сулімкіна, Петрыжыцкага, Ларыонава і інш. І гадзіны рабочы дзень заплынілі і чыста ведаюць перацяжана. Прыкладна, у Ларыонава і сулімкіна рабочым прыходзіцца траціць час на ачыстку тэла і абруду, калі гэта справа чорнарабочых. У брыгадзе Петрыжыцкага кваліфікаваныя рабочыя вымушаны самі пакосіць тэла, з-за рэкладанскай пачухі, траціць час на хадзьбу. Рабочым другой змены зборачны цэх прыходзіцца іншы раз траціць па гадзіне часу на адшуканне пневматычных молаткаў, якія першая змена не знае ў кампрэсарнай і хавае ў скрынку. У казаным цэху гайкі і балты адным кавалем робяцца неаднолькавага размера і паступаюць аднаму слесару механікага цэха, які вымушан пад гэтыя гайкі і балты падганяць ключі або прыгняць ганку к месцу пры дапамозе зубла. Пры апрацоўцы стрыжня першым працэсам награвалі і ацкалі балванку, якая

потым зусім астывае, у другой печы балванку зноў нагрываюць і адкоўваюць тарэлачную частку, пасля чаго яна астывае, у трэцім працэсе яшчэ раз нагрываюць і адкоўваюць шыйку стрыжня (нагрыванне і астыванне пагаршае якасць матар'яла). На ўсё гэта траціцца лішні час і сродкі.

Байкі ў паравых молатах бываюць часта скрыўлены, і дэталі выходзіць кепскай якасці. А ўсё ад таго, што ў кавальным цэху няма планаванага перыядычнага рамонту паравых молатаў і іншых механізмаў, няма на гэта і трафіка.

З бракеражамі начальнік цэха Лізуноў і цэхкамітэт вядуць негаспадарліва барацьбу. Скажам, рабочы Кароўкін толькі за адзін месяц прабу браку 30 кгр., Велічкевіч 54 кгр., Панчанка 84 кгр., Гусары—148 кгр., а рэагавання не было. Таму ў кавальным цэху брак не змяняецца.

Шмат часу і матар'ялаў траціцца на пераробкі ў зборачным цэху асабліва ўначую змену, калі няма патрэбнага наладу гаспадарнікаў.

У цэху шырэпажыва некаторыя рабочыя заняты выключна пераробкамі. Нормы і расцэнкі вядуцца па-старынцы «на тлазок».

Не разгорнута барацьба з пераробкамі ў вагонным цэху, яны нават і не рэгіструюцца. З пераробкамі і бракам трэба павесці рашучую барацьбу, памятаючы, што дзе ёсць брак, там марна траціцца час, псуецца матар'ял, павялічваецца сабекошт прадукцыі.

Пытанне аўладання тэхнікай таксама не на вышыні. Токар механічнага цэха т. Папарцава па сваёй тэхнічнай непісьменнасці сапсавала 18 балтоў, недатчыўшы іх на 2 мм. Рабочы-ж т. Паўлаў, каб даска-ста аўтадаць варштатам, вывучаў пачатковыя часткі яго не ў рабочым цэху. Калі ў Паўлава паўстаюць няясныя пытанні, ён дома пасля работы, або ў тэхнічнай бібліятэцы стараецца як след разабрацца, рапрацаваць рэч тэхнічных кніжак, часам іду на такарнай справе. У Паўлава няма пераробак, браку, увесь рабочы дзень заняты прадукцыйнай працай.

Не мала часу траціцца з-за неахайнай пастаноўкі рабочага месца і беспарадку на варштаце. У токараў таго-ж цэха—Табалькова і Ганчарова—каля рабочых месц ляжыць розны непатрэбны лом, зусім непрацаздольныя інструменты на варштаце валяюцца без усякага парадку. Побліж, на другім варштаце, працуе токар Паўлаў. У Паўлава інструмент раскладзены парадкам, кожная рэч на сваім месцы, ля варштата чыстата. Ад Паўлава можна пачуць: «Не цяплю, калі мой варштат не змазан, інструмент не складзены ў парадку, калі зробленыя рэчы не на месцы, калі няма чыстаты і парадку ля варштата».

Іякая ўвага павінна быць звернута на павышэнне працдyscyпліны. Працы яшчэ канчаткова не знішчаны, асабліва ў зборачным цэху: за дзівень—8, за верасень—7.

Усе недахопы зараз-жа патрэбна знішчыць шляхам яшчэ большага разгорнутага содэн, борніцтва і ударніцтва, лепшым паставі партыяна-масавай работы. Трэба ўзяць яшчэ вышэй адказнасць партарганізацыі, кожнага камуніста пачасова, майстра, брыгадзіра за ўскладзеныя на іх абавязкі. Партыя і ўрад паграбуюць ад камуністаў і беспартыйных рабочых-ударнікаў палепшання работы зараз-жа. Апошнімі старыннымі рашэнні партыі і ўрада паказалі чыгуначнікам рабочым завода імя Ланцуцкага шлях пастаноўкі работы чыгункі і завода

на уэровень запатрабаванняў шпарка растучай прамысловасці
цыялістычнага земляробства.

Партыя і ўрад патрабуюць ад завода, каб выраб запчастак, ра
монт вагонаў, паравозаў праводзіўся добраякасна і ў тэрмін, бо
ная мінута спазнення, кожны факт падарвання часу і працы — гэта
маз у нашым паспяховым соцыялістычным будаўніцтве.

Завод пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б, ажыццяўляючы рашэнні
XVII партз'езда, перабудаваўшы метады сваёй работы, пойдзе пасп
хова па шляху за далейшыя перамогі ў выкананні палітычна-гасп
дарчых задач другой пяцігодкі.

Паалей-сіянізм як агентура буржуазії і англійскага імперыялізма

(Гістарычны нарыс)

Сярод яўрэйскіх дробна-буржуазных партый, якія прынеслі пры-
носцы на сённяшні дзень, выіскваю шкоту рабочаму класу, асабліва месца
займае партыя паалей-сіяністаў («рабочыя» сяіністы).

Гэтая арганізацыя, з'яўляючыся агентурай яўрэйскага клерыкалізма, яўрэйскай буржуазіі і англійскага імперыялізма, невыпадкова на апошнім сіянісцкім кангрэсе складала самую вялікую фракцыю, якой з благаслаўлення «Таймса» было перадаана кіравання сіянісцкай арганізацыяй.

Невыпадковою є така їхня цвѣрдалобия—заклятыя ворачі соцыял-
стычныя рэволюцы, натам іе іх пугавенцы супроть Соеза з с'юзы
казаі такое давер'е пааей-сяністам.

Ніхт беглає знаёмства з гісторыяй паалей-сіянізма пакрываў іх, бо ён мае за сабой дастатковы стаж службы інтарэсам буржуазна-аграрнага імперыялізма і клерыкалізма. У 1921 г. Віцязь і Кіт Комінтэрна ідэю паалей-сіянізма, спрабаваўшага прыкрыцца «комуністычным» пакрывалам, ахарактарызаваў

«Ідэя аб тым, што канцэнтрацыя пролетарскіх і поўпролетарскіх яўрэйскіх мас у Палестыне можа стаць базісам соцыяльна-нацыянальнага вызвалення працоўнай часткі яўрэйскага народу, з'яўляецца ідэяй уталічнай і рэфармісцкай. Усе практычныя і вынікі непасрэдна контррэвалюцыйны, бо вывад з гэтага ідэа-урэшце, адзін: каланізатарская работа ў Палестыне, работа, якая ў канчатковым выніку ўзмацняе пазіцыі англійскага імперыялізма ў Палестыне».

Аб гэтых прыслужніках яўрэйскай буржуазіі і імперыялізма і аб падобных да іх, варожых для пролетарыята і камунізма групах, у праграме Комінтэрна сказана:

«У оваёй барацьбе з капіталізмам за дыктатуру пролетарыята рэволюцыйны камунізм натыхаецца на шматлікія плыні сярод рабочага класа — плыні, якія выклікаюць болей шырокае і большае супраць ідэалагічнага падпарадкавання пролетарыята імперыялістычнай буржуазіі, або якія адлюстроўваюць ідэалагічны націск на яго з боку дробнай буржуазіі і мяшчанства, якія бунтуюць часам супраць кандаванага рэжыма фінансавога капітала, але не здольны да вытрыманай і навуковай прадуманай стратэгіі і тактыкі барацьбы і да правядзення гэтай барацьбы арганізаваным шляхам, на аснове суровай дысцыпліны, уласцівай пролетарыату.

іх расіскай соцыял-дэмакратычнай партыі, ворагі пролетарыята пачалі атаку супроць рэволюцыйнага соцыял-дэмакратычнага руху. У гэты час з'яўляюцца на арэне «эканамісты», якія пачалі прапаведваць, што пролетарыят павінен займацца толькі пытаннямі палепшэння свайго эканамічнага становішча, а палітыкай ён займацца не павінен. Гэтую «ідэю» эканамістаў падхапіў царскі ўрад і пачаў праз ландармерыю, пад кіравніцтвам маскоўскага ахранніка Зубатава, арганізаваных у гэтым радзе гарадоў псеўда-«рабочыя саюзы», якія пачалі праводзіць апітацыю аб тым, што рабочыя не павінны займацца палітыкай і што яны павінны імкнуцца толькі да абароны сваіх эканамічных інтарэсаў.

У гэты-ж час у яўрэйскім асяроддзі з'яўляюцца сіяністы, якія пачалі прапаведваць сярод яўрэйскіх рабочых, што не праз соцыялізм і не шляхам рэволюцыі, яўрэйскія рабочыя могуць быць вызвалены. У гэты час з'яўляецца на арэне новаяўлены яўрэйскі «мелі» доктар Герцель, і старое яўрэйскае рэлігійнае імкненне аднавіць яўрэйскую дзяржаву ў Палестыне скарыстоўваецца яўрэйскай буржуазіяй і клерыкаламі як зброя для эксплуатацыі і прыгнёчання яўрэйскіх працоўных мас і як сродак для барацьбы супроць нарастаючага рэволюцыйнага руху.

Доктар Герцель у 1897 г. склікаў у Базелі кангрэс, на якім паставіў пытанне аб безадкладным вызваленні яўрэйскага народу шляхам стварэння «у поўнай меры прававога забяспечанага дома для яўрэйскага народу ў Палестыне».

Сіянізм у Расіі адразу стаў на службу царызму, стаў зброяй у руках царскага ўрада супроць рэволюцыйнага руху, які даволі моцна пачаў развівацца сярод яўрэйскіх рабочых у 90-х гадах. Некалькі сіяністы дапамагалі царызму ў яго барацьбе супроць рэволюцыі, асабліва неацэнюемай да апошняга часу дзеі, якія выданыя сям'ёй Кацнельсон паслаў у 1911 г. у міністэрства ўнутраных спраў. Кацнельсон піша:

«З ліста В. К. Плеве да Герцеля вы ўбачыце, што пры пэўных умовах сіянізм мог разлічваць на сур'ёзнае падтрыманне ўрада. Гое, што умовы, пастаўленыя Плеве, былі выкананы выхадзячы з таго, што абяцанае ў лісце падтрыманне перад турэскім урадам было дана ў выглядзе тэлеграмы рускаму паслу ў Канстанцінопаль»...

... Не смею затруціць Вааша прыватнага даследавання гэтых фактамі, але, здаецца, і гэтага доволі для доваду таго, што сіянізм як такі не толькі не дэмакратычна, але і наагарт, зусім сёды стараўся дабіцца «сінпатыі ўрада».

Гэты ганебны дакумент паказвае з усёй яонасцю, што прадавалі сабой сіяністы.

Сіяністы на Беларусі праводзілі значную работу. У 1902 г. у Менску адбыўся Маскоўскі зезд сіяністаў. Невянадава, што ён адбыўся ў Менску. Гэта было зроблена пры падтрыманні і паказанню царскага ўрада, бо на Беларусі, у Літве і Польшчы рэволюцыйная хваля хандала туды яўрэйскія рабочыя масы. Зубатаўская «Незалежная яўрэйская рабочая партыя», якая праводзіла значную работу ў Менску, ужо тады была дэмакравана і вымушана спыніць сваё існаванне. Таму царскі ўрад хацеў выкарыстаць сіянізм для таго, каб перашкодзіць далейшаму нарастанню рэволюцыйнага руху.

Паалей-сіянізм, як агентура царскай ахранкі

У 1900 г. узнікла «левая» плынь пад назвай «паалей-сіяністы» (ці «пролетарскія сіяністы»). Гэта адратэцыя складалася з трох чужых гаспадарстваў: гандляроў, часткі прыказчыкаў і зусім нязначна часткі самых адсталых яўрэйскіх рабочых. Гэтыя «пролетарскія сіяністы» былі яшчэ больш шкоднымі для рэволюцыйнага руху, чым сіяністы протам. Сіяністы не мелі так легка ашукаць яўрэйскага рабочага. Нават адсталы рабочы мог зразумець, што яўрэйскі фабрыконт і буржуй, які знаходзіцца на чале сіяніскага руху, не можа быць яго тэарышам, або прыяцелем. Паалей-сіяністы пачалі разводзіць гутаркі аб «краснай барацьбе» і выступілі ў якасці нібы «абаронцаў» яўрэйскіх рабочых. Наколькі шкоднымі для рэволюцыйнага руху былі гэтыя «пролетарскія» сіяністы, з усею выразнасцю сведчыць дзейнасць менскіх паалей-сіяністаў, якія арганізаваліся з дапамогай зубатаўскага агента Мані Вільбушэвіча і былі прапагандаваць царскай «Незалежнай яўрэйскай рабочай партыі».

У лісце ад 14 кастрычніка 1901 г. Маня Вільбушэвіч пісаў: «Гэты рух, або соцыял-дэмакратычны і рэволюцыйны рух, і ён наступнае:

«Што датычыць яўрэйскага руху, то ён вельмі хутка набудзе чыста эканамічны кірунак, яўна адкідаючы якую-б там ні было рэволюцыю. Прычына гэтаму—новы моцны рух, які завецца сіянізмам. Гэты рух, як вы хутка ўбачыце, настолькі важны па сваіх выніках для Расіі, што Вам трэба з ім пазнаёміцца. Я прышоў Вам некалькі кніжак па гэтаму пытанню. Пакажыце і чытайце ў энцыклапедычным слоўніку тлумачэнне слова сіянізм (ужо ёсць гэтая літара)».

Далей на некалькіх старонках ідзе гісторыя і тэорыя сіянізма. Вільбушэвіч падкрэслівае, што сіянізм, мкнучыся звярнуць яўрэям на сям'ю, прымае дае ўстрыманне ад палітычнай барацьбы, што ён кантычна адносіцца да дэмакратыі, бо антысемітызм ужываецца не з усім патрыяцызмам падад. Вільбушэвіч спасылаецца на кніжку немкага соцыял-дэмакрата (!) Сыржана. Гэты Сыржан газорыць, што «яўрэйскія рабочыя, як рабочыя, павінны прызнаваць чыста эканамічны рух; палітыкай тое краіна, у якой жывуць, яны цікавіцца не павінны, як яўрэі, іх палітыкай павінен стаць сіянізм».

Аб гэтым лісце Зубатаў пісаў у дэпартамент паліцыі:

«Атрымаў і перасылаю ў арыгінале Вам ліст М., поўны вялікай цікавасці, прашу, калі не будзе патрэбны, звярнуць яго мне.

З уласцывай аўтару пачырасцю і бесстароннасцю ён разыходзіцца кой у чым са мною. Але аб гэтым пазней. Самае характэрнае гэтага сіянізму як, здаецца, Вас не можа ціказіць. Развітаўшыся з інтэлігенцкім забалоўнем аб дэспітэрыман неавісі самадзяржаўя да рабочых, ступіўшы ў рабочай справе на петацыйную стэбу і бачачы, што дэмакратызм, які бачыць свой выніц у палітычнай свабодзе, «жыду» нічога не дае, мае прыяцель кнулі палітыку і ўввначалі сваю легальную работу пачынаць новым ідэалам. Ці не выйгрыш гэта для нас? Ці не прымірае нас гэта з яўрэйствам (у палітычных адносінах)? З гэтага рабочы вывад, што цяперашняя рэволюцыя страціла свои базіс і кам трэба разыхраць гэту з'яву ва што-б там ні стала. Каз

мае словы, і толькі словы, пры пэўных акалічнасцях, далі такі рэзультат, то што-ж можа зрабіць С. Э.⁴⁾, калі выступіць з фактамі—жаргоннай прэсай і інш. На-мойму,—цуды...

На-другое, я раблю такое заключэнне з гэтага: хвалявацца і бедаваць з выхадак рэволюцыянераў нам не трэба і спяшацца, арыштамі і рэпрэсіямі не варта. У яўрэйстве адбываецца такое вялікае ўнутранае бражэнне, рэфармацыя (для нас не толькі бяшкоднае, але па акалічнасцях часу і выгаднае), што лішнім ўмяшаннем мы можам толькі перашкодзіць працэсу і дапамагчы гэтым самым рэволюцыянерам, што, вядома, зусім не ўваходзіць у нашы планы. А без масы—цана рэволюцыянерам грош. Я наогул той думкі, што нам карысна больш часта паглядаць па баках, стараючыся зауважыць і ўтылізаваць ~~якія~~ і ~~спрыяюць~~ нашаму мэце.

Трэба сіянізм падтрымаць і наогул зыграць на нацыяналістычных імкненнях. Найбольш блізкі для гэтага сродак— ~~жаргонная~~ жаргоннай літаратуры, што надзвычай ільсціць нацыянальнаму самалоб'ю...

Вось як Зубатаў ацэньваў значэнне ўзмацнення сіянізма для царскага ўрада. Пры дапамозе Зубатава Маня Вільбушэвіч пачала весці ўзмоцненую работу ў менскай «паалей-сіянісцкай» групе. І гэта група выпрацавала праграму з такімі патрабаваннямі, якія давалі ~~Зубатаву~~ Зубатаву падставы сулакойваць дэпартамент паліцыі.

У гэтай праграме сказана:

«1. Ад сіянізма мы чакаем поўнага вырашэння яўрэйскага пытання. Сіянізм павінен стварыць верны прытулак для ўсіх царовых элементаў яўрэйскага народу, якія не могуць і не жадаюць асімілявацца.

2. Мы лічым, што такія здаровыя элементы ёсць не толькі ў радах яўрэйскага пролетарыята, але і сярод астатніх слоў яўрэйскага народу.

3. Мы, пролетарыі, далучымся да сіянізма таму, што яўрэйскі пролетарыят з усім яўрэйскім народам не можа развіць сваіх сіл, не можа палепшыць свайго становішча і не можа задавальняць сваіх нацыянальных патрэб у выгнанні («у голусе»).

4. Мы глядзім на сіянізм, як на народны рух, а не як на пэўную форму чыста пролетарскай класавай барацьбы».

Аб вядзенні класавай барацьбы ў Расіі ў менскіх паалей-сіяністаў не магло быць і гутаркі. І вось чаму:

«5. Мы лічым, што ў нашым пазатэрытарыяльным («голусным») становішчы мы не можам весці соцыялістычнай барацьбы, бо няма ў насяўнасці ні суб'екта (яўрэйскі пануючы клас), ні аб'екта (яўрэйскае нацыянальнае багацце)».

Што датычыць палітычнай барацьбы і рускай рэволюцыі, то гэта таксама не мае ніякіх адносін да паалей-сіяністаў, бо:

«1. Руская рэволюцыя не мае ніякіх адносін да барацьбы нашай будучыню, бо яна не вырашыць яўрэйскага пытання нават для яўрэяў у Расіі і не наблізіць нас да сіянізма.

⁴⁾ —нерасшыфраваныя дагэтуль ініцыялы нейкай асобы.

2. Рэволюцыя таксама не датычыць і нашай барацьбы з сучаснасць, бо нічога не можа даць нам сёння.

3. Рэволюцыя, як сур'ёзная палітычная работа, не можа служыць прыдаткам да другой палітычнай работы. Яна павінна аддаваць усю энергію таго, хто сур'ёзна аддаецца ёй, а прыдаваць нашай рабоце толькі пэўную выдавочнасць рэволюцыйнасці было-б знявагай як для сіянізма, так і для рускага руху.

4. Мы не займаемся пратэстамі супроць урада таму, што гэта не мае ніякага практычнага значэння і наогул зусім неэфектыўна.

5. Усе урадавыя праследванні, накіраваныя супроць яўрэяў, з'яўляюцца прадуктам нашага «голушнага» становішча. Выстаўляючы гэтыя праследванні ў іх сапраўдным святле, мы тлумачым іх толькі з нашага сіянісцкага пункту погляду.

Менскі Камітэт «Паалей-Цыён».

Для царскага урада такая дзейнасць была вельмі спадручна, і ён падтрымліваў сіянісцкі рух. Доктар Гердэль атрымаў у Ілзе дазвол на легалізацыю сіянізма. Зубатаў са свайго боку падтрымліваў так званых «пролетароў сіяністаў». У адным са сваіх тагочасных лістоў у дэпартамент паліцыі Зубатаў паведамляў:

«Даў сто рублёў, просячы купіць на жаргоне і па-руску лепшыя легальныя кнігі і гэты транспарт (легальны) даставіць на месца, заняўшыся гэтым яно распаўсюджаннем. Вось, што прыходзіцца рабіць...

«Каб стварыць процідзеянне рэволюцыянерам, я параіў узняць агітацыю сярод сіяністаў, каб яны ў мэгах філантропіі звярнулі ўвагу рабочых і вырвалі іх з падлых рук агітатараў.

«Як баяцца рэволюцыянеры нашай тактыкі, сіяністаў і ідэі Бернштэйна — можна бачыць з нелегальнай апаратуры»¹⁾.

Сіянізм усіх адценняў прынес вельмі многа карысці царскаму ўраду. Ён не толькі затрымліваў рост рэволюцыйнага руху сярод яўрэйскага пролетарыята, а з'яўляўся актыўным памочнікам царскага ўрада ў барацьбе з рэволюцыйным рухам. Калі наступіла першая рэволюцыя, увесну 1905 г. наахвочаны сіяністы заявілі ў рэвалюцыю, прынятай на з'ездзе, які адбываўся ў Менску:

«... 5. Не прадстаўляючы сабою значнай грамадскай сілы, мы не можам лічыць сябе носьбітамі рускай рэволюцыі і не можам браць на сябе ініцыятыву.

Не чакаючы ад рэволюцыі радыкальнага вырашэння яўрэйскага пытання і маючы перад сабою гістарычную задачу, мы не можам заняцца падрыхтоўкай работам і да рэволюцыі. Мы можам рух падтрымліваць толькі тады, калі ініцыятыва зыходзіць ад карэннага насельніцтва.

6. Як самастойная грамадская група, мы, яўрэі, выступаем толькі там, дзе прыходзіцца адстойваць нашы спецыяльныя яўрэйскія інтарэсы. У гэтых адносінах мы не можам спадзявацца ні на якія грамадскія палітычныя партыі. Мы павінны самастойна выступаць, як прадстаўнікі яўрэйскіх інтарэсаў».

¹⁾ Заслаўскі — «Зубатаў і Маня Вільбушэвіч» стар. 61—62.

1

5

0

10

Д

U

111

M

244

б) Выступаючы за тое, што яўрэйскі пролетарыят можа дабіцца сэйго вызвалення нібы толькі на ўласнай яўрэйскай тэрыторыі, аб якой пакуль што невядома, дзе яна знаходзіцца, гэтыя партыі гэтым самым адмаўляюць тое, што ёсць супольныя асноўныя задачы ў яўрэйскага пролетарыята з пролетарыятам усіх краін, дзе жывуць яўрэі: сваёй агітацыяй яны адрываюць яўрэйскіх рабочых ад саюдаў барацьбы з рабочымі іншых нацыянальнасцей, ад той барацьбы, якая вядзецца ў гэтых краінах за ажыццяўленне сацыялістычнага ладу...»

Як агенты яўрэйскай буржуазіі і Зубатава, яны ў эпоху першай рэвалюцыі апраўлялі ў чырвонае «сацыялістычнае» ўбраманне з буржуазна-кіяніскай эмблемай на чале. І ў гэтую гвельню паалей-сіянскай агентура буржуазіі гуляла увесь час свайго існавання.

У 1907 г. яны ўтварылі сусветны саюз паалей-сіяністаў. І усюды, дзе толькі знаходзіцца яўрэйскія рабочыя, гэтыя агенты яўрэйскай буржуазіі праводзілі шавіністычную агітацыю і крычалі да яўрэйскіх рабочых, што дарэмна яны прымаюць удзел у агульным рэвалюцыйным руху «краін голуса», бо вызваленне для яўрэйскіх рабочых можа наступіць толькі ў Палестыне, дзе будзе створана яўрэйская дзяржава. Вось што прадстаўлялі сабой паалей-сіяністы да лютаўскай рэвалюцыі. Пасля рэвалюцыі ганебная роля гэтых «пролетарскіх» сіяністаў выявілася яшчэ ясней.

Паалей-сіён як агентура англійскага імперыялізма ў эпоху

Кастрычніцкай рэвалюцыі

Паалей-сіяністы ўжо з першых дзён пасля лютаўскай рэвалюцыі знаходзіліся ў агульных радах згоднікаў і ў сваёй палітыцы прарабілі той самы этап, што і астатнія яўрэйскія дробна-буржуазныя партыі, якія прыкрываліся сацыялістычным накровам. Там сама як і Бунд, яны сканцэнтравалі ўсю сваю дзейнасць у яўрэйскіх абшчынах, выстаўлялі патрабаванні нацыянальна-культурнай аўтаноміі, патрабаванні яўрэйскага ўстаноўчага сходу, усерайскага яўрэйскага кангрэса.

Пасля ліпенскіх дзён 1917 г., калі Керанскі арыштаваў і расстрэльваў большэвікоў і рэвалюцыйных рабочых, салдат і матросаў, якія выступілі на вуліцах Петраграда з патрабаваннем «ўся ўлада саветам», паалей-сіяністы падтрымлівалі часовы ўрад, апраўдвалі яго палітыку наступлення і заклікалі да падтрымання часовага ўрада.

У рэзалюцыі III з'езда Паалей-Сіён, што адбыўся зараз-жа пасля лютаўскай рэвалюцыі, было абвешчана:

«Пры ўсіх зменах і палепшаннях, якія руская рэвалюцыя ўносіць у прававое і эканамічнае становішча яўрэйскіх мас у Расіі, а гэтым самым і ў суседніх краінах, усё-ж такі не знішчыцца асноўная анамалія яўрэйскага жыцця — экстэрытарыяльнасць яўрэйскага народу ў краінах выгнання». Рэвалюцыя можа толькі палепшыць, але не скасаваць асноўныя ганебныя рэзультаты яўрэйскай экстэрытарыяльнасці, як сацыяльную і палітычную абмежаванасць класавага змагання яўрэйскага пролетарыята і яўрэйскае масавае перасяленства».

«Таму III з'езд «яўрэйскай соцыялістычнай рабочай партыі «Паалей-Сіён» зацвердзіў стары пункт погляду партыі ў адносінах да тэрытарыяльнай аўтаноміі для яўрэйскага народу ў Палестыне».

Заснавальнік і тэарэтык паалей-сіянізма Б. Борухаў—апалагет англійскага імперыялізма—у гэты час пісаў:

«Тое, што мы прадбачылі 15, 12 і 10 гадоў таму назад, і асабліва ў пачатку вайны, стала фактам. Забяспечаны ўласны дом для сусветнай палітыкі. Гэта пакуль што ўсё—не больш, але і не менш. Гэта наша перамога, бяспрэчная перамога нашых і ўсіх сіяністаў...»

Гэта выступленне Борухава было звязана са з'яўленнем дэкларацыі Бальфура аб утварэнні яўрэйскай дзяржавы ў Палестыне. Паалей-сіяністы пасля з'яўлення гэтага дэкларацыі сталі зброяй англійскіх імперыялістаў у Палестыне. Пінхос-Рутэнберг, Жабацінскі і інш. стварылі спецыяльныя яўрэйскія легіёны, якія накіраваліся ў Галінопаль дапамагаць англійскім імперыялістам перамагчы туркаў. Апрача таго, сіянісцкі рух усіх кірункаў падтрымліваў Антанту і часовы ўрад, які павінен быў «дапамагаць Бальфуру «здабыць» Палестыну для яўрэйскага народу».

Ужо з аднаго гэтага становіцца яснай роля паалей-сіяністаў у эпоху Кастрычніцкай рэвалюцыі. Дэкларацыя Бальфура абярнула іх у прыслужнікаў англійскага імперыялізма. І зусім натуральна, што паалей-сіяністы сталі ў рады праціўнікаў Кастрычніцкай рэвалюцыі. У Кастрычніцкія дні, калі прадстаўнікі Бунда на II Усерасійскім з'ездзе саветаў абвясцілі, што яны пакідаюць з'езд, то і паалей-сіяністы зрабілі тое-ж самае. Так сіма іх прадстаўнік абвясціў, што паалей-сіянісцкая партыя не можа ўзяць на сябе адказнасць за «злачынства», якое большэвікі робяць у адносінах сусветнай рэвалюцыі. Паалей-сіяністы пайшлі яшчэ далей: 25 кастрычніка 1917 г. паалей-сіянісцкі ЦК разаслаў цыркуляр, у якім заклікаў паалей-сіянісцкія арганізацыі ўступіць у «Камітэты выратавання банькаўшчыны ад рэвалюцыі»—у тым самым камітэты, якія з дапамогаю ўсіх контр-рэвалюцыянераў хацелі задзіць Кастрычніцкую рэвалюцыю. У тым-жа кірунку паалей-сіяністы прадаўжалі свае змаганне супроць Кастрычніцкай рэвалюцыі ва ўсіх частках краіны.

У Кастрычніцкія дні ў Менску аказаліся некаторыя паалей-сіяністы, якія абвясцілі сябе абаронцамі саветаў. Але яны імкнуліся пралезці ў саветы, каб абараніць інтарэсы буржуазіі. Аб гэтым сведчаць наступныя факты: у студзені 1918 г., калі заснаваўся яўрэйскі камісарыят, паалей-сіяністы прынялі таксама заснаваць яўрэйскія камісарыяты (у Менску—Цві Фрыдланд і іншыя—у Смаленску). Але дзейнасць гэтых агентаў яўрэйскай буржуазіі ў пац. камісарыятах была хутка выяўлена, і Смаленскі Совет вымушан быў ліквідаваць Смаленскае аддзяленне яўрэйскага камісарыята, якое ператварылася ў гняздо сіяністаў. На сутнасці патрабаванне паалей-сіяністаў аб арганізацыі спецыяльна яўрэйскіх саветаў з'яўлялася спробай прыстасаваць форму саветаў да буржуазнай па зместу праграмы сіяністаў, да стварэння саветаў без камуністаў.

Роля гэтых паалей-сіяністаў зусім ясна выявілася ў 1918 г. на з'ездзе яўрэйскіх абшчын, калі член калегіі яўрэйскага камісарыята

паалей-сіяніст Рабінювіч абвясціў на з'ездзе, што ён знаходзіцца ў цэнтральным яўрэйскім кам'сарыяце для абароны яўрэйскіх буржуазных клерыкальных абшчын. Такім чынам ён ясна паказаў свай твар агента яўрэйскай буржуазіі, які ўвайшоў у органы савецкай улады з мэтай захаваць контррэволюцыйныя яўрэйскія клерыкальныя абшчыны.

На Украіне паалей-сіяністы адыгрывалі тую самую контррэволюцыйную ролю, што і бундаўцы. Паалей-сіяністы прынялі ўдзел у міністэрстве Петлюры. Паалей-сіяніст Рэвіцкі стаў яўрэйскім міністрам урада Петлюры.

У пачатку 1919 г. на арэне паалей-сіянісцкага руху паказваецца так званы «екапізм». Утвараецца фракцыя паалей-сіяністаў — камуністаў, якія прыкрываючыся камунізмам, вядуць сваю нацыяналістычна-сіянісцкую палітыку. У 1919 г. у Гомелі ім была створана «яўрэйская» камуністычная партыя (паалей-сіяністаў).

Калі ў Менску пачала выходзіць камуністычная газета «Дэр Штэрн» («Звязда»), прадстаўнік «екапістаў» Фрыдланд заклікаў весці супроць яе рашучае змаганне.

І ў той-жа час гэтая-ж «екапісцкая» група пачала пісаць дакладныя запіскі ў розныя партыяныя і савецкія ўстановы, стараючыся паказаць сябе «абаронцамі савецкай улады і Кастрычніцкай рэвалюцыі».

У 1919 г. у партыйным і савецкім друку было змешчана тлумачэнне цэнтральнага бюро яўрэйскіх камуністычных секцый пры ЦК РКП(б), у якім давалася характарыстыка контррэволюцыйнай ролі «екапістаў». Не гледзячы на тое, што «екапісцкая» група нікога не прадстаўляла сабою, яна пры ўсякай магчымасці выступала з рознымі дэкларацыямі і нават дабралася да кангрэсаў Камуністычнага Інтэрнацыянала.

Аб антыкамуністычным, контррэволюцыйным характары гэтай «камуністычнай» партыі сведчаць з усё яснасцю рэзалюцыі ўстаноўчага з'езда гэтай партыі. За некаторымі зменамі ідэалогія паалей-сіянісцкіх «камуністаў» засталася той-жа самай, што і ў буржуазных сіяністаў — палітыка амаль поўнае адсутнасці таго, што пісалі зубатаўскія менскія «паалей-сіяністы» аб рэвалюцыі 1905 г.

У іх рэзалюцыі па палестынскаму пытанню мы чытаем:

«Пераход палітычнай улады ў рукі пролетарыята не змяняе радыкальна эканамічнага становішча яўрэйскага насельніцтва. Развіццё сацыялістычнай рэвалюцыі і працяжная грамадзянская вайна ўплываюць зруйнавальна на жыццё яўрэйскіх мас. Так усё прагрэсіўныя мерапрыемствы савецкай улады ў галіне эканамічнай палітыкі вядуць немінуча да выцяснення шырокіх слаёў яўрэйскіх мас з іх эканамічных пазіцый...»

«Яўрэйскія масы выціскаюцца на шлях эміграцыі... Неабходна канцэнтраваць яўрэйскія масы ў Палестыне».

Сэнс гэтай контррэвалюцыйнай агітацыі ў тым, што паалей-сіяністы стараюцца даказаць нібы, дзякуючы перамозе пролетарыята, яўрэі разараюцца і павінны ўцякаць з Расіі. Тут мы маем пачаткіства пам'яж паалей-сіяністамі, якія крычаць «пазад у Палестыну», і негрыцянскімі нацыяналістамі, аб якіх праграма Комінтэрна гаворыць наступнае:

«Гарвізм..., які выступаў раней за п'янае грамадскае роўнапраўе, ператварыўся ў своеасаблівых негрыцянскі «сіянізм», які

замест барацьбы супроць амерыканскага імперыялізма выставіў лозунг «назад у Афрыку».

Аб ролі паалей-сіяністаў, як агентуры англійскага імперыялізма сведчаць апошнія падзеі ў Палестыне. Калі пры непасрэднай дапамозе паалей-сіяністаў прыдушаецца нацыянальна-вызваленчы рух арабскіх працоўных мас і абвастраецца нацыянальны антаганізм паміж яўрэйскімі і арабскімі працоўнымі.

Каб зразумець, што прадстаўляла сабою гэта «еканісцкая» партыя, прывядзем некаторыя цытаты з кніжкі Цві Фрыдланда «Комуныстычны Інтэрнацыянал і комуністычны Паалей-Сіён». У гэтай кніжцы чытаем наступнае:

«Не гледзячы на тое, што ўжо была група паалей-сіяністаў большэвікоў, якая не змагла згадзіцца са здрадай Рэвіцкага немагчыма было настанавіць раскалоў партыі, а настанавіць гэта немагчыма было таму, што не было і ідэалогіі, для якой раскол адбыўся-б. У гэты час ідэя персанальнай аўтаноміі ў Палестыне яшчэ зусім захавалася ў свядомасці комуністаў паалей-сіяністаў».

«Хашын заявіў у Кіеве (у 1919 г.), што ён супроць рэвалюцыі, калі яна прыводзіць з сабою папромы. А Цві (Фрыдланд) таксама (у 1919 г.) заявіў у Менску, што без персанальнай аўтаноміі немагчыма ідэалогія яўрэйскага камунізма»...

Так гаварылі заснавальнікі «еканізма», і лёгка сабе ўявіць, чым з'яўляўся «камунізм» астагніх еканістаў. Але ўсё-ж гэтыя «комунысты» заснавалі «екале», якая (паводле слоў Цві) складалася з невялічкай групы людзей. Але гэтая «партыя» адразу пачынае весці «вялікую» палітыку: яны пачынаюць пасылаць дакладныя запіскі ў Комінтэрн, пачынаюць весці перагаворы з Бундам аб аб'яднанні. А аб'яднацца з Бундам паалей-сіяністы хацелі вольна чаму, як расказвае Цві:

«Мы настанавілі весці ўпартасе змаганне за ідэю аб'яднання яўрэйскага комуністычнага руху. Мы ўказвалі на тое, што бундызм і паалей-сіянізм, паколькі абодва сталі на платформу камунізма, зжылі многія разыходжанні, быўшыя паміж імі, і што далейшае асобнае існаванне прыносіць больш няшчасця для яўрэйскага рабочага руху».

Бунд пачынае весці перагаворы з Комінтэрнам аб уступленні ў РКП. І некаторыя паалей-сіяністы прабуюць далей весці перагаворы з Бундам аб аб'яднанні з мэтай утварэння моцнага кўлака супроць Комінтэрна, каб гэтым самым захаваць блок буржуазных нацыяналістычных арганізацый супроць кампартыі. Але і Бунд зацікаўлен быў у гэтым блоку ў мэтах спробы «націску» на Комінтэрн, каб захаваць бундаўскія оргпрынцыпы. Аднак гэтыя сілы аказаліся мізернымі паміма волі Бунда і паалей-сіяністаў.

«Таму, што для еканістаў,—гаворыць далей Цві Фрыдланд,— было ясна, што ўступленне Бунда ў РКП без астанніх яўрэйскіх комуністычных групак можа затрымаць працэс камунізацыі яўрэйскага рабочага руху. Паводле іх думкі, яўрэйскі комуныстычны рух павінен быў быць прадстаўлен пера і Комінтэрнам, як нешта цэлае».

На аснове перагавораў «еканістаў» з прадстаўнікмі Бунда аб аб'яднанні бундаўцы абвясцілі, што ў ЕКП адбываецца раскол. На

гэтую заяву прадстаўнікоў Бунда «екапісты» адказалі наступным афіцыйным тлумачэннем:

«У справаздачы ЦК Бунда, якая была надрукавана ў «Векер», ёсць заява т. Вайнштэйна аб разыходжаньнях у ЕКП, якія прывядуць да расколу. Гэтыя чуткі аб расколе ў ЕКП пашыраюцца з пэўнай мэтай унесці распад у нашы рады. Таму Бюро ЦК ЕКП лічыць неабходным адкінуць гэтыя паклёпы. Яўрэйская камуністычная партыя ніколі не была настолькі адзінай, як цяпер. Мы не думаем, як Бунд, абязброіць яўрэйскі пролетарыят і забраць у яго яго камуністычную партыю. Яўрэйская камуністычная партыя ў сучасны момант—адзіная арганізацыя яўрэйскага пролетарыята і нясе адказнасць за лёс яўрэйскай пролетарскай партыі.

Вось чаму ў радах ЕКП няма месца для фракцыйных разыходжаньняў. Ад партыі адыходзяць адзінікі, слабыя духам, але партыя застаецца на варце яўрэйскага пролетарыята».

Падпісалі Авербух, Цві, Пагарэльскі і Ліўшыц.

Гэты дакумент лепш за ўсё характарызуе контррэвалюцыйную ролю, якую адыгрывалі так званыя «екапісты», а таксама іх «комунізм».

У такім напрамку прадаўжалася работа екапістаў. Яны ўсімі сродкамі імкнуліся перанакідаць ліквідатыўны яўрэйскіх дробна-буржуазных партый і прадаўжалі барацьбу «за ідэю аб'яднання яўрэйскага камуністычнага руху».

Але дробна-буржуазныя яўрэйскія партыі хутка распаліся. І правадыры палей-сіяністаў, якія раней намагаліся ўтварыць адзіны фронт нацыяналістаў і апартуністаў супроць Комінтэрна, прымушаны былі канстатаваць, што яны страцілі глебу пад нагамі і пачалі «прызнаваць» камунізм.

Цві Фрыдлінд¹⁾ і яшчэ некаторыя з екапістаў, якія так урачыста абвешчвалі, што «палей-сіянісцкія «комуністы» не абязброяць яўрэйскі пролетарыят і не забяруць у яго камуністычную партыю», цяпер гэтыя «правадыры» ў адзін момант змянілі свае думкі і «абязброілі яўрэйск. пролетарыят», адышлі ад свайго палей-сіянісцкага партыі і «прызналі» праграму Комінтэрна і РКП(б)...

І сярод астатняй палей-сіянісцкай групы інтэлігентаў, якая засталася вернай сваім сіянісцкім прынцыпам, пачалася чвартая барацьба. Нарэшце, у 1922 г. апошняя рэшткі палей-сіянісцкай яўрэйскай камуністычнай партыі склікалі канфэрэнцыю, на якой большасць паставіла ўстаць у рады РКП(б). А тыя, хто не падпарадкаваўся пасягове гэтай канфэрэнцыі, былі выключаны з так званай яўрэйскай камуністычнай партыі.

Пасля гэтай канфэрэнцыі некаторыя з выключаных, на чале з Лейвай Розенгауз, Зямлэй Астроўскім, Пагарэльскім, Авербухам і іншымі, хацелі прадаўжаць дзейнасць палей-сіянісцкіх «екапістаў», але праз год гэтая апошняя групка была ліквідавана.

Праз некаторы час з'явілася новая контррэвалюцыйная групка сіяністаў, пад назван ЕКП, але яна хутка была ліквідавана. Аднак рэшткі недабрых сіяністаў у саюзе з беларускімі нацдэмамі, з вялікадзяржаўнікамі, разам з усімі контррэвалюцыянерамі і шкоднікамі

¹⁾ Гэта тая самы Фрыдлінд, які разам са Слуцкім склаў антыбольшавіцкую хрэстаматэю аб рэвалюцыйным руху ў Зах. Еўропе (С. А.).

стараюцца ўсімі спосабамі папсходзіць нам, сарваць соцыялістычнае будаўніцтва, рэстаўраваць капіталізм у нашай краіне. Аб гэтым сведчыць контррэвалюцыйная дзейнасць сцяніста рамзінаўца Каплана з Дзяржплана і т. п.

У Польшчы, Амерыцы і асабліва ў Палестыне паалей-сіянісцкія арганізацыі з'яўляюцца адным з перадавых атрадаў нацыяналі-фашызма, які вядзе жорсткую барацьбу супроць камунізма і проле-тарыята.

Не гледзячы на контррэвалюцыйную дзейнасць, якая праводзілася і праводзіцца паалей-сіяністамі пад рознымі павроўмі і маскамі, былыя паалей-сіяністы і «екапісты» (г. зн. былыя члены так званай «яўрэйскай камуністычнай партыі»), якія ў сучасны момант з'яў-ляюцца членамі компартыі, яшчэ і на сёння не паклапаціліся ўскрыць нацыянальна-буржуазны і контррэвалюцыйны твар паалей-сіянізма і «екапізма». Наадварот, паміж імі знаходзяцца такія, якія не саро-мяцца адкрыта заяўляць, што паалей-сіянісцкая «яўрэйская камуні-стычная партыя» была ў часы Кастрычніцкай рэвалюцыі «адзінай яўрэйскай большэвіцкай арганізацыяй пролетарыята, якая прывяла яўрэйскі пролетарыят у рады камуністычнай партыі»...

Вельмі характэрна, што т. Фрыдлэнд, які знашоў час напісаць тоўстыя антыбольшэвіцкія томы аб рэвалюцыйным руху ў Заходняй Еўропе, за увесь час прабывання ў радах камуністычнай партыі не надумаўся ўскрыць і дэмакаваць паалей-сіянісцкую «камуністычную» партыю, адным з заснавальнікаў і правадыроў якой ён сам быў. Затое гэты «большэвіцкі» гісторык дапамагаў ідэалізацыі яўрэйскіх дробна-буржуазных партый, выступіўшы ў 1930 г. у абарону бундаў-скіх фальсіфікатараў, калі яны крытыкаваліся, калі ім указвалася, што яны фальсіфкуюць гісторыю большэвізма сярод яўрэйскіх рабочых.

Характэрна, што фальсіфікатары гісторыі большэвізма высту-паюць адзіным фронтам. У Беларусі беларускія нацдэмакраты ідэалі-завалі Бунд, а бундаўскія гісторыкі падтрымлівалі беларускіх нацдэ-маў у фальсіфікацыі гісторыі большэвізма. У Маскве пад рэдакцыяй Літвакова, Гейдманна і Цы Фрыдлэнда вышаў «Навуковы штогод-нік», у якім з самага пачатку да канца праводзілася ідэалізацыя Бунда і гісторыі меншэвізма.

І нават пасля таго, як быў апублікован ліст тав. Сталіна ў рэдак-цыю часопіса «Пролетарская рэвалюцыя», калі «Правда» выкрыла шкодную сутнасць кніг Фрыдлэнда і Слуцкага па гісторыі рэвалю-цыйнага руху ў Заходняй Еўропе, у маскоўскай газеце «Эмес» ні слова не было надрукавана аб гэтых шкодных кнігах, не гледзячы на тое, што кнігі Слуцкага і Фрыдлэнда вышлі і на яўрэйскай мове і ім карысталіся, як падручнікамі ў яўрэйскіх навучальных установах Савецкага саюза.

Такім чынам, мы бачым, што рука руку мые: Фрыдлэнд выступіў у абарону Літвакова, калі асуджалі фальсіфікатарскую дзейнасць апошняга, а Літвакоў—у падзяку Фрыдлэнду ні словам не абмовіўся аб рэцэнзіях, змешчаных у «Правду» і ў іншых газетах і часопісах супроць шкодных кніг Фрыдлэнда і Слуцкага.

Супроць фальсіфікатараў гісторыі большэвізма і супроць гэтых спроб Фрыдлэнда і іншых падобных да яго, якія намагаюцца пака-

заць нацыянальна-буржуазную і контррэвалюцыйную паалей-сіянісцкую «скапісцкую» партыю, як большэвіцкую арганізацыю, павінна весціся бязлітасная барацьба.

Ва ўмовах Беларусі, дзе беларускі мясцовы нацыяналізм з'яўляецца на сучасным этапе галоўнай небяспекай, асабліва неабходна выкрыццё гэтых нацыяналістычных контррэвалюцыйных партый, якія знаходзяцца ў радах сусветнай контррэвалюцыі і ўсімі сродкамі вядуць барацьбу супроць савецкай краіны, якія стараюцца пры дапамозе інтэрвенцыі сарваць нашу пераможнае сацыялістычнае будаўніцтва.

Гістарычнымі фактамі мы павінны паказаць, што на ўсіх этапах гісторыі рэвалюцыйнага руху паалей-сіяністы выступалі супроць інтарэсаў пролетарыята і знаходзіліся на службе ў буржуазіі і царызма. Такія пазіцыі яны займалі і ў эпоху першай расійскай рэвалюцыі (1905-07 гг.) і ў эпоху Вялікай пролетарскай рэвалюцыі (у 1916 г.).

У сучасны перыяд нашага грандыёзнага сацыялістычнага будаўніцтва ў эпоху, калі наша партыя і дзяржава паставілі перад сабой вялікую гістарычную задачу: «Канчатковую ліквідацыю капіталістычных элементаў і класаў наогул, поўнае знішчэнне прычын, параджаючых класавую рознь і эксплуатацыю і перамаганне перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей, ператварэнне ўсяго працоўнага насельніцтва краіны ў свядомых актыўных будаўнікоў бяскласавага сацыялістычнага грамадства» — нават сляпы можа бачыць, што тое, што большэвікі гаварылі яўрэйскім рабочым больш як 30 год таму назад — поўнасцю пацвердзілася. Разам са знішчэннем царызма і расійскага капіталізма былі вызвалены прыгнечаныя масы ўсіх народаў былой царскай Расіі і яўрэйскія рабочыя, якія цярпелі «не толькі ад агульна-эканамічнага і палітычнага прыгнечання, якое душыць іх як бяспраўную нацыянальнасць, але яшчэ ад прыгнечання, якое пазбаўляе іх элементарна-грамадзянскіх праў» (Ленін).

Цяпер яны разам з рабочымі ўсіх нацыянальнасцей нашага вялікага Савецкага саюза будуюць новае жыццё, новую культуру — нацыянальную па форме, сацыялістычную па зместу, бо толькі «перыяд пролетарскай дыктатуры, сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР ёсць перыяд росквіту нацыянальных культур сацыялістычных па іх зместу і нацыянальных па форме» (Сталін).

Нашы ворагі з розных лагераў, а сярод іх таксама і паалей-сіяністы стараюцца ўсякімі сродкамі павыкодзіць нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву. І наша задача — выкрываць і даваць большэвіцкі адпор усім тым, хто хоча спыніць наш пераможны марш к сацыялізму.

РАШЭННІ XVII ПАРТЗ'ЕЗДА—У МАСЫ

КУТОК ПРАПАГАНДЫСТА

Другая пяцігодка і пабудова бяскласавага соцыялістычнага грамадства¹⁾

У сваягэ задач, якія мы павінны вырашыць у другім пяцігадовым плане, асобнае значэнне набылае пытанне аб тым, якую ролю ў выкананні першай пяцігодкі і ва ўсім ходзе развіцця нашай рэвалюцыі ў нашай барацьбе за другую пяцігодку адыгрывае ленинскае вучэнне аб соцыялізме.

Ужо дзесяць год, як мы жывем без Леніна, але наша сіла, сіла нашай партыі, і нашай рэвалюцыі заключаецца ў тым, што наша партыя, кіруемая пасля смерці Леніна тав. Сталіным, няухільна ажыццяўляла і праводзіла ленинскае вучэнне. І таё акажыцца, што мы здолелі зараз паставіць перад сабой практычныя задачы, сфармуляваныя ў другім пяцігадовым плане, гаворыць аб грамадзян перамозе, аб трыумфе марксізма-ленинізма.

І сапраўды, возьмем асноўныя пытанні другога пяцігадовага плана. У якасці практычных задач у другім пяцігадовым плане сфармуляваны асноўныя задачы, якія мы ставім перад сабой у пролетарскай рэвалюцыі і ў пераходным ад капіталізма да соцыялізму перыядзе.

У гэтым сэнсе, гандыснась і выключнае сусветна-гістарычнае значэнне другога пяцігадовага плана.

Мы у другой пяцігодцы павінны поўнасьцю ліквідаваць капіталістычныя элементы і класы наогул. Гэта галоўная палітычная задача другой пяцігодкі. Так м чынам нам прадстаць рэалізаваць тую мэту, за-за якой змагаўся на працягу многіх і многіх год пролетарыі ўсяго свету і іх лепшыя прадстаўнікі.

Асноўная мэта, якую ставіў і ставіць перад сабою рабочы камуністычны рух ва ўсім свеце,—поўная ліквідацыя класаў і пабудова бяскласавага камуністычнага грамадства. Мы ўжо маем магчымасць у другой пяцігодцы ажыццявіць задачу ліквідацыі класаў і пачаць пабудову першай фазы гэтага камуністычнага грамадства соцыялізма.

Ленін не раз гаварыў аб тым, што марксістам з'яўляецца не проста той, хто прызнае наяўнасць класавай барацьбы, бо класавую барацьбу прызнаваў рад буржуазных гісторыкаў і да Маркса. Не, марксістам з'яўляецца той, хто не толькі прызнае класавую барацьбу, але

¹⁾ Перапрацаваная радыёлекцыя.

хго даводзіць гэта прызнанне класавай барацьбы да прызнання неабходнасці дыктатуры пролетарыята, як пераходнага ад капіталізма к камунізму перыяда, запавянага жорсткай класавай барацьбой паміж нарадзанымся камунізмам і памраючым капіталізмам, і да неабходнасці поўнай ліквідацыі ўсіх і ўсякіх класаў.

Ленін у сваёй класічнай рабоце «Дзяржава і рэволюцыя» прыводзіць гэтае важнейшае палажэнне Маркса, сфармуляванае ў яго лісце к Вейдэмейеру ў 1852 г.

Ленін піша:

«У гэтым лісце ёсць, між іншым, наступнае выдатнае разважанне:

«Што датычыць мяне, то мне не належыць ні тая заслуга, што я адкрыў існаванне класаў у сучасным грамадстве, ні тая, што я адкрыў іх барацьбу паміж сабой. Буржуазныя гісторыкі задоўга да мяне ўзлажылі гістарычнае развіццё гэтай барацьбы класаў, а буржуазныя эканамісты—эканамічную анатомію класаў. Тое, што я ўрабіў новага, заключалася ў довадзе наступнага: 1) што існаванне класаў звязана толькі з пэўнымі гістарычнымі бойкамі, уласцівымі развіццю вытворчасці; 2) што класавая барацьба неабходна вядзе да дыктатуры пролетарыята. 3) што гэта дыктатура сама складае толькі пераход к знішчэнню ўсіх класаў і к грамадству без класаў... «У гэтых словах,—прадаўжае Ленін,—Марксу ўдалося выразіць са здзіўляючай рэльефнасцю, па-першае, талоўнае і карэннае адрозненне яго вучэння ад вучэння перадавых і найбольш глыбокіх мысліцеляў буржуазіі, а, па-другое, сутнасць яго вучэння аб дзяржаве». «Хто прызнае толькі барацьбу класаў, той яшчэ не марксіст той можа аказацца яшчэ не выходзячым з рамак буржуазнага мышлення і буржуазнай палітыкі». «Марксіст толькі той, хто пашырае прызнанне барацьбы класаў да прызнання дыктатуры пролетарыята». «У гэтым самае глыбокае адрозненне марксіста ад дэюжынага дробнага (ды і буйнага) буржуа». «Апартунізм не даводзіць прызнання класавай барацьбы, якраз да самаго талоўнага, да перыяда пераходу ад капіталізма к камунізму, да перыяда звяржэння буржуазіі і поўнага знішчэння яе»¹⁾.

Гіганцкай перамогай усяго сусветнага пролетарыята з'яўляецца тое, што наша партыя, пад кіраўніцтвам вялікага Леніна, а пасля яго смерці—лепшага левіцэнта тав. Сталіна, не толькі захавала ў найвялікшай чысцяце гэтае вучэнне марксізма-ленінізма, але і развіла гэтае вучэнне, рэалізавала яго ў жыццё, ператварыла яго ў багацнейшую гераічную рэволюцыйную работу мільянаў і дзесяткаў мільянаў пролетарыятаў, пад кіраўніцтвам партыі ажыццяўляючых і ажыццяўляемых дыктатуру рабочага класа і даводзячых пераможнае яе развіццё ў рэзультате другой п'яцігодкі да знішчэння ўсіх класаў, да грамадства без класаў, да поўнага знішчэння капіталістычных элементаў.

Само сабою зразумела, што паставіць гэтую задачу ў якасці практычнай задачы другой п'яцігодкі партыя магла толькі таму, што яна да гэтага часу іраводзіла істотную і няўхільную левіцкую лінію, лінію на жорсткую класавую барацьбу з капіталізмам і капіталістычнымі элементамі, з ўсякімі апартуністычнымі элементамі ўнутры партыі, і дабілася грамадзяных поспехаў у сацыялістычным буд-

1) Ленін, т. XXI, выд. 2-е, стр. 391—392

дауніцтве. Такім чынам, настанова задачы поўнай ліквідацыі капіталістычных элементаў і класаў ёсць разам з тым гістарычнае падтверджанне абсалютнай праваты ліній партыі на ўсіх этапах соцыялістычнага будаўніцтва.

Выключная заслуга тут належыць т. Сталіну. Перад тварам грандыёзных перамож, атриманых над класавымі ворагам у краіне (разгром кулацтва гэтага найбольш шматлікага капіталістычнага класа), класавыя значэнне набывае барацьба, праведзеная тав. Сталіным супроць тэорыі кангрэсаванасці і градызма і супроць вучэння прэзана апартунізма. Асобую гістарычную сілу набываюць словы т. Сталіна аб законамернасцях развіцця класавай барацьбы ў эпоху дыктатуры пролетарыята.

Як можна дабіцца ажыццяўлення канцовай мэты—ліквідацыі класаў і пабудовы соцыялістычнага грамадства? На гэта тав. Сталін, развіваючы вучэнне Леніна, адказваў у барацьбе супроць тэорыі правага апартунізма:

«Ці можна правесці ў жыццё выцясненне капіталістаў і знішчэнне карэнняў капіталізма без жорсткай класавай барацьбы? Не, нельга. Ці можна знішчыць класы пры тэорыі і практыцы ўрастання капіталістаў у соцыялізм? Не, нельга...

Класы могуць быць знішчаны толькі шляхам упорнай класавай барацьбы, якая становіцца ва ўмовах дыктатуры пролетарыята яшчэ больш жорсткай, чым да дыктатуры пролетарыята». «Знішчэнне класаў шляхам жорсткай класавай барацьбы пролетарыята,—такава формула Леніна»¹⁾.

Гэтае вучэнне Леніна і Сталіна загартавала партыю і рабочы клас нашай краіны, ператварыла іх у самую магутную сілу свету, забяспечыла пераможнае прасоўванне на шляху к бяскласаваму соцыялістычнаму грамадству.

У справядным дакладзе XVII з'езду т. Сталін, гаворачы аб ліквідацыі ў нашай краіне шматукладнасці, падкрэсліваў, што з 5 ўкладаў, якімі характарызаваўся эканомка нашай краіны, пры ўзідзенні нэпа, першы (г. зн. патрыярхальны), трэці (прыватна-капіталістычны) і чацверты (дзяржкапіталістычны) грамадска-эканамічны ўклады ўжо не існуюць. Другі грамадска-эканамічны ўклад (дробнатаварны) адцеснен на другарадныя пазіцыі, а пяты грамадска-эканамічны ўклад—соцыялістычны ўклад—з'яўляецца непадзельна пануючай і адзіна-камандуючай сілай ва ўсёй народнай гаспадарцы.

Другі пяцігадовы план ставіць задачай ператварыць соцыялістычны спосаб вытворчасці ў адзіны спосаб вытворчасці ў краіне. Гэта значыць, што калі зараз соцыялістычны спосаб вытворчасці ўжо з'яўляецца непадзельна пануючым, то ўсё-ж у нашай краіне застаецца яшчэ дробна-таварны сектар гаспадаркі, які адыгрывае другарадную ролю. Задача другой пяцігодкі заключаецца ў тым, каб і гэтую застаўшуюся частку неабагуленай сялянскай гаспадаркі перавесці на шлях соцыялізма, зрабіць соцыялістычны ўклад не толькі пануючым, але і адзіным спосабам вытворчасці. К канцу другой пяцігодкі мы павінны ўжо поўнасю ліквідаваць прыватную ўласнасць на сродкі вытворчасці.

Марксісцка-ленінская тэорыя перамагла па ўсяму фронту. Апракі-

¹⁾ Сталін, «Пытанні левінізма», выд. 9.

нуты і разбіты усякія буржуазныя ўяўленні аб тым, што сацыялістычная форма гаспадаркі быццам не можа канкураваць, спаборнічаць з прыватна-ўласніцкай і капіталістычнай формамі вытворчасці. Яны разбіты, бо жыццё на кожным кроку з найвялікшай пераканальнасцю паказвае адваротнае.

Спаборніцтва паміж сацыялістычнай і капіталістычнай сістэмамі ў міжнародным маштабе, барацьба паміж сацыялістычнай і несоцыялістычнай формамі гаспадаркі ўнутры нашай краіны бліскуча паказалі перавагі, якімі ўладае сацыялістычны спосаб вытворчасці. Ясна, што поўная і ўсебаковая перамога сацыялістычнага ўкладу ёсць таксама довад найвялікшай сілы марксіска-ленінскага вучэння як з пункту погляду мэты, якую марксізм-ленінізм ставіць перад рабочым класам, так і з пункту погляду метадаў вырашэння гэтай задачы, якія прымяняла на працягу ўсёй рэвалюцыі большавіцкая ленінская партыя.

Толькі таму, што наша партыя махнула эжыцыўлямі барацьбу не на жыццё, а на смерць паміж сацыялістычным укладам і капіталістычным, няўхільную сацыялістычную рэвалюцыйную перапрацоўку дробна-буржуазнага ўкладу, вяла непрымірумую барацьбу з контррэвалюцыйным трацізмам і прывым апартызмам, краіна здолела завяршыць пабудову фундамента сацыялістычнай эканомікі і паставіць у якасці канкрэтнай задачы другой пяцігодкі ператварэнне сацыялістычнага спосабу вытворчасці ў адзін спосаб вытворчасці. І тут патрэбна было вялікае ленінскае майстэрства кіраўніцтва барацьбой за трыумф сацыялістычнага ўкладу на розных этапах нашай рэвалюцыі для таго, каб можна было паставіць у другой пяцігодцы гэтую задачу.

У рэзультатэ другой пяцігодкі мы павінны пабудаваць першую фазу камуністычнага грамадства—соцыялізм. Мы павінны поўнасцю і да канца ліквідаваць класы ў краіне. Тым самым пераходны перыяд у нашай краіне ад капіталізма да сацыялізму, як першая фаза камуністычнага грамадства, будзе завершан к канцу другой пяцігодкі.

Канцавай задачай, якую ставіць перад сабой марксізм-ленінізм, з'яўляецца дасягненне поўнага камунізма гэтай вышэйшай фазы камуністычнага грамадства. Мы перасталі-б быць камуністамі, калі-б забыліся аб гэтым.

Недарма Кауцкі і ўсе сацыял-фашысты заўсёды грэбліва адносіліся да самай пастаноўкі пытання аб пабудове камунізма, указваючы на тое, што вышэйшая фаза камунізма, гэта нешта нахштат тысячалетняга царства божага, а ці будзе яно пабудавана на зямлі ці не для рабочага класа не мае практычнага значэння. Такава пазіцыя Каўцкага і іншых ворагаў рабочага класа.

Само сабою зразумела, што мы змагаемся за поўны трыумф камунізма, яго вышэйшай фазы.

Ленін гаварыў:

«Пачынаючы сацыялістычныя пераўтварэнні, мы павінны ясна паставіць перад сабою мэту, да якой гэтыя пераўтварэнні ў канцы канцоў накіраваны, іменна: мэта стварэння камуністычнага грамадства, якое не абмяжоўваецца толькі экспрапрыяцыяй фабрык, заводаў, зямлі і сродкаў вытворчасці, не абмяжоўваецца толькі строгім улікам і кантролем за вытворчасцю і размеркаваннем прадуктаў, але ідзе далей—к ажыццяўленню прынцыпа: ад кожнага па здольнасцях, кожнаму па патрэбнасцях. Вось

чому наві комуністична партія з'являється адзін раз навікова правильнай»¹⁾.

Комуністичная партія ставіць сваёй задачай дабіцца пабудовы новага комунізма, поўнасьцю і да канца перарабіць старое грамадства, пакончышы з усімі рэшткамі і сьлядамі гэтага старога грамадства. А першая фаза комунізма яшчэ мае рад «радзімак», што застаюцца ў спадчыну ад старога грамадства. Захоўваецца яшчэ пэўнае сяродства, якая заклячаецца ў тым, што кожны яшчэ атрымлівае па колькасці і якасці працы, якую ён трымае, а не па патрэбнасцях, падзел паміж фізічнаю і разумовай працаю, застаюцца яшчэ і пэўныя сьляды раней існаваліх класавых адрозненняў, а таксама рэшткі падзелу між горадамі і вёскамі. Гэтыя «радзімакі» могуць быць ліквідаваны поўнасьцю і да канца толькі па меры развіцця гэтага комуністичнага грамадства, яго прадукцыйных сіл, класаванай комуністичнай перапрацоўкі самота чалавека.

Маркс у «Крытыцы готскай праграмы» пісаў:

«На вышэйшай фазе комуністичнага грамадства, пасля таго як знікне знявольваючае чалавека падпарадкаванне яго падзелу працы, калі знікне разам з гэтым процілегласць разумовай і фізічнай працы, калі праца перастане быць толькі сродкам для жыцця, а стане самай першай патрэбнасцю жыцця, калі разам з усебаковым развіццём індывідуума вырастуць і прадукцыйныя сілы і усе крыніцы грамадскага багацця пачынаюць пачынаць пачынаць, — толькі тады можна будзе зусім перамагчы вузкі тары-энт буржуазнага права і грамадства зможа напісаць на сваім сцягу: «Кожны па здольнасцях, кожнаму па патрэбнасцях».

Гэта не можа быць дасягнута адразу, а толькі ў працэсе развіцця і пераходу з адной ступені гэтага грамадства на больш высокую. Таму задачы пролетарскай дыктатуры і сама пролетарская дыктатура не могуць знікнуць «на другі дзень» пасля пабудовы сацыялістычнага грамадства.

Асоба належыць пры гэтым улічваць, што, па-першае, сацыялістычнае грамадства ў нашай краіне не можа не мець цэлага рад асаблівасцей і слядоў мінулага з прычыны вялікай адстапкі нашай краіны ў малым, па-другое, што мы завяршаем у нашай краіне пабудову сацыялістычнага бяскласавнага грамадства на умовах капіталістычнага абкружэння, якое яшчэ застаецца. Апошняе будзе паграбаванне яшчэ доўгі час аграмадных намаганняў у адносінах захавання і ўзмацнення нашай арміі — аднаго з магутнейшых сродкаў пролетарскай дзяржавы, асобна пачынаюць і арганізаваць, а таксама ўзмацняць і ўзмацнення магутнай і трывалай дзяржаўнай арганізацыі.

Толькі ў комуністичным бяскласавым грамадстве, згодна вучэнню Маркса і Леніна, пачынаецца адміранне дзяржавы, па меры таго як чалавечства, набліжаючыся да вышэйшай фазы комунізма, не будзе больш адчуваць патрэбы ў гвалце над людзьмі наогул, у падпарадкаванні адной часткі насельніцтва другой, і людзі будуць прывыкаць да захавання без дзяржаўнага прымусу элементарных умоў грамадскасці. Калі ў вышэйшай фазе комуністичнага грамадства будуць створаны гэтыя ўмовы, калі адпадзе патрэба ў прымусе да працы, спецыяльных судовых органаў і іншых атрыбутах дзяржаўнай улады.

¹ Ленін, т. XV, стар. 148.

калі камунізм пераможа і ў нашых краінах свету і знікне патрэба ва ўтрыманні арміі, пышным цветом расквітнуць прадукцыйныя сілы, толькі тады дзяржава адамрэ. Ленін гаварыў:

«Дэмакратыя сапраўды поўная, уваходзячая ў прывычку і таму адміраючая... Поўная дэмакратыя раўняецца нізкай дэмакратыі. Гэта не парадокс, а ісціна!»¹⁾.

Шлях да гэтага дзе праз усямернае ўзмацненне пролетарскай дыктатуры, праз прымяненне яе дыктатарскай магутнасці супроць рэштак эксплуатацыйных класаў, якія шалена змагаюцца супроць будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне, праз усе большае ўдзяленне мільянаў і дзесяткаў мільянаў працоўных, якія навукаюцца майстэрства дзяржаўнага кіраўніцтва, па прыгожваюць устанавленне поўнай дэмакратыі якое будзе роўнасна з іскончонай дэмакратыі і дзяржавы. Умацаванне пролетарскай дыктатуры ў другой пяцігодцы з'яўляецца задачай выключнага і першаступеннага значэння, бо

«бяскласовае сацыялістычнае грамадства не можа прыйсці ў парадку, так сказаць, самацёку. Яго трэба заважваць і лабудавать намаганнямі ўсіх працоўных—шляхам узмацнення органаў дыктатуры пролетарыята, шляхам разгортвання класовай барацьбы, шляхам знішчэння класаў, шляхам ліквідацыі рэштак капіталістычных класаў, у баях з ворагамі як унутранымі, так і знешнімі» (Сталін, справаздачны даклад XVII з'езду партыі).

На даным этапе сацыялістычнага будаўніцтва набывае выключна агромнае значэнне арганізацыйнае пытанне, пытанне новых форм і метадаў кіраўніцтва будаўніцтвам сацыялізма на ўсіх яго участках.

У вырашэнні арганізацыйных задач дыктатуры пролетарыята заключаецца ключ к вырашэнню ўсіх задач, паставленых у другім пяцігадовым плане.

Самая настанова ў нас арганізацыйнага пытання з асобай вострасцю выцякае са зместу дыктатуры пролетарыята, са зместу задач будаўніцтва сацыялізма. Ленін і Сталін не раз падкрэслівалі, што пасля перамоты над буржуазіяй, пасля завабвы ўлады галоўная і самая цяжкая задача гэта задача арганізацыі новых грамадскіх адносін, задача арганізацыі планамернай вытворчасці і размеркавання прадуктаў, неабходных для існавання дзесяткаў мільянаў людзей.

А ў святле задач другой пяцігодкі

«... ва ўвесь рост паўстае задача падняцця арганізацыйнай работы да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва».

«Падцягнуць арганізацыйную работу партыі да ўзроўню яе палітычнага кіраўніцтва—гэта значыць, забяспечыць неабходны тэмп ператварэння генеральнай лані ў жыццё, неабходны тэмпы пабудовы сацыялістычнага грамадства. Іменна ад ліквідацыі арганізацыйнага адставання будзе залежаць і хутчэйшае асваенне новай тэхнікі, новых прадпрыемстваў, іменна ад гэтага будзе залежаць арганізацыйнае ўмацаванне калгасаў і ператварэнне іх у ачагі культурнага і заможнага сацыялістычнага жыцця» (Кагановіч).

Другі пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі зацверджан з'ездам партыі. Грандыёзная баявая праграма большэвіцкіх дзеянняў, другі план вялікіх работ, сістэма канкрэтных заданняў зацверджаны і прыняты партыяй.

¹⁾ Ленінскі зборнік, XIV, стар. 26

Палагуліушы беспрыкладны ў гісторыі вопыт соцыялістычнага будаўніцтва у першую пяцігодку, XVII з'езд партыі, з'езд пераможцаў, прыняў другі пяцігадовы план народнай гаспадаркі, як план далейшага соцыялістычнага наступлення па ўсяму фронту, як дырэктыву для нашага пабудаванага гаспадарчага развіцця нашай працы, нашай барацьбы.

Другі пяцігадовы план, які ставіць перад краінай грамадзкую задачу канчатковай ліквідацыі капіталістычных элементаў і класаў наогул і пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства, з'яўляецца адначасова праграмай велізарнай тэхнічнай рэканструкцыі краіны, грамадзянскага гаспадарчага будаўніцтва, аграмнага ўздыму усіх галін народнай гаспадаркі, ліквідацыі навіх у народнай гаспадарцы вузкіх месц, ігнанкага павелічэння матэрыяльнага і культурнага дабрабыту працоўных мас, стварэння ў другой пяцігодцы ўмоў для ліквідацыі процілегласцей паміж горадам і вёскай. Гэта сукупнасць задач, сфармуляваных у другім пяцігадовым плане, усяляе казасальную упэўненасць і бадзёрнасць у сэрцы працоўных нашай краіны і ўсяго свету, з'яўляючыся дэманстрацыяй несакрышальнай магутнасці соцыялістычнай дзяржавы, асабліва ярка і выпукла паказваючай спад перавагі на фоне навіхастэйшага крызіса ўсяго капіталістычнага свету.

Грандыёзнасць гаспадарчых задач другой пяцігодкі ярка вызначаецца кароткай, але выразнай формулай завяршэння тэхнічнай рэканструкцыі ўсіх галін народнай гаспадаркі. Апіраючыся на новую тэхнічную базу, створаную краінай у першую пяцігодку, на соцыялістычны фундамент, пабудаваны ў першую пяцігодку, які перадавую прамісловасць, адноўленую і рэканструюваную ў гады першай пяцігодкі, мы павінны завяршыць справу тэхнічнай рэканструкцыі ў усіх без выключэння галінах народнай гаспадаркі.

Важнейшай асаблівасцю другога пяцігадовага плана з'яўляецца больш хуткае развіццё вытворчых прадметаў спажывання (група Б), чым вытворчасці сродкаў вытворчасці (група А).

Гэта магчымасць новых суадносін паміж вытворчасцю сродкаў вытворчасці і вытворчасцю сродкаў спажывання, якая характарызуе другую пяцігодку, з'яўляючыся новым бліскучым довадам невычарпальных магчымасцей і пераваг соцыялістычнай сістэмы гаспадаркі.

Не менш характэрнаю рысай другога пяцігадовага плана з'яўляюцца таксама суадносіны ў тэмпах развіцця прадукцыі прамысловасці, з аднаго боку і сельскай гаспадаркі—з другога. У той час, як першая пяцігодка была «для сельскай гаспадаркі не столькі перыядам хуткага уздыму і магутнага разбегу, колькі перыядам стварэння прадпасылак для такога уздыму, для такога разбегу ў бліжэйшым будучым» (Сталін), другая пяцігодка з'яўляецца пяцігодкай рэалізацыі прадпасылак для развіцця сельскай гаспадаркі, створаных за першую пяцігодку, і аграмнага росту сельскагаспадарчай прадукцыі, па ўздыму дабрабыту рабочага класа і калгаснікаў. У два-тры разы павялічыўся свайму даганяючага развіццё прадукцыі прамысловасці.

Другі пяцігадовы план разгортвае праграму далейшага небывалага ўзросту павялічэння ўзроўня спажывання працоўных у другой пяцігодцы. Калі ў першую пяцігодку пачыналі ліквідаваць беспрацоўе і гатэч у нашай краіне, а даходы працоўнага насельніцтва рэзка ўзрастаюць, то другая пяцігодка з яшчэ большай рэльефнасцю

павінна показати, які рост задаваления усіх пагрэбнасцей працоўных нясе з сабою **соцыялістычная сістэма**.

У рэзультате другой пяцігодкі будуць створаны ўсе ўмовы, неабходныя для поўнай ліквідацыі процілегласці паміж горадам і вёскай. Грандыёзная задача развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі, ператварэнне сельскай гаспадаркі на сваёй грамадскай форме ў адна-тыпную з прамысловай, ператварэнне сельскагаспадарчай працы ў рознавіднасць працы індустрыяльнай, выключная па размаху праграма і вялікі план соцыялістычнага размяшчэння прадукцыйных сіл, жыванне гаспадарчай і культурнай адсталасці нацыянальных рэспублік, праграма завяршэння эканамічнага раснавання ў другой пяцігодцы, ліквідацыя рэштак капіталістычных элементаў,—забяспечаць стварэнне ўсіх неабходных прадпасылак для знішчэння процілегласцей паміж горадам і вёскай. Другі пяцігадовы план канкрэтна паказвае шляхі і каналы, па якіх будзе адбывацца ліквідацыя процілегласцей паміж горадам і вёскай.

З пункту погляду спаборніцтва паміж капіталістычнай і соцыялістычнай сістэмамі гаспадаркі другі пяцігадовы план забяспечыць вырашэнне праблемы дагнаць і перагнаць у тэхніка-эканамічных адносінах усе перадавыя еўрапейскія капіталістычныя краіны. Наша краіна к канцу другой пяцігодкі ператворыцца ў самую перадавую краіну ў Еўропе ў тэхнічна-эканамічных адносінах. Тым самым будзе створана несакрыўдлівая аснова для развіцця камуністычнага грамадства ў нашай краіне, а таксама для вяснянай абароны яе ад нападу капіталістычных дзяржаў. Ясна само сабою, якое значэнне гэта будзе мець з пункту погляду перспектывы развіцця сусветнай соцыялістычнай рэвалюцыі. Ва ўмовах загіваання і крызіса ўсёй капіталістычнай сістэмы магутны ўздым прадукцыйных сіл нашай краіны і пабудова бяскласавага соцыялістычнага грамадства будуць азначаць новую рашучую змену суадносін сіл паміж соцыялізмам і капіталізмам у сусветным маштабе на карысць соцыялізма. Адсюль—выключнае міжнароднае значэнне другога пяцігадовага плана, план пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Літаратура:

1. **Сталін**—Справаздачны даклад XVII з'езду аб рабоце ЦК ВКП(б). раз. II.
2. **Молатаў**—Задачы 2-ой пяцігодкі, даклад на XVII з'ездзе і XVII парт канферэнцыі.
3. **Пастанова** XVII з'езда па дакладах тт. Молатава і Куйбышава.
4. **Ленін**—«Дзяржава і рэвалюцыя», тл. 5

Патрэбен пастаянны догляд за трактарам

Кожны трактарыст, брыгадэр заправшчык і наогул работнік МТС, соўгаса і іх палітаддзелаў павінен аўладаць тэхнікай трактара. А аўладаць тэхнікай трактара гэта значыць не толькі вывучыць яго пабудову і умець працаваць на ім, гэта значыць навучыцца беражліва адносіцца да яго і умець манірэджаваць яго магчымыя няспраўнасці і аварыі. Гэта апошняе дасягаецца умелым, добра арганізаваным і поўным правядзеннем тэхнічна правільна пабудаванага штодзённага (штодзённага) догляду за ім.

«Захоўванне трактароў і машын нездавальняючае. Ремонт так сама нездавальняючы, бо да гэтага часу яшчэ не могуць зразумець, што аснову ремонту складае бягучы і сярэдні ремонт, а не капітальны» — таворыць тав. Сталін на XVII партз'ездзе.

Каб палепшыць захаванне трактароў і знішчыць тую сістэму скарыстання іх, пры якой мы фактычна дабіралі іх «да ручкі» ў надзеі на капітальны ремонт, мы павінны праводзіць тэхнічна правільны пабудаваны, планава-папераджальны догляд і ремонт.

Тэмай гэтага артыкула і з'яўлення адзін з галоўнейшых момантаў такога догляду і ремонту, а іменна штодзённы, штодзённы догляд за трактарам.

Паданыя ніжэй правілы, парадак выканання і размержавання абавязкаў, якія неабходна захоўваць пры выкананні гэтага віду догляду, распрацаваны на падставе дырэктыў урадавых органаў (СПА-паста нова ад 21. IX -23 г., Наркамзем Саюза СССР часовыя тэхнічныя правілы па догляду за трактарам, выданыя ўлетку 1933 г.), даных навуковых устаноў (ВІМ і УНДІМ) і, нарэшце, шмігадовай практыкі самота аўтара гэтага артыкула.

Арганізацыя работы трактарыста

Каб лепш скарыстаць трактар і быстрой (што вельмі важна) выканаць сезонныя сельскагаспадарчыя работы, звычайна арганізуюць двухзменную работу трактарыстаў на адным і тым-жа трактары. Для гэтага да кожнага трактара прымацоўваюць двух трактарыстаў, якія і працуюць на ім кожны дзень па дзесяць гадзін у дзве змены. Першая ранішняя лачынаецца, скажам, з 3-й гадзіны ночы і канчаецца а 1 гадзіне дня і другая, вечэрняя, з 1 гадзіны дня да 11 гадзіны вечара.

У мэтах ліквідацыі абязлічкі і наогул, каб унікнуць усякіх магчымых непаразумеў у асабліва напружаныя перыяды гаспадарчых работ (сяўба, ўборка і інш.), трактарыстам лепш працаваць і ў свае выходныя дні з тым, што гэтыя дні адпачынку ім будуць звернуты пры першай магчымасці ў менш напружаны перыяд.

Прымацаваныя да аднаго трактара трактарысты па сваіму жаданню, але пасля ўзгаднення з адміністрацыяй, могуць (калі захо-

чуць) чаргаваць сваю працу на першай ранішняй ці другой вячэрняй зменах на пяцідзёнках, тыднях, дэкадах, ці іншакш. Кожны раз змяняючыся (сходзячы са змены, або ўступаючы ў яе), трактарыст павінен правесці здачу і прыёмку трактара.

Прыёмка змены і трактара

Трактарыст, які прымае змену (прыступае да працы на трактары) павінен:

- 1) праслухаць інфармацыю (паведамленне) аб рабоце трактара за папярэдняю змену і сучасным стане яго;
- 2) правесці сапраўдную наяўнасць усяго інструмента, які лічыцца на трактары;
- 3) правесці наяўнасць і выявіць астачу гаручага (бензін і газы) у баках трактара;
- 4) правесці мацаванне знадворных дэталей (частак) трактара;
- 5) удзельнічаць у праверцы стану і мацавання дэталей шатунна-поршневай групы: стан супарных балтоў поршневага пальца, шпінтоўкі балтоў шатуннага падшыпніка і наяўнасці падоўжнага і папярочнага люфта гэтых падшыпнікаў. (У праверцы трактарыст толькі удзельнічае і дапамагае, самую-ж праверку праводзіць брыгадэр).

Інфармуе трактарыста, які прымае ранішняю змену, брыгадэр або яго памочнік (хто-небудзь з іх у сваю чаргу абавязан праслухаць інфармацыю напярэдадні ад трактарыста, працаваўшага на вячэрняй змене). Трактарыста-ж, які прымае вячэрнюю змену, а разам з ім і брыгадэра (які абавязан прысутнічаць пры кожнай прыёмцы трактара зменшчыкам) інфармуе трактарыст, які адпрацаваў ранішняю змену.

Пэўная колькасць інструмента павінна быць прымацавана да кожнага трактара (згодна інструкцыі Наркамзема, ці спецыяльна выпрацаванага ў данай гаспадарцы і МТС спіса). Кожны трактарыст павінен быць забяспечан копіяй гэтага спіса. На гэтым спісу і правярэнца наяўнасць інструмента, які павінен быць пры трактары. У выпадку, калі будзе выяўлен недахоп, то яго трэба зараз-жа ліквідаваць з запасаў гаража ці склада. Аб недахопе паведамляецца адміністрацыі складаннем акта, ці яким іншым чынам, устаноўленым у данай гаспадарцы ці МТС.

Колькасць рэштак гаручага вымяраецца мернай лінейкай. Пры вымярэнні рэштак трактар павінен стаяць правільна па ўраўню (гарызонтальна). Выяўленая колькасць рэштак гаручага заносіцца ва ўстаноўленую для гэтага ведамасць за подпісамі як здыючага так і прымаючага трактар.

Праверка мацавання знешніх дэталей (частак) трактара праводзіцца трактарыстам, які прымае змену. Для гэтага трактарыст з трапчай і гаечнымі ключамі ў руках абыходзіць вакол трактара (злева направа), прабуючы надзейнасць і шчыльнасць мацавання частак, а дзе трэба, спраўляючы іх. Парадак і мінімум праверкі мацавання знадворных частак трактара наступны:

Левы бок—бакі гаручага і вадзі, паветраачышчальнік і шчыльнасць злучэння яго з карбюратарам, карбюратар, кронштэйн дроселя, вентылітар, ступень нацяжэння яго рэменя, мацаванне блока (ўсяго рухавіка) да рамы, левы бок картэра (ці не працякае масла), рэборда леванага пярэдняга кола, стан рэгуляроўкі роўкавага падшыпніка гэтага-ж кола (ці не хстаецца на вос), радыятар (яго мацаванне да

рамы, ц. це працює вода у трубах, місцях злучення), кронштейн і палец передньої вості, фланец пускової ручки, правий бок фєбора праваго переднього кола і стан регулюючої роликавого підшипника, його муфта, валік магнето, саме магнето, динамо, фамеь динамо, клемы, ізоляція і примацавање правдоу запальвання і асвятлення, мацаванні блока (у цільм рухачика) да рамы, правы бок гаручага вады, ці няма працювання масла паміж крышкай каробкі перадач, рамаи, шпоры праваго задняга кола, падвясны кронштейн і прьдэл, шпоры левага задняга кола, тормаз, бакі гаручага і вады.

Праверка стану і мацавання дэталей шатунна поршневай групы праводзіцца наступным чынам:

Трактарыст старанна абдзірае транкай (кандамі) кантрольныя люкі і здымае іх крышкі, пасля чаго ставіць каленчаты вал (копчаць яго за пусковую ручку) так, каб I і IV поршні, а значыць і шатуны і падшыпнікі іх занялі самае верхняе пазіцыі (прыняць у верхнюю мерную точку).

Брыгадэр пры данамозе ломіка (добра абцэртага перад гэтым) націскае на першы шатуны падшыпнік (зверху) і потым, уставаўшы канец ломіка паміж ганкам шатуны падшыпнікаў (знізу), дапамагаючы пры гэтым пальцам другой рукі адначасова верхняй кромкі першага шатунага падшыпніка і каленчатага вала, рэжым рухам ломіка, апраючы яго на раму, прабуе падняць падшыпнік і шатун (кверху).

Калі пры гэтым выявіцца (будзе адчувацца) хоць-бы самы неменшы пад'ём шатунага падшыпніка, трактар зараз-жа трэба паставіць на перадачку. Так м-жа чынам правяраецца, пры тым-жа становішчы каленчатага вала, і IV падшыпнік. Не мяняючы становішча каленчатага вала правяраюць становішча стопарных балтоў пальцаў II і III поршняў. Для гэтага брыгадэр ідэ на яго даручэнню трактарыст, уставаляючы ручку у люк картэра, проста пальцамі ашчупваючы, стопарны болт і упэўняючыся ў тым ці мае ён якую-небудзь стабільную рызьбе ці не. У выпадку наяўнасці хоць-бы найменшай слабінкі якога-небудзь са стопарных балтоў, пуская трактар у работу да знішчэння гэтай слабінкі катэгарычна забараняецца.

Для правяркі наяўнасці люфта шатуны падшыпнікаў II і III шатуна і стопарных балтоў I і IV поршняў неабходна пакруціць каленчаты вал роўна на поўабарота так, каб II і III поршні і шатуны былі ў верхняй мернай тоцы, а I і IV апынуліся ў ніжняй мернай тоцы (там, дзе былі раней II і III).

Перад тым як закрываць люкі, неабходна правярыць становішча і надзеннасць шпінтоўкі ўсіх шатуны падшыпнікаў. Шпінты павінны шчыльна сядзець у адтулінах балтоў, гачок шпінтоў павінны заходзіць у прарэз гайкі. Адзін канец шпінта зацінаецца на болт і павінен шчыльна прылягаючы абягаць канец яго па радыусу, другі зацінаецца на гайку і павінен шчыльна прылягаць да яе грані.

На правядзенне ўсіх аперацый прыёмкі змены і трактара трактарысту адпускаецца 10—15 мінут.

Запраўка трактара

Трактар можа быць пушчан у работу толькі ў тым выпадку, калі пры прыёме і аглядзе яго ніякіх недахопаў не выяўлена, або выяўленыя недахопы тым ці іншым спосабам устаронены. Але і ў такім

выпадку перад работай неабходна трактар заправіць. Запраўка трактара складаецца з наступных аперацый:

- 1) прамыўка фільтраў адстойнікаў гаручага і вады;
- 2) шпрыцоўка (змазка салідолам);
- 3) праверка ўзроўню масла ў картэры рухавіка і даліўка яго;
- 4) змена масла ў лаветраачышчальніку;
- 5) папаўненне бакаў і радыятара трактара гаручым і вадой.

Пры наяўнасці у брыгадзе МТС ці аддзяленні саўгаса больш трох трактароў, апошняя аперацыя папаўненне бакаў і радыятара гаручым і вадой выконваецца спецыяльным запрашчыкам. Трактарыст у такім выпадку толькі кіруе і кантралюе яго работу і чыстату і якасць заправачнага матэрыялу і начыння — ва ўсіх-жа астатніх выпадках усю запраўку трактара выконвае трактарыст, які прыняў змену.

Прамыўка фільтраў адстойнікаў гаручага і вады, а таксама патрэбны пры гэтым знадворны агляд трубак, якія падводзяць да карбюратарау гаручае і вадзі, праводзяцца наступным парадкам:

Зачыняюцца кранкі абодвух адстойнікаў, вымаюцца фільтры, або здымаюцца стаканчыкі (калі адстойнікі шкляныя);

Фільтры прамываюцца ў невяліччай пасудзіне з карасонам і старанна прадмываюцца, стаканчыкі ачышчаюцца ад бруду і прапаласкваюцца;

Фільтры (і стаканчыкі) ставяцца на месца, пры чым неабходна сачыць за правільным іх палажэннем і шчыльнасцю ўборкі адстойнікаў;

Адчыняюць кранкі адстойнікаў і ўважліва аглядаюць праводзячыя гаручае і вадзі трубки; калі выявіцца дзе-небудзь каля гаск працякане, неабходна ганку адкруціць і падматаць пад яе каватчак азбеставага шнура (у крайнім выпадку — плянкі або лёну).

Шпрыцоўка трактара (змазка салідолам) праводзіцца пры дапамозе шпрыца-кампрэсара. Перад самым момантам змазкі (раней чым да яе дагануцца шпрыцам) кожная масленіка «Зср-а» павінна быць старанна абцёрта і абчышчана. Самую змазку лепш праводзіць у наступным парадку (ідучы вакол трактара злева направа): упорны пачыпнік мufфы снаплення, шарнір паваротнага кулака левага перадняга кола, ступіца і цапфа таго-ж кола, шкiв вентылятара, шарнір перадняга вoсi, цапфа і ступіца перадняга правага кола, шарнір паваротнага кулака яго, шарнір перадняга канца рулявой цягi, вaлiк рэгулятара і магнето, шарнір задняга канца рулявой цягi, калонка рулявога кіраўніцтва (дзе кропкі), падшыпнік вала чарвяка рулявога кіраўніцтва, задняе паўвoсi (правая і левая).

Акрамя таго, уліваецца прыблізна 100 капель аўтола ў карыта клапаннага механізма ўжо не са шпрыца, а проста з масленікі.

Праверка ўзроўню масла і даліўка яго ў картэр рухавіка праводзіцца так:

Падстаўляецца якое-небудзь чыстае начыння пад кантрольныя кранкі і адкрываецца сярэдні з іх. Пасля таго як масла з яго сцячэ, ён закрываецца, а адчыняецца верхні кранік.

Праз адтуліну ў кажуху рэгулятара, забяспечаную сеткай-фільтрам, заліваецца свежае масла да таго моманту, пакуль яго не пакажацца з верхняга краніка. Зачыняць верхні кранік лепш пачакаўшы і толькі пасля таго як лішак масла з яго сцячэ.

Адначасова правяраецца шчыльнасць замыкання кантрольных кранікаў і опускных пробак.

Змена масла ў паветраачышчальніку праводзіцца абавязкова перад кожнай зменай. Для гэтага здымаецца ніжняя частка корпуса паветраачышчальніка, межуеся ў ім масла змяняецца адпрацаваным аўтолам (хоць-бы і тым, што толькі што было спущана з картэра).

Усё выпущанае з картэра, а таксама замененае ў паветраачышчальніку масла трактарыст абязваа збіраць і здаваць запраўшчыку або брыгадзіру.

Напаўненне бакаў і радыятара трактара гаручым і вадой асабліва іх тлумачэнню не патрабуе. Празодзіцца яно, як мы ўжо гаварылі, або спецыяльным запраўшчыкам або самім трактарыстам. Неабходна звяртаць асаблівую ўвагу на чыстату і спраўнасць заправачнага начыння. Заліўка праводзіцца выключна праз лейкі з тустою сеткай. Вада, якая заліваецца ў бак для апрысквання ў цытпры, а таксама ў радыатар, павінна быць чыстай і мяккай лепш дажджавой або раённай. На запраўку трактара трактарысту даецца 30—35 мінут, запраўшчыку 13—15 мінут.

Праверка прыцепных прылад і механізмаў

Да 10 проц. рабочага часу трактароў яшчэ прападае дарма ў выглядзе прастою трактара з-за няспраўнасці прыцепных прылад і механізмаў. Каб пазбавіцца ад прастою гэтага роду, кожны раз перад пачаткам работы трактарыст павінен правесці тэхнічны стан і правесці поўную змазку і рэгуліроўку той прылады ці механізма, з-за якога трактар будзе працаваць. У выпадку, калі на прыцеп ёсць спецыяльныя рабочыя, гэту працу можна і патрэбна даручыць яму, але кантроль і кіраванне работам на прыцепе і яго работай застаецца і ўскладаецца на трактарыста.

На праверку і змазку прыцепнай прылады трактарысту даецца 5—10 мінут.

Пуск, рэгуліроўка і выслухванне трактара

Перад пускам неабходна заўсёды правесці рычаг каробкі хуткасцей, ці не ўключан ён і калі гэта так—абавязкова выключыць яго. Таксама неабходна даць самае позняе запальванне. Зараз-жа пасля пуску неабходна поўнасю адчыніць паветравую заслонку і такінуць яе так на ўвесь час работы.

Пуск і праграўванне трактара ў пачатку змены павінна праводзіцца выключна на бензіне. Каб паскорыць праграўванне, неабходна прыкрыць шторку радыятара (не забываць опусціць яе перад выездам у поле, або наогул пачаткам работы). Для прагрэву рухавіка даволі 3—5 мінут у залежнасці ад надвор'я—прагрэў праводзіцца на беднай змесі з магчыма познім запальваннем і на сярэдніх абаротах рухавіка.

У канцы праграўвання рухавіка неабходна правесці рэгуліроўку карбюратара наступным чынам:

Паступова прасоўваючы рычажок дросельнай заслонкі, поўнасю адкрываюць яе і такім чынам даюць рухавіку нармальныя абароты, пасля чаго пачынаюць памаленьку закручваць верхнюю рэгулявальную трубку карбюратара. Закручваюць яе да таго моманту, пакуль трактар з-за надта беднай змесі не пачне змяншаць лід абаротаў і ў ім з'явіцца перабоі, пасля чаго зараз-жа неабходна павярнуць трубку

(выкруціць) прыблізна на $\frac{1}{8}$ абарота, каб дасягнуць нармальнай работы рухавіка.

Паступова перасоўваючы рычажок дросельнай заслонкі назад (уніз), зачыняюць яе і такім чынам даюць рухавіку малыя абароты, пасля чаго рэгулююць вінт ціхага ходу, пахручваючы яго у адзін або другі бок, пакуль не атрымаюць плаўнай работы рухавіка, без выхаду дыму з выхлапной трубы.

Рэгуліроўка вінта ціхага ходу для малюга ліку абаротаў застаецца пастаяннай на ўсю змену. Што датычыць рэгуліроўкі верхняй грады — нармальнага абаротаў, то пры цяжкай нагрузцы трактара, пры рабоце яго ў баразне лік абаротаў можа пачаць змяншацца, у такім выпадку можна і патрэбна крыху адкруціць верхнюю рэгуліровачную трубку (пакуль лік абаротаў не стане нармальным).

Падаваць вадзі ў цыліндры трэба толькі ў гарачае надвор'е, калі трактар запуская не менш як на $\frac{1}{2}$ сваёй магутнасці і калі ў рухавіку з'явіцца характэрны стук, які зніжае пры ўпрыскванні вадзі. Пры ўсіх перасадках ухалісткую, хоць-бы і з прычэпленым прыцедам, і механізмам ці паравымі вазамі, ўпрыскваць вадзі не трэба. Адручваючы іголку вадзілага карбюратара, пры патрэбе ва ўпрыскванні вадзі, трэба настолькі крэпкі стук, які з'явіўся ў час работы, знік. Лішняе колькасць ўпрыскваемай вадзі змяняе магутнасць трактара і павялічвае выдаткаванне гаручага.

Правільная рэгуліроўка карбюратара мае вельмі вялікае значэнне. Яна эканоміць гаручае і папярэджвае разбаўленне масла ў картары карасінай. Неабходна павяртаць памятаць, што карбюратар трэба запусціць рэгулюючы так, каб рухавік працаваў на махчыма бягучай змесці, але без зніжэння, зразумела, за кошт гэтага, яго магутнасці.

Трактарыст, як правіла, не мае права кранацца з месца, пакуль брыгадзір не абслухае работу рухавіка. Толькі ў крайнім выпадку гэта абслухванне можа зрабіць сам трактарыст. Абслухванне работы рухавіка праводзіцца з боку магнето, адкінуўшы перад гэтым капот. У выпадку, калі будуць з'явіцца якіх-небудзь староннія шумы або стук, трактар чыста пусканы ў работу да іх встарання. Кранацца з месца можа толькі тады, калі радзі ў радыятары дастаткова прагрэецца (80—90 град.).

На пуск, рэгуліроўку і абслухванне работы рухавіка трактарысту даецца 5—8 мінут.

Работа трактара ў баразне

За час работы трактара ў баразне (за змену) брыгадзір павінен не менш 2-х раз (раз у першую, і другі раз у другую пачатковую змену) праслухаць і правярць работу трактара і рэгуліроўку карбюратара пад нагрузкай.

Адначасова брыгадзір старанна правярае правільнасць прыцэпкі прычэпнай прылады, рэгуліроўку яе і захаванне эластычных умоў работы прычэпнай прылады і трактара. Усё гэта брыгадзір павінен выконваць на ходу трактара без спынення, а значыць і прастою яго.

Акрамя таго, трактарыст, які працуе на трактары, павінен на працягу ўсёй змены кіравацца ў сваёй рабоце наступнымі правіламі:

1) Старанна прыслухоўвацца да работы рухавіка трактара і пры з'яўленні якіх-небудзь старонніх шумаў або стукаў спыняць трактар і старацца знішчыць іх самому, або выклікаць брыгадзіра;

2) Не дапускаць язды з прыцэпнымі прыладамі на трэціх хуткасці;

3) Выключаць аўтаматы прыцэпных прылад пры наваротах і пры выездах з баразны;

4) Сачыць за правільнай рэгуліроўкай і работай машын, выконваць самому і патрабаваць ад працуючых на іх рабочых захавання даных умоў работы (глыбінні ворыва, глыбінні і калёкасці высева), ачысткі рабочых органаў, а таксама своєчасовай змазкі іх і інш.;

5) Сачыць за рэгулярнай ачысткай вядучых жолаў трактара ад наліпаючай зямлі (траці);

6) Не даваць рухавіку пры буксаванні вялікага ліку абаротаў;

7) Не даваць задняга ходу трактара з прыцэпнымі прыладамі (асабліва з сеялкай);

8) Не дапускаць язды на трактары і прыцэпных прыладах асоб. не маючых непасрэднага дачынення да выконваемай трактарам у даны момант работы.

Дазпраўка трактара гаручым і вадой

Прыблизна праз 4—4,5 гадзіны фактычнай работы, трактар, не зыходзячы з баразны, лепш дзе-то будзь у канцы поля, спыняецца трактарыстам для дазпраўкі. К трактару падвозяць газу, вадую і масла (хоць апошняе трактарысты звычайна бяруць з сабою на трактар). У час дазпраўкі дазваецца вада ў радыятар і ў блок для апысквання, папаўняюцца запасы газу, правяраецца ўровень і, калі гэта трэба, папаўняецца запас масла ў картэры, аглядаецца паверхоўна сам трактар і змазваюцца прыцэпныя прылады.

Трактарысту для дазпраўкі даецца, (а значыць і дапускаецца прастой трактара па той-жа прычыне) не больш 15—20 мінут.

Здача трактара і змены

За 10 мінут да канца змены трактарыст мае права спыніць работу трактара (трактара, але не рухавіка яго). Перад спыненнем рухавіка трактара, брыгадзір (або яго памочнік) абавязаны прастухаць работу яго. Толькі пасля абслухвання рухавіка трактара спыняецца для што-зменнага тэхагляду і запраўкі.

Трактарыст, які адпрацаваў сваю змену, павінен:

1) Зрабіць паведамленне змяняючаму яго трактарысту (калі адпрацавана першая змена) і адначасова брыгадзіру, ці толькі брыгадзіру або яго памочніку (калі адпрацавана другая—вячэрняя змена) аб праробленай рабоце, выдаткаваным гаручым і масце, рабоце трактара ў час змены і стане яго на момант здачы.

2) Правесці знадворнюю ачыстку трактара ад прычінных да яго ў час работы пылу, бруду і масла, што лепш рабіць, абыходзячы вакол трактара злева направа ў такім парадку: левы бок—бакі гаручага і вады, кажух папярочнага вала, адстойнік і падводзячыя да карбюратараў гаручае і вадку—важыльныя трубы, наветра-апышчальнік, усасваючыя і выхляпныя трубаправоды, карбюратар, блок, рама, картэр, вентылятар, радыятар; правы бок—радыятар, вентылятар, корпус рэгулятара, дынамо, магнето, крышка клапаканага механізма, блок, рама, картэр, бакі гаручага і вады, кажух папярочнага вала, пляцоўка задняга маста і крылі.

3) Здаць змяняючаму яго трактарысту (калі адпрацавана ранішняя змена) або брыгадзіру ці памочніку яго (калі адпрацавана вячэрняя змена) увесць інструмент, які лічыцца на трактары.

4) Удзельнічаць у праверцы колькасці рэштак гаручага ў баку і занясенні гэтай колькасці ў адпаведную ведамасць.

5) Калі адпрацавана вячэрняя змена і прадбачыцца магчымасць замаразкаў, то спусціць вадку з радыятара і бака для ўпрысквання.

На ўсе гэтыя аперацыі пры зданні змены і трактара трактарыст адпускаецца 10 мінут.

Такім чынам, як мы бачым, трактарыст, які адпрацаваў першую змену, здае трактар свайму зменшчыку, а адпрацаваўшы другую змену—брыгадзіру або яго памочніку.

Павысіць прадукцыйнасць работы трактара

Кожны трактарыст ізадкаваў у павышэнні прадукцыйнасці работы свайго трактара. Стымуемое гэта ламіж іншым і ўстаноўленая за раз прагрэсуна-прэміяльная сістэма аплаты працы на ворыве і прастая здзельшчына на іншых відах работ.

Ад чаго залежыць прадукцыйнасць працы трактара?

На гэта пытанне можна адказаць: «Перш за ўсё ад спраўнасці трактара і прыцэпных прылад, што забяспечвае ад прастояў—гэта раз, і уважліваеці, з якою сочыць трактарыст за захаваннем поўнай шырыні рабочага захвату прыцэпнай прылады— гэта два».

Сапраўды, калі паглядзім, колькі часу прастоівае трактар за сваю рабочую змену, то ўбачым, што адных толькі нармаваных, так жаказаць законных, прастояў трактара мы будзем мець:

прыёмка трактара і змены	10	—	15 мін.
запраўка і падрыхтоўка трактара .	35	—	40 .
агляд, змазка і рэгуліроўка прыцэпнай прылады	5	—	10 .
пуск і рэгуліроўка самога трактара .	5	—	8 .
запраўка трактара ў сярэдзіне змены	15	—	20 .
здача трактара і змены	10	—	15 .

Разам 1 г. 20 м — 1 г. 43 м.

Няхай у сярэднім (а так яно і ёсць) нармаваных законных прастояў будзе 1 гадз. 30 мін., дык і то мы ўжо маем у адносінах да 10-гадзіннай змены 15 проц. (ці адна шостая), а ў адносінах да 8-гадзіннай змены каля 19 проц. (ці адна пятая) непрадукцыйна патрачалага часу. А ці мала здараецца іншых законных і незаконных прастояў. Падлічыце халастыя прабегі на поле, з поля, завароты, засіды і проста прастой у сувязі і не ў сувязі з выкананнем натуральных патрэб самога трактарыста. Падлічыце іх усе і атрыманую суму параўнаеце з усім часам «рабочай» змены, атрымаеце вельмі нярадасны, проста страшны малюнак.

Кожны трактарыст сваёй узорнай ударнай работай і ўсімі магчымымі мерамі павінен імкнуцца на 100 проц. знішчыць усе ненармуемыя, незаконныя прастой, а таксама як мага скараціць усе нармуемыя законныя. (Зразумела, не за кошт якасці работы па тэхнічнаму што-эменнаму догляду трактара).

Знішчаючы і змяншаючы усякага роду прастоі, трактарыст толькі выйграе -выпрацуе большую норму і атрымае большую зарплату.

Разгледзім другую палову нашага адказу. За 8,5 гадзін фактычнай работы пры сярэдняй хуткасці (улічваючы буксаванне) у 4,2 км у гадзінну трактар зробіць 34,7 км. Скінем процантаў 10 на халастыя прабегі, завароты ў канцы гонаў і т. д., атрымаем усё-ж круглую лічбу—31 км., або 31.000 метраў. Няхай трактарыст, скажам, пры ворыве не скарыстоўвае захоп плуга толькі на 5—6 сантыметраў (1 вяршок). то, памножыўшы 31.000 на 0,06, мы ўбачым, што недавыкананне нормы, а значыць і паменшанне зарплаты, забяспечана больш як на 18 сотых (дакладна 0,186 га). Калі-ж возьмем працу, скажам, трактарнай супавязаткі, дзе часта невыкарыстанне рабочага захопу даходзіць да 0,5 метраў і нават больш таго, атрымаем недавыкананне (31.000 x 0,5) у 1,55 га. Складзеце цяпер абодва гэтыя вывады разам і гам стане адразу зразумелым уся неабгрунтаванасць нападку на некаторых трактарыстаў на партызанска-савецкую ўладу і ўсе, што толькі хочаце. Іменна ў гэтых двух пытаннях хаваюцца, калі не ўсе, то можна напэўна сказаць, галоўныя прычыны дрэннага скарыстання трактароў і нізкай прадукцыйнасці іх працы.

Унікаючы ўмоў, якія нараджаюць гэтыя прычыны, мы пры адначасовых беражлівых адносінах да калгаснай і дзяржаўнай маёмасці якой з'яўляюцца нашы трактары, хутка прыдзем да заможнага жыцця.

Кожны трактарыст, кожны брыгадзір, кожны запраўшчык, кожны дырэктар і проста работнік МТС і саўгаса і іх палітаддзелаў павінны ведаць, з чаго складаецца штозменны догляд за трактарам, самі выконваць і сачыць за выкананнем яго другімі. Павінны, калі толькі яны хочуць апраўдаць давер'е партыі і ўрада, якія паставілі іх на гэтую работу. Павінны, калі яны толькі хочуць забяспечыць сябе ад усякага роду нечаканасцей, прарываў і наогул, мякка кажучы, «непрыемнасцей».

Асабліва гэта датычыць трактарыста. Трактарыст, які не сачыць за сваім трактарам, неахвотна абыходзіцца з ім, несвоечасова і нядобрасумленна запраўляе і рамантуе (хоць-бы толькі таму, што не ведае як гэта рабіць)—з'яўляецца нашым класавым ворагам. Ён перашкаджае нашай партыі, рабоча-сялянскаму ўраду і ўсяму рабочаму класу будавань новых сацыялістычных формы існавання чалавека.

Зніжаючы прадукцыйнасць працы як сваёй так даручанага яму трактара, ён зрывае самае важнае, бо «прадукцыйнасць працы гэта ў канчатковым выніку самае важнае самае галоўнае для перамогі новага грамадскага ладу» (Ленін).

Акurate выкананне разабраных вышэй правіл штозменнага догляду за трактарам з'яўляецца лепшым сродкам эканоміі запчастак, рамонтных, гаручых і змазачных матэрыялаў, лепшым сродкам барацьбы са стратамі і прарывамі ў сельскай гаспадарцы.

Узорная работа кожнага паасобнага трактарыста і ўсёй брыгады МТС і саўгаса у цэлым павінны служыць меркай ступені правільнага кіравніцтва з боку адміністрацыйна-тэхнічнага персанала ўсіх нашых прадпрыемстваў. Таму не павінна быць ні аднаго дагавора аб сацыялістычным спаборніцтве, дзе былі-б прапушчаны паказчыкі выканання штозменнага догляду.

Аб ходзе прапрацоўкі і вывучэння рашэнняў XVII з'езда ВКП(б)

Постанова бюро ЦК КП(б)Б

ЦК КП(б)Б канстатуе, што партарганізацыі, райкомы і гаркомы слаба разгарнулі работу па прапагандзе і прапрацоўцы рашэнняў XVII з'езда ВКП(б).

Паасобныя РК КП(б)Б (Лагойскі, Дзержынскі) ходам прапрацоўкі рашэнняў з'езда не кіруюць.

Рашэнні пленума ЦК КП(б)Б аб карэннай увязцы прапрацоўкі рашэнняў XVII з'езда з перабудовай усіх звянняў работы партарганізацыі праводзяцца нездавальняюча.

Цэнтральны і рэсны друк, асабліва часопісы «Работніца і калгасніца», «Нолымя рэволюцыя», нездавальняюча вядуць прапаганду рашэнняў з'езда і зусім слаба асвятляюць ход прапрацоўкі і вывучэння рашэнняў з'езда. Слаба разгарнула работу і газета «Рабочий».

ЦК, КП(б)Б адзначае недапушчальныя адносіны да пытання папулярызацыі рашэнняў з'езда з боку ДВБ, якое да гэтага часу не дало кніжнай прадукцыі, асвятляючай пытанні XVII з'езда партыі.

Большасць ЦП саюзаў, фабзаккомаў не кіруюць прапрацоўкай рашэнняў з'езда сярод шырокіх рабочых мас.

Бюро ЦК КП(б)Б пастанаўляе:

1. Прапанаваць усім ГК і РК КП(б)Б, пачаці аддзелаў прыняць рашучыя меры да павышэння якасці прапрацоўкі і вывучэння рашэнняў з'езда, увязаўшы гэту работу з карэнным латэншаннем марксісцка-ленінскай вучобы.

Лічыць неабходным шырока скарыстоўваць ва ўсіх партарганізацыях правядзенне пачітбасў, залкаў і грамадока-палітычных экзаменаў як унутры раснаў, так і паміж раснамі. Паленшыць падбор прапагандыстаў, шырока скарыстаўшы для прапагандысцкай работы ў школах і гуртках кіруючы заводы, расны і гарадскі партактыў.

2. Сакратару Лагойскага РК КП(б)Б за зусім нездавальняючую пастаноўку работы па прапрацоўцы рашэнняў з'езда, адсутнасць краўніцтва прапагандай рашэнняў з'езда паставіць на від.

3. Указаць рэдактару газеты «Рабочий» тав. Хейфену на слабую прапаганду рашэнняў з'езда і зусім недастатковае асвятленне ходу прапрацоўкі і практычнай рэалізацыі рашэнняў з'езда. Прапанаваць усім газетам і выдавецтвам забяспечыць шырокую прапаганду рашэнняў з'езда і сістэматычнае асвятленне ходу прапрацоўкі і рэалізацыі рашэнняў з'езда на сваіх старонках.

4. Прапанаваць партвыдату ў 5-цідзённым тэрмін забяспечыць скапчэнне друкавання матэрыялаў з'езда.

5. Прапанаваць аддзелаў культуры і прапаганды ленінізма ЦК КП(б)Б злучыць з партактыва і навуковых работнікаў г. Мен-

ска для пасылкі ў раёны для дапамогі раённым арганізацыям у правядзенні палітбасў, грамадска-палітычных экзаменаў, чытання лекцый і дакладаў партактыву і прапагандыстам—зацвердзіць, абавязваюшы гэтых таварышоў не менш аднаго разу ў месяц па пунцёўках культпропа ЦК КП(б)Б выяжджаць у раёны для чытання адпаведных лекцый і дакладаў.

6. Даручыць аддзелу культуры і прапаганды ленінізма ЦК і рэдакцыі «Звязды», побач з сістэматычным асвятленнем ходу прапрацоўкі рашэнняў з'езда і становішча работы па марксісцка-ленінскай вучобе на старонках газет, забяспечыць выпуск спецыяльнай старонкі пры «Звяздзе» «За марксісцка-ленінскую вучобу» не менш 3-х раз у месяц.

7. Абавязаць БІМЗО забяспечыць тлыбокую прапрацоўку і сістэматычнае вывучэнне рашэнняў з'езда праз с'стэму завочнай вучобы па радыё, цверда ўстанавіўшы пэўны план радыёперадач, звярнуўшы асаблівую увагу на павышэнне якасці завочнай вучобы і якасці радыёперадач.

8. Адзначаючы недавальняючую пастаноўку работы па вывучэнню рашэнняў з'езда ў комсамольскіх арганізацыях, абавязаць ЦК ЛКСМБ, ГК і РК КП(б)Б зараз-жа праверыць ход гэтай работы ў комсамольскіх арганізацыях і аказаць у гэтай справе дапамогу комсамолу.

Даручыць ЦК ЛКСМБ прыняць рэд канкрэтных мерапрыемстваў, забяспечваючых палепшэнне работы па вывучэнню ў комсамольскіх арганізацыях рашэнняў XVII з'езда ВКП(б) і даклада т. Сталіна.

9. Рашэнне бюро Бабінскага РК КП(б)Б аб перадачы ўсіх функцый па прапагандзе ленінізма як у горадзе, так і ў вёсцы Дому Ком-аветы, як незварнае, адмяняць. Лічыць, што кожны сакратар парткома райкома і гаркома, партарганізатар, інструктар РК абавязаны асабіста забяспечыць кіраўніцтва і праверку становішча марксісцка-ленінскага выхавання ў адпаведнасці з рашэннямі XVII з'езда партыі.

10. Устанавіць сістэматычную інфармацыю ЦК не менш 2-х раз у месяц аб ходзе прапрацоўкі рашэнняў з'езда партыі і становішча марксісцка-ленінскай вучобы.

Аб фактах забою жывёлы, указанных у „Правде“ ад 18 сакавіка 1934 г. у заметцы „Скот унич- тожают на глазах райкома“

Постанова Бюро ЦК КП(б)Б

1. Адзначыць, што факты драпежніцкага ўбою жывёлы ў Дубровенскім раёне, указаныя ў заметцы у «Правде» за 18 сакавіка г. г., над загалоўкам «Скот уничтожают на глазах райкома» —цалкам і поўнасьцю лацвердзіліся.

2. Масівы ўбою і разбавіжвання жывёлы, меўшыя месца ў Дубровенскім раёне, з'явіліся рэзультатам адсутнасці арганізацыйнай і паліт-матэрыяльнай работы ў гэтым жывёлагадоўчым асабліва сярод аднасобнікаў. Карыстаючыся гэтай акалічнасцю, кулацкая спекулятыўная элемент разгарнулі шырокую агітацыю і работу па ўбою жывёлы, падры-ваючы гэтым самым жывёлагадоўлю і калгаснае будаўніцтва.

Партыйнае і савецкае кіраванне Дубровенскага раёна не толькі не прыняла мер да расследавання і ліквідацыі фактаў драпежніцкага знішчэння жывёлы, але і стала на шлях замазвання і апартуністычнага прыкрыцця выяўленых фактаў.

3. Выкліканыя на пасяджэнне ЦК разам з Дубровенскім райкомам старшыня Горацкага РВК тав. Лабанаў і сакратар Медыслаўскага райкома тав. Тарасаў у сваіх пазнаўчых паказах, што кіраванне гэтых раёнаў таксама не ўвядоміла аграмаднага палітычнага і гаспадарчага значэння наставленых партыяй задач у галіне жывёлагадоўлі, што факты ўбою і разбавіжвання жывёлы, меўшыя месца ў паасобных вёсках Горацкага і Медыслаўскага раёнаў, не гледзячы на прынятыя гэтымі раёнамі меры, не выклікалі яшчэ неабходнай трывогі і мабілізацыі ўсёй партарганізацыі, асабліва ў Горацкім раёне, на ранішнім адпор спробам кулака звязаць намечаныя партыйныя меры прыемствы па развіццю жывёлагадоўлі.

4. ЦК лічыць, што ўскрытыя за апошні час у радзе раёнаў БССР факты драпежніцкага ўбою жывёлы сведчаць аб адсутнасці перабудовы метадаў кіравання сельскай гаспадаркай, у асаблівасці жывёлагадоўлі, з боку рэальных, партыйных і савецкіх арганізацый і зямельных органаў, у тым ліку і Наркамзема, а таксама аб няўменні гэтых арганізацый распазнаваць і ўскрываць новыя метады барацьбы кулацкіх і ітысавецкіх элементаў супроць сацыялістычнага будаўніцтва. Раённыя партыйныя і савецкія арганізацыі яшчэ не забяспечылі неабходных канкрэтных арганізацыйных, гаспадарчых і палітычных мерапрыемстваў, мабілізуючых шырокія масы калгаснікаў

аднаасобнікаў на рэалізацыю рашэнняў XVII з'езда партыі аб развіцці жывёлагадоўлі.

Бюро ЦК КП(б)Б ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1. Сакратара Дубровенскага РК КП(б)Б т. **КАЦМАНА**, які не забяспечыў большэвіцкага кіраўніцтва сельскай гаспадаркай, асабліва справай жывёлагадоўлі ў сваім раёне, з работы зняць і паслаць на іншую работу. У адносіках намесніка сакратара Дубровенскага РК КП(б)Б тав. **ВАШКЕВІЧА**, улічваючы тую якаснасць, што ён толькі нядаўна працуе ў раёне, абмежавацца аб'яўленнем вымовы. Старшыню Дубровенскага РК т. **СЕМАШКА** за фармальныя адносіны да сваіх абавязкаў, якія выявіліся ў тым, што т. Семашка не толькі не прыняў неадкладных мер па фактах масавага ўбою жывелы, катанні яму сталі вядомы, але адмовіўся нават выступіць на бюро РК з паведамленнем аб прынятых рэзультатах мерах па гэтым пытанню, — з работы зняць і аддаць суду.

Прапанаваць пракурору рэспублікі т. **КУЗЬМІНУ** на працягу 5 дзён расследаць і поўнасю выявіць калібрэтных віноватцаў у драпежніцкай убоі і разбазарванні жывелы па Дубровенскаму раёну і прыцягнуць іх да судовай адказнасці.

2. У межах аказання Дубровенскай партыйнай арганізацыі практычнай дапамогі для прыняцця неадкладных мер па спыненню масавага ўбою жывелы і прыняцця на месцы мер па разгортванні сапраўднай масавай работы сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў у Дубровенскім раёне — камандзіраваць начальніка жывёлагадоўчага кіравніцтва Наркамзема т. **СТРЭЛЕ**, пракурора рэспублікі т. **КУЗЬМІНА** і адказнага інструктара с.-г. аддзела ЦК т. **ВАЙНШТЭЙНА**.

3. Прапанаваць усім гаркомам і райкомам КП(б)Б шырока прапанаваць у партыйных арганізацыях і ў масах калгаснікаў і аднаасобнікаў урокі Касцюковіцкага і Дубровенскага раёнаў, забяспечыўшы на аснове выкарыстання вопыту Менскага ГК КП(б)Б (гл. газ. «Рабочий» ад 22-III—34 г. і «Калгаснік Беларусі» ад 23-III—34 г.) рад калібрэтных арганізацыйных, гаспадарчых і палітычных мерапрыемстваў для рэалізацыі рашэнняў XVII з'езда ВКП(б) аб уздыме і развіцці жывёлагадоўлі.

Аб заметках у газеце „Социалистическое земледелие“

Постанова бюро ЦК КП(б,б)

1. Личыць, што заметкі ў «Социалистическом земледелии» (за 24 і 27 лютага і 1 сакавіка 1934 года) зусім правільна паставілі пытанне аб недапушчальных адносінах да спраў жывёлагадоўлі з боку кіравання Касцюковіцкага раёна (РК, РВК), ўскрываючы факты злачынага разбазарвання жывёлы, асабліва маладняка, у радзе калгасаў і з боку аднаасобнікаў.

Гэтыя факты, змешчаныя ў «Социалистическом земледелии», сведчаць аб тым, што ўказанні і пастановы партыі і ўрада па пытанню аб барацьбе з разбазарваннем жывёлы, мерапрыемствы па захаванню і аднаўленню жывёлагадоўлі касцюковіцкімі як раённымі, так і сельскімі калгаснымі арганізацыямі не праводзяцца, па сутнасці ігнаруюцца, што лішні раз сведчыць аб таласлоўных, славесна-дэкларацыйных адносінах да важнейшых рашэнняў партыі і ўрада і адсутнасці па справе барацьбы з фактамі прамого кулацкага знішчэння жывёлы.

2. Партыйная арганізацыя раёна свечасова не зрабіла практычнага і палітычнага вываду з меўшых месца ў расне фактах масавага забой маладняка, якія з'яўляюцца па сутнасці справай работан класавага вората і рэзультатам страты рэволюцыйнага пільнасці да дзеяння класавага вората з боку паасобных членаў партыі і некаторых партыйных і савецкіх арганізацый. У прыватнасці, сакратар РК тав. Кузьмін не зразумеў, што пельга абмяжоўвацца агульнымі «разторнутым» рашэннямі, а трэба быстра мабілізаваць усю масу як членаў партыі, так і беспартыйных па барацьбу з канкрэтна выяўленымі фактамі знішчэння жывёлы. Старшыня РВК тав. Градштэйн, будучы членам ячэйкі калгаса «Парыжская комуна», дзе амаль поўнасцю знішчаны зацёл 1933 г., не ўскрыў гэтых фактаў, што сведчыць, што тав. Градштэйн фармальна, не па-большэвіцку аднёсся да сваёй работы у сваёй ячэйцы і да сваіх абавязкаў старшыні РВК.

Абмежаўца ў адносінах сакратара РК тав. Кузьміна вынясеннем вымовы, маючы на ўвазе, што тав. Кузьмін працуе ў раёне нядамна неадкладна пасля выяўлення заматак ў «Социалистическом земледелии» разгарнуў у расне сур'езную работу па жывёлагадоўлі, канкрэтна прыняўшы меры па фактах як паведаных у «Социалистическом земледелии», так і выяўленых у далейшым, прыняўшы неабходныя меры ў адносінах да винаватых.

Тав. Градштэйна, як неапраўдаўшага лябе ў якасці старшыні РВК, гым больш, што тав. Градштэйн у раёне працаваў больш года ў якасці старшыні РВК - у перыяд найбольшага знішчэння жывёлы.

за ўвесь гэты перыяд работы не ўскрыў фактаў забою жывёлы, — з работы старшын РВК зняць з пераводам на нізавую работу.

3. Пытанне аб канкрэтных мерах у разбазарванні жывёлы ў раёне і аб неабходных мерапрыемствах па гэтаму пытанню заслухаць на бюро пасля судовага разгляду.

4. Абвясціць суровую вымову тав. Стрэле за тое, што па паступішых у Наркамзем непасрэдна тав. Стрэле ад цэлага раду раёнаў фактах, аналагічных меўшым месца ў Касцюковіцкім раёне, тав. Стрэле не прыняў неабходных мер па гэтых канкрэтных фактах, паведамленых у Наркамзем, і не далажыў аб іх у ЦК.

Даручыць тав. Бенеку прыняць усе меры у адносінах да жывёлагадоўчага аб'яднання Наркамзема, забяспечваючыя недапушчэнне ў далейшым падобнага роду памылак.

5. Прапанаваць РК шырока прапрацаваць у арганізацыі гэту пастанову ЦК з тым, каб на аснове разгорнутай крытыкі і самакрытыкі прарываў, недахопаў у рабоце ў кожнай ячэйцы, калгасе, былі намечаны і праведзены практычныя меры па далейшаму прыцягненню ўвагі ў засот маладняка да адказнасці і ў далейшым не толькі не дапускаць забою, а дабіцца пазелення пагалоўя як буйнай, так і дробнай жывёлы.

6. Лічыць неабходным па сканчэнні веснавой пасеўнай кампаніі зноў заслухаць на бюро ЦК краўніцтва Касцюковіцкага раёна па пытанню аб жывёлагадоўлі ў раёне і аб рэзультатах праведзенай работы.

7. На наступным пасяджэнні бюро заслухаць паведамленне 2—3 раёнаў па аналагічных фактах.

8. ЦК указвае усім РК і РВК, што становішча з пытаннем жывёлагадоўлі, ўскрытае ў Касцюковіцкім раёне, указвае на неабходнасць сур'ёзнага разгортвання ўсёй работы па жывёлагадоўлі ў асабліва рашучай барацьбе супраць забою маладняка ва ўсіх раёнах БССР. Неадкладнае разгортванне гэтай работы тым больш патрабуецца, што ў раду раёнаў (Горы, Мніслаўль, Орша, Дуброўна, Клімавічы, Ветка і т. д.) таксама паступаюць факты аб масавым разбазарванні і забоі жывёлы.

ЦК папярэджвае РК і РВК, што ў выпадку выяўлення фактаў, падобных да ўскрытых ў Касцюковічах, хоць-бы па асобных сельсаветах, будуць прыняты самыя суровыя меры пакарання як па лініі партыйнай, так і па лініі судовых органаў.

9. Заметкі аб Касцюковіцкім раёне ў «Соц. земледзельні», рашэнне РК па гэтых заметках, судовы прысуд і гэту пастанову выдаць асобнай брашурай і разаслаць усім раёнам.

Кантроль за выкананнем гэтай пастановы даручыць сельгасаддзелу ЦК КП(б)Б.

Пастанова бюро ЦК КП(б)Б

па тэлеграме сакратара ЦК ВКП(б) тав. Жданава аб падрыхтоўцы да сяўбы аднаасобнікаў у Гомельскім і Магілёўскім раёнах, а таксама па паведамленнях сакратароў Рагачоўскага і Жлобінскага РК КП(б)Б па пытанню аб аднаасобніку

Заслухаўшы паведамленні сакратароў: Гомельскага РК КП(б)Б т. Шафарэнка, Магілёўскага РК КП(б)Б т. Рэвінскага і спецыяльна насланых ЦК КП(б)Б для праверкі становішча на месцы членаў ЦК т. т. Горына і Брагінскага, бюро ЦК КП(б)Б лічыць, што факты выключна слабай работы сярод аднаасобнікаў у паказаных раёнах—поўнасю пацвярджаюцца.

У прыватнасці, па Гомельскаму раёну стан падрыхтоўкі аднаасобнікаў да сяўбы характарызуецца наступнымі данымі:

а) даядзёненне плана да аднаасобных гаспадарак на 10 сакавіка складае 50 проц.;

б) амаль зусім не арганізавана ачыстка насення аднаасобнікаў і праверка яго ўсхожасці;

в) рамонт сельскагаспадарчага інвентара на 10 сакавіка складае 45 проц.;

г) слабая вывазка гною на палі (285 вазоў).

Апрача гэтых паказчыкаў, устаноўлена, што сярод аднаасобнікаў та сучаснага моманту слаба праводзілася масавая, палтычная і арганізацыйная работа (сходы аднаасобнікаў, з пастановкамі на іх пытанняў падрыхтоўкі да сяўбы; работа з упачыважанымі па двары і дворках і т. д.). Факты-ж значнага разбазарвання коняй аднаасобнікамі па Гомельскаму раёну лішні раз пацвярджаюць слабасць работы сярод аднаасобнікаў.

ЦК лічыць устаноўленым, што па Магілёўскаму раёну становішча з падрыхтоўкай аднаасобніка да сяўбы і ў цэлым работа з ім яшчэ больш ярка падкрэсліваюць поўную няўвагу да работы сярод аднаасобнікаў у раёне, што пацвярджаецца наступным: план даядзёнен да аднаасобных гаспадарак на 10 сакавіка толькі на 39,2 проц.; ачыстка насення аднаасобнікаў і праверка яго ўсхожасці не арганізавана; сельскагаспадарчы інвентар адрамантаваны на 36,3 проц.; вывезена гною толькі 7,8 проц.

Па заяве сакратара Магілёўскага РК КП(б)Б т. Рэвінскага, у Магілёўскім раёне ёсць масавае разбазарванне аднаасобнікамі коняй, даходзячае ў некаторых сельсоветах да 50 проц.

Пасля запытання ЦК ВКП(б) і ў асаблінасці пасля тэлеграмы сакратара ЦК ВКП(б) т. Жданава і пасылкі ЦК КП(б)Б у сувязі з гэтай тэлеграмай работнікаў у Гомельскі і Магілёўскі раёны,—па Гомельскаму раёну праведзена значная работа з аднаасобнікамі, ва ўсе сельсоветы разасланы кіруючыя работнікі гарадскога актыва для

непасрэднай дапамогі месцам у рабоце сярод аднаасобнікаў, у рэзультат чаго разорнута шырокая масавая і арганізатыўная работа.

ІІ асчыжкі работы з аднаасобнікам значна палепшыліся: на 20 гектара, пасеў планы да аднаасобных гаспадарак даведзены на 90,6 проц., ачышчана насення на 80 проц., вывезена гною—5.843 вазы.

Па Магілёўскаму раёну к моманту дакладу на Бюро ЦК—наводзіліся правёрка, праведзеная тав. Браніцкім сумесна з Магілёўскім РК і створана амаль без змен, чым да сённяшня дня не ліквідавала небяспекі зрыву выканання пасевных планаў з боку аднаасобнікаў гэтага раёна.

2. Бюро ЦК лічыць, што такое становішча падрыхтоўкі аднаасобнікаў да сяўбы стварылася ў рэзультат недаацэнкі партыйнымі і савецкімі арганізацыямі указаных рэсурсаў значэння работы сярод аднаасобнікаў, у асаблівасці па падрыхтоўцы іх да сяўбы. І гэта ігледзячы на тое, што ўдзельная вага аднаасобнага сектара ў гэтых раёнах займае значнае месца ў пасевным плане.

Выходзячы з гэтага, Бюро ЦК КП(б)Б пастанаўляе:

I. Па Магілёўскаму раёну

1. Сакратару РК тав. Рэвнскаму і старшын РВК т. Пунічэву аб'явіць вымову, іранізаваўшы ім пад іх персанальную адказнасць неадкладна перабудоваць работу партыйных і савецкіх арганізацый раёна з тым, каб у бліжэйшыя ж дні былі дасягнуты рашучы пераём у справе падрыхтоўкі аднаасобнікаў да сяўбы.

2. РК і РВК абавязаны дабіцца ліквідацыі недаацэнкі з боку партыйнай і савецкай арганізацыі раёна—работы сярод аднаасобнікаў, рашуча прыцягваючы да адказнасці тых з работнікаў і арганізацый, якія гэту работу не праводзяць.

3. Замест ігульных разважанняў аб недахваце насення ў аднаасобніка—неадкладна разгарнуць масавую растлумачальную і арганізатывную работу партыйных і савецкіх арганізацый раёна з тым, каб шляхам мабілізацыі ўнутраных рэсурсаў раёна, аднаасобнікі гаспадары дабіцца поўнага забяспечання насеннем усёй пасевнай плошчы аднаасобнага сектара раёна.

4. Неадкладна разгарнуць шырокую работу, забяспечваючую (згодна ўказанням ЦК па Касцюковіцкаму і Дубровенскаму раёнах) спыненне разбазарвання кошы, убою жывелы ў раёне як камаснікам, так і аднаасобнікам, прыцягваючы да найстражэйшай судовай адказнасці кулацкія, антысавецкія, спекуляцыйныя элементы, якія вядуць падрыўную работу і арганізуюць знішчэнне жывелы.

5. Іранізаваць РК, РВК арганізаваць правёрку наяўнасці і якасці насення ў аднаасобнікаў у адпаведнасці з указаннямі ЦК, аказваючы канкрэтную дапамогу як зернаачышчальным машынам, пратручальным матэрыялам, арганізацыі правёркі ўсхожасці, так і ў асобных выпадках і насеннем за кошт раённых рэсурсаў.

6. Адзначаючы наяўнасць раду фактаў несвоечасовага выдзялення зямлі асобнымі аднаасобнымі гаспадаркамі пад яравую сяўбу, даручыць РК і РВК неадкладна арганізаваць выдзяленне гэтай зямлі.

II. Па Гомельскаму раёну

1. Адзначаючы, што партыйнае і савецкае кіраўніцтва Гомельскага раёна—пасля запытання ЦК і ў асаблівасці пасылкі ў Гомельскі раён прадстаўніка ЦК т. Горына—прарабіла значную работу па выпраў-

ленню становішча спраў з аднаасобнікам, абмежавацца ўказаннем кіраўніцтву раёна-сакратару Гомельскага ГК КП(б)Б т. Шафарэнко і старшынні горсавета т. Карчапову, прызначаўшы ГК і горсавету не ў маляшчым ступені не аслабіць разгорнутую работу па падрыхтоўцы аднаасобнікаў да сяўбы, маючы на ўвазе, што пры наяўнасці вялікага партыйнага акадэміі і невялікай сельска-гаспадарчай перыферыі Гомельскага раёна паўтарэнне падобных памылак у будучым зусім недапушчальна.

2. Указанні, даныя Бюро ЦК у адносінах Магілёўскага раёна павінны быць улічаны і ў рабоце Гомельскай арганізацыі.

III

1. Заслухаўшы дадаткова паведамленні сакратароў—Рагачоўскага РК т. Геўрасева і Жлобінскага РК т. Плешакова, Бюро ЦК падкрэслівае, што становішча з падрыхтоўкай аднаасобнікаў да сяўбы і па гэтых раёнах з усёй сур'ёзнасцю ўказвае на слабую работу сярод аднаасобнікаў.

2. На Рагачоўскаму раёну, не гледзячы на праробленую значную работу па калгаснаму будаўніцтву, што выразілася ў змяшчэнні росці каканізацыі па раёну, у аслаблівасці ў зоне дзейнасці МТС (з 20 да 41 проц.), работа сярод аднаасобнікаў таксама пастаўлена слаба. Гэта пацвярджае тое, што на страхавых фондах засыпана 37 проц. паштаў, не праведзена сур'ёзная работа сярод аднаасобнікаў па зборачанню насеннем, адзначаюцца факты разбазарвання аднаасобнікаў жывёлы. Асабліва дрэнна стаіць справа з даведзеннем пасеўных плошчаў да аднаасобных гаспадарак—з 26 сельсаветаў планы пасеву даведзены да аднаасобнай гаспадаркі толькі па 12 сельсаветах.

3. Не гледзячы на прамое ўказанне і зусім чоткія дырэктывы даныя ЦК КП(б)Б па пытанню аб правярцы наяўнасці і становішча насення ў аднаасобнікаў, Жлобінскім РК КП(б)Б да вытэку ў ЦК амаль нічога не зроблена для ажыццяўлення даных дырэктыў.

Па даных на 20 сакавіка пасеўныя планы да аднаасобных гаспадарак даведзены толькі да 62,5 проц. гаспадарак. Масавое разбазарванне кошыі ў Жлобінскім раёне галоўчым чынам не толькі аб'явіла работу сярод аднаасобнікаў па гэтай пытанню, але з'яўляецца таксама рэзультатам недастатковай барацьбы з кулацка-варожымі элементамі.

4. Указвае сакратарам Рагачоўскага РК КП(б)Б Геўрасеву і Жлобінскага РК Плешакову на слабую работу сярод аднаасобнікаў у цэлым па раёну.

Папярэдзіць сакратара Рагачоўскага РК КП(б)Б Геўрасева, старшыню РВК Зеленка, сакратара Жлобінскага РК КП(б)Б Плешакова, старшыню РВК Адамчука, што яны абавязаны зрабіць усё вывады з пастановы ЦК, дабіўшыся неадкладнага пераўтварэння ў рабоце сярод аднаасобнікаў, улічыўшы ўсе практычныя ўказанні, даныя Бюро.

5. Становішча падрыхтоўкі аднаасобнікаў да сяўбы і становішча ў цэлым работы па аднаасобным сектару па ўказанні ў данай пастанове раёнах цалкам і поўнасцю пацвярджаюць неабходнасць узмацнення работы партыйных і савецкіх арганізацый з аднаасобнікамі па ўсіх раёнах БССР. У сувязі з гэтым Бюро ЦК прапануе ўсім РК, РВК і партгадзелам, улічыўшы недахопы ў рабоце ўказаных раёнаў неадкладна выправіць наяўныя падобнага роду памылкі ў сваіх ра

енях, дабіўшыся у бліжэйшыя-ж дні поўнай падрыхтоўкі аднаасобніка да сяўбы (забеспечанне насеннем, ачыстка, пратручванне насення, дэвідзенне планаў да кожнага аднаасобніка двара, падрыхтоўка жэня, рамонт сельгасінвентара, вывазка гною і т. д.).

Уся гэтая работа па падрыхтоўцы аднаасобнікаў да сяўбы павінна праходзіць на аснове спалучэння самага шырокага разгортвання агітацыйна-масавай растлумачальнай работы сярод аднаасобнікаў з рашучай барацьбой супроць кулацкіх і сацыяльна-феадыяльных элементаў, працягваючых сарваць падрыхтоўку аднаасобнікаў да сяўбы.

6. Аб недапушчальнаслабай рабоце сярод аднаасобнікаў, а месцамі і пярэваранні гэтай работы сведчыць наяўнасць недапушчальных фактаў затрымання разгляду заяў аднаасобнікаў аб уступленні ў калгас. Бюро ЦК лічыць, што падобнага роду адносіны да афармлення ўступлення ў калгас аднаасобнікаў і афармлення новых калгасаў мяжуюць з прамым супрацьленнем справе далейшага калектывізацыі. ЦК прапануе РК і палітаддзелам неадкладна расследваць усе факты затрымання разгляду заяў аднаасобнікаў аб уступленні ў калгас і афармленні новаарганізаваных калгасаў, прыцягваючы вінаватых у кожным асобным выпадку да суровай адказнасці.

Прапанаваць РК і палітаддзелам забеспечыць сур'езную масавую растлумачальную і арганізацыйную работу сярод уступаючых у калгас аднаасобнікаў, і ў асаблівасці забеспечыць дапамогу і садзейнасць новаарганізаваным калгасам (падбор кадраў, арганізацыя працы, менавіта работа і т. д.).

ЦК паняраджыць супроць усялякіх спроб адміністрацыйнага і партыйнага пераходу аднаасобнікаў у калгасы і прапануе пры прыёме ў калгас праводзіць індывідуальную праверку кожнага уступаючага як ва ўсе існуючыя, так і новаарганізаваныя калгасы.

Аб акалічнасцях, звязаных з правядзеннем агразатэхнічнай канферэнцыі ў Полацку

Пастанова Бюро ЦК КП(б)Б ад 27 сакавіка 1934 г.

1. Адзначыць праяўленую ініцыятыву і вялікую работу, праробленую Полацкай МТС і полацкай раённай газетай «Чырвоная Полаччына» (у асобе нам. начальніка палітаддзела тав. **СТРОНГІНА** і нам. рэдактара газеты тав. **ЗЕЛЬМАНАВА**) у падрыхтоўцы і правядзенні агразатэхнічнай канферэнцыі, даўшай велізарныя рэзультаты ў справе падрыхтоўкі да веснавой сяўбы, і барацьбе за высокі ўраджай у Полацкім раёне.

2. Адначасова адзначыць, што партыйнае і савецкае кіраўніцтва Полацкага раёна, не зразумеўшы значэння агразатэхнічнай канферэнцыі, не ўключылася дастаткова актыўна ў справу падрыхтоўкі і правядзення гэтай канферэнцыі.

3. Адзначаючы, як станоўчы факт, непасрэдны ўдзел Акадэміі Навук у правядзенні агразатэхнічнай канферэнцыі ў Полацку (асабліва маючы на ўвазе навукова-папулярныя выступленні прафесараў Дарожкіна, Домбала, Мяцельскага), ЦК у той-жа час падкрэслівае, што Акадэмія не праявіла дастатковай арганізаванасці ў абслугоўванні гэтай канферэнцыі.

4. ЦК таксама адзначае, што Наркамзем не забяспечыў абслугоўвання агразатэхнічнай канферэнцыі кваліфікаванымі работнікамі і не скарыстаў яе ў мэтах разгортвання паўсюднага масавага руху калгаснікаў і аднаасобнікаў за большэвіцкую падрыхтоўку сяўбы і высокую ўраджайнасць.

5. ЦК канстатуе, што газета «Звязда» ўключылася ў справу падрыхтоўкі і правядзення канферэнцыі, аднак, у сваім артыкуле аб выніках канферэнцыі («Звязда» ад 11 сакавіка) рэдакцыя «Звязды» дапусціла памылку, узмоцнена завастрыўшы недахопы, меўшыя месца пры правядзенні канферэнцыі з боку работнікаў Акадэміі Навук, тым самым перанесла цэнтр цяжару на нязначныя недахопы паасобных работнікаў і, па сутнасці, аслабіла грамадска-палітычнае і гаспадарчае значэнне канферэнцыі.

6. ЦК даручае тав. **ГОРЫНУ** прыцягнуць да адказнасці тых з работнікаў Акадэміі, якія дапусцілі няправільную інфармацыю **БЕЛТА** аб рабоце **БелАН** па абслугоўванню канферэнцыі, у прыватнасці аб паездцы на канферэнцыю тт. Горына, Стрэле і інш.

7. ЦК прапануе тав. **БРАГІНСКАМУ** ў сваю чаргу змясціць у «Звяздзе» 2—3 артыкулы, у якіх шырока папулярызаваць станоўчы вопыт Полацкай агразатэхнічнай канферэнцыі і яе вялікае арганізуючае значэнне ў падрыхтоўцы да правядзення с.-г. года; у гэтых-жа

артыкулах указаць на няправільнасць тону, які быў дан брыгадай «Звязды» ў артыкуле ад 11 сакавіка ў частцы, якая датычыць крытыкі работнікаў БелАН.

8. Прапанаваць рэдактару газеты «Рабочий» тав. ХЕИФЕЦУ выправіць памылку ў карэспандэнцыі, змешчанай у газеце «Рабочий» ад 8 сакавіка, скажаючай сапраўдны сэнс выступлення тав. Домбая на канферэнцыі.

9. ЦК лічыць неабходным у далейшым правесці рад такога-ж роду канферэнцый: 2—3 канферэнцыі пры палітаддзелах і адну раённую. Арганізацыю гэтай справы даручыць Наркамзему, Акадэміі Навук і рэдакцыі «Звязды», пад кіраўніцтвам сельгасаддзела ЦК і палітсектара Наркамзема.

Галоўлітбел №А 2275.

Тыраж 7.790.

341.440 друк. зн. (6¹/₄ арк.)

Здана ў набор 27/III—34 г.

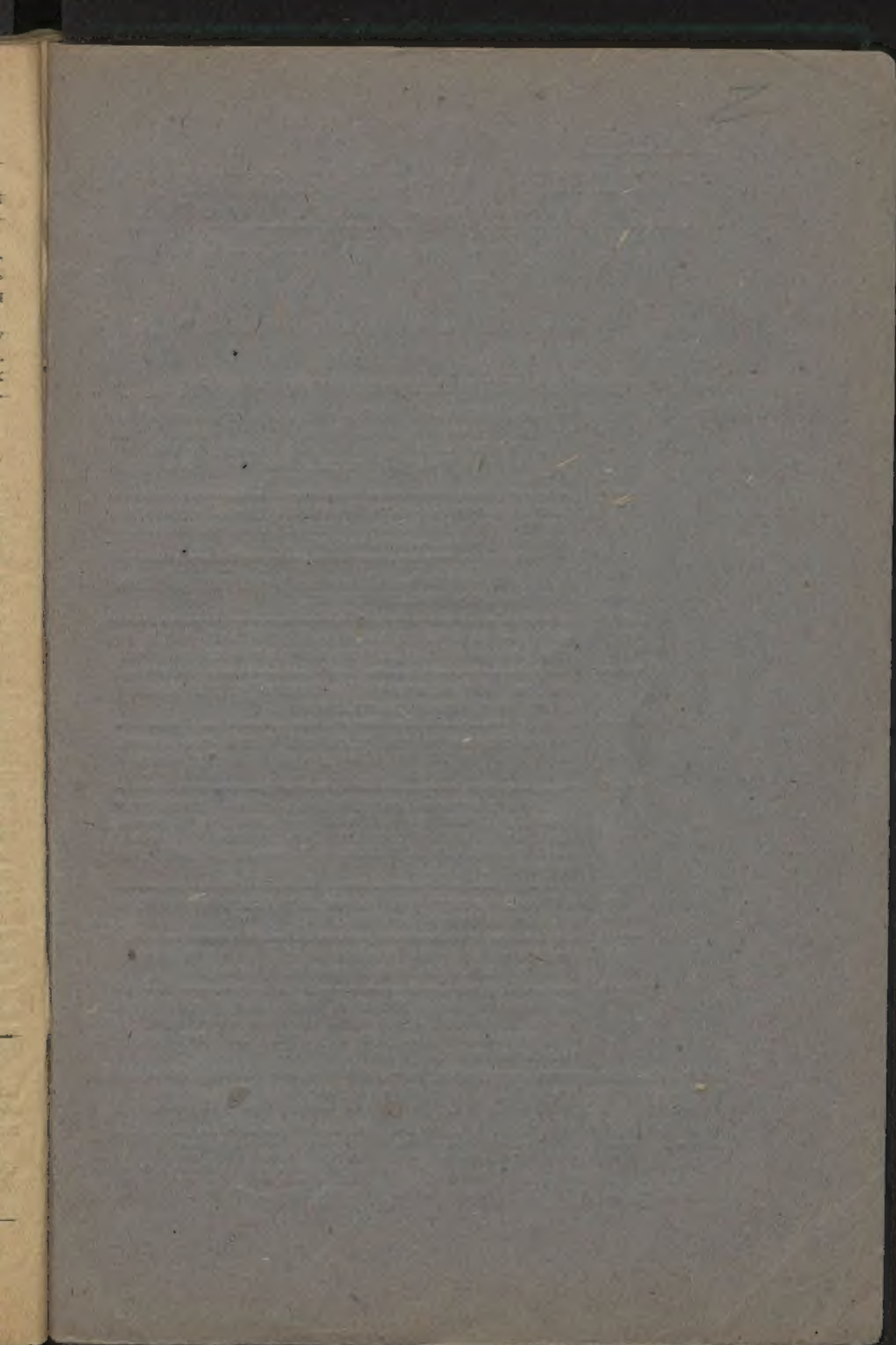
Падпісана да друку 10/IV—34 г.

Набрана на лін. № 6

Адк. кар. друк. А. Мацкевіч

Рэдкалегія

Галенда
Горын
Злоткін
Картукоў
Конік
Ляўкоў
Мінкін
Поссэ
Рагнек
Тамаркін

Цана 25 кап.

ВЫДАВЕЦ

Менск, Чырв.

МОСКВА 72
Берсеневская Наб.
Научн. Исслед. Инст.
СССР биол.-к.
1934 г. Больш.

B0000000 1992580

Б, пакой 105.

ЧАСОПІС

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

О Р Р А Н Ц К К П (б) Б.

- Б. Б.** асвятляе асноўныя пытанні марксізма-ленінізма, тэарэтычныя і практычныя пытанні партыйнай, савецкай, гаспадарчай, прафесійнай работы і вядзе рашучую барацьбу за генеральную лінію партыі на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** асвятляе пытанні нацыянальнай палітыкі партыі і вядзе рашучую барацьбу з буржуазна-нацыяналістычнымі скажэннямі лініі партыі ў нацыянальным пытанні.
- Б. Б.** асвятляе ўсе пытанні тэорыі і практыкі культурнага будаўніцтва і марксісцка-ленінскага выхавання.
- Б. Б.** шырока асвятляе работу палітдзелу МТС і саўгасаў, іх барацьбу за сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі.
- Б. Б.** асвятляе работу палітдзелу транспарта ў справе выканання задач, пастаўленых перад намі партыяй.
- Б. Б.** шырока асвятляе пытанні партыйнага будаўніцтва, пытанні перабудовы партыйнай работы ў адпаведнасці з рашэннямі ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б.
- Б. Б.** у абагуленым парадку асвятляе вопыт работы райнаў, прадпрыемстваў, паасобных парт'ячэек на розных участках сацыялістычнага будаўніцтва, работу саўгасаў, калгасаў, МТС, транспарта і іх барацьбу за рэалізацыю чарговых задач, высунутых партыяй.
- Б. Б.** уяўляе кансультацыі па розных пытаннях: палітыка-эканамічных, агратэхнічных і інш.
- Б. Б.** разлічвае на кіруючы і нізавы партактыў, які вядзе работу ў розных галінах нашага сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** з'яўляецца часопісам абсалютна неабходным у штодзённай рабоце партарганізацыі, кіруючым часопісам па пытаннях партбудаўніцтва як для парткомаў і ячэек, так і для паасобных членаў партыі.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА на час. „БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“ на 1934 год
ПАДПІСНАЯ ЦАНА:

24 НУМАРЫ У ГОД	На год	На 6 м-наў	На 1 м-ц	КОШТ АДНАГО НУМАРА 25 к.
	Р. Б.	Р. К.	Р. К.	
	6	3	—	50

Падпіска прымаецца ўстаноўленым улікам
прадпрыемстваў, асабліва ўліку
уліку на друку на прадпры-
емствах, на ўсіх паштовых аддзелах,
агенцтвах і ўсіх газетаносцах.

